

วาทวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน

นางสาวพิมพ์ธิดา วัฒนวงศ์ปัญญา

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RHETORICAL ANALYSIS OF MESSAGES AND MEANING IN HIS MAJESTY THE KING'S NEW YEAR
CARDS

Miss Pimtada Watjanawongpanya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication
Department of Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วาทวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน
โดย	นางสาวพิมพ์ธิดา วัจนวงศ์ปัญญา
สาขาวิชา	วาทวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)	อาจารย์ปรีดา อัครจันทโชติ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ) คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ปิลาธนีโอวาท) ประธานกรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช) อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ปรีดา อัครจันทโชติ) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)

.....
(รองศาสตราจารย์อูบลวรรณ เปรมศรีรัตน์) กรรมการ

พิมพ์ฐิตา วัจนวงศ์ปัญญา : วาทวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน.
(RHETORICAL ANALYSIS OF MESSAGES AND MEANING IN HIS MAJESTY THE
KING'S NEWYEAR CARDS) อ. ที่ปรึกษา : รศ.อวยพร พานิช, อ. ที่ปรึกษาร่วม : อ.ปรีดา
อัครจันทร์โชติ ;160 หน้า.

การวิจัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาและวิเคราะห์สาร รวมทั้งความหมายของเนื้อหาและภาพประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทานของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 – 2550 ซึ่งมี ส.ค.ส. จำนวนทั้งสิ้น 19 ฉบับ โดยการ
วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสหวิธีการ ประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร การวิเคราะห์ด้วบท
และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเฉพาะเจาะจง โดยวิธีการ snowballing เป็นเครื่องมือในการ
เก็บข้อมูล ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีแก่นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการคิด
การพูดดีและการทำดี ซึ่งเนื้อความที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานมีเนื้อหาที่มาจากบทพระราชนิพนธ์
และเนื้อหาที่มาจากเหตุการณ์ที่ปรากฏพบเห็นทั่วไปในสังคมของช่วงเวลาที่ทรงปฐ ส.ค.ส. โดยเนื้อหา
ที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับนั้น ทรงเน้นในเรื่องคุณธรรมมากที่สุด และ ส.ค.ส. ที่ทรง
พระราชทานนอกจากจะเป็นการอวยพรปีใหม่แล้ว เนื้อความใน ส.ค.ส. ยังเป็นการตกลึกความคิดของ
พระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ส.ค.ส.พระราชทาน แม้จะมีเนื้อความที่เป็นข้อความขนาดสั้น ๆ แต่ความหมายที่ปรากฏใน
พระราชนิพนธ์ก็มีความหมายที่ลึกซึ้งแฝงไปด้วยข้อคิดและคติเตือนใจ รวมทั้งคำแนะนำที่เป็นแนวทาง
ในการดำเนินชีวิต และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ หากพลกนิกรของพระองค์
น้อมนำคำอวยพรดังกล่าวไปปฏิบัติก็จะมีความสุขสมดังกับความหมายของ “ส.ค.ส.”

ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง.... ลายมือชื่อนิสิต..... *Pimtada*
สาขาวิชาวาทวิทยา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *As*
ปีการศึกษา 2549 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *๗ ๕๕*

4885162928 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD: NEW YEAR CARDS / RHETORICAL ANALYSIS

PIMTADA WATJANAWONGPANYA : RHETORICAL ANALYSIS OF MESSAGES AND MEANING IN HIS MAJESTY THE KING'S NEW YEAR CARDS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. UAYPORN PANICH, THESIS COADVISOR : PREEDA AKARACHANTACHOTE, 160 pp.

This research had its main purpose to study the messages and meaning in His Majesty The King's New Year Cards during the year 1986 - 2007. The study investigated the content as well as the illustrated pictures and his majesty's composition. The procedures of the research were qualitative using multiple methodologies comprising of documentary research, textual analysis and in-depth interview by snowballing

The study shows that The King's New Year Cards had as their main themes as follow: good thought, be polite and behave. His majesty's composition had the content emphasized of Moral principle in concordance with political context. Besides blessing people, moreover, the content in His Majesty The King's New Year Cards also related to His Majesty's speech on the occasion of his birthday.

His Majesty's composed the New Year Cards simply and concisely. However, they have lots of meaning, ideas and advice that can use in our daily lives and refer to when we want to solve problems. Thus, if people realize and follow His Majesty's advice, they will certainly have better way to live their life.

Department ...Speech Communication and Performing Arts... Student's *Pimtada*
 Field of studySpeech Communication..... Advisor's *[Signature]*
 Academic year 2006 Co-advisor's *[Signature]*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่สามารถสำเร็จไปได้ หากขาดบุคคลที่สำคัญที่สุดที่ผู้วิจัย ขอกล่าวถึง คือ ครอบครัว ไม่ว่าจะเป็น ป๊าป๊า ม๊าแม๊ อาม่า เจ้จู้ ก้อย เบ็นท์ และน้องโพลีต์ที่ได้อยู่ เคียงข้างและคอยให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าไม่มีใครที่จะรักและคอยห่วงใยเราอย่าง แท้จริง โดยที่ไม่หวังผลอะไรตอบแทนเท่ากับคนในครอบครัว ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณสำหรับสิ่ง ดีๆ ที่คอยให้ผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดงทุกๆ ท่านที่คอยอบรมสั่งสอนและชี้แนะลูกศิษย์คนนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อ.ปริดา อัครจันทโชติ ที่ช่วย ชี้แนะและขัดเกลา ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ รวมทั้งบุคคลที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้วิจัย คือ อ.อวยพร พานิช ที่คอยแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยเสมอมา ทำให้ ผู้วิจัยรู้สึกว่ อ.อวยพร เปรียบเสมือนแม่อีกคนหนึ่งของผู้วิจัยที่มีแต่รักและความหวังดีต่อผู้วิจัย เสมอๆ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ มาร์ติน แอนนี่ ทิพย์ ใจ้และพีเจียบ สำหรับความเป็นเพื่อนที่ แสนดี ที่คอยให้กำลังใจและอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมาทั้งในยามสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่ ผู้วิจัยทุกข์ใจ “ขอบคุณมาก ๆ นะ และฉันโชคดีจริงๆ ที่มีพวกแกเป็นเพื่อน”

ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งในน้ำใจและความช่วยเหลือของน้องไบตอง คุณพ่อของ น้องไบตอง น้องโอ้ (น้องรหัส) หนูแน็ต น้องเบียร์ Hannah แอ้ม แม็ค เม้ง แอ้ พี่หลิน อดิ๊ด นิมและ คุณพ่อของนิม รวมทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ทุก ๆ ท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และยินดีที่จะให้ข้อมูลกับ ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณในโชคชะตาและเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านมามาในชีวิต ทำให้ ผู้วิจัยได้เรียนรู้ว่า ถึงแม้จะมีเรื่องราวที่เลวร้ายสักแค่ไหน แต่ท้ายที่สุดแล้วทุกปัญหาจะต้องมี ทางออกอย่างแน่นอน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ฅ
สารบัญตาราง	ฎ

บทที่

1	บทนำ.....	1
1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3	ปัญหำนำในการวิจัย.....	4
1.4	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.6	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1	ทฤษฎีวิัจจนกรรม.....	6
2.2	ทฤษฎีวาทวิพากษ์แนวค่านิยม – มายาคติ.....	8
2.3	ทฤษฎีสัญญาวิทยา.....	13
2.4	ทฤษฎีการรับรู้ความหมาย.....	18
2.5	ทฤษฎีความหมายของไกร์ซ์.....	20
2.6	แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	21
2.7	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26

3	ระเบียบวิธีการวิจัย.....	32
3.1	รูปแบบงานวิจัย.....	32
3.2	เอกสารที่เกี่ยวข้องและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
3.3	วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
4	ผลการวิจัย.....	36
4.1	เนื้อหาสาระ และความหมายที่ได้จาก ส.ค.ส.พระราชทาน.....	36
4.2	วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของ ส.ค.ส.พระราชทาน.....	60
4.3	แก่นความคิดที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน.....	69
4.4	การเปลี่ยนแปลงของ ส.ค.ส.พระราชทาน.....	72
4.5	ส่วนประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทาน.....	73
4.6	วรรณศิลป์ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน.....	75
4.7	การสื่อความหมายของภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทาน ตามทฤษฎีสัญญาวิทยา.....	93
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	117
5.1	สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล.....	117
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	124
	รายการอ้างอิง.....	125
	ภาคผนวก.....	129
	ภาคผนวก ก.....	130
	ภาคผนวก ข.....	136
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	160

1.	ภาพที่ 1.1	2
2.	ภาพที่ 4.1	39
3.	ภาพที่ 4.2	40
4.	ภาพที่ 4.3	41
5.	ภาพที่ 4.4	42
6.	ภาพที่ 4.5	43
7.	ภาพที่ 4.6	44
8.	ภาพที่ 4.7	45
9.	ภาพที่ 4.8	46
10.	ภาพที่ 4.9	47
11.	ภาพที่ 4.10	48
12.	ภาพที่ 4.11	49
13.	ภาพที่ 4.12	51
14.	ภาพที่ 4.13	53
15.	ภาพที่ 4.14	54
16.	ภาพที่ 4.15	55
17.	ภาพที่ 4.16	56
18.	ภาพที่ 4.17	57
19.	ภาพที่ 4.18	58
20.	ภาพที่ 4.19	59
21.	ภาพที่ 4.20 – ภาพที่ 4.21	78
22.	ภาพที่ 4.22	79
23.	ภาพที่ 4.23	85
24.	ภาพที่ 4.24	86
25.	ภาพที่ 4.25	89

สารบัญภาพ

ญ

หน้า

26.	ภาพที่ 4.26	91
27.	ภาพที่ 4.27	92
28.	ภาพที่ 4.28	93
29.	ภาพที่ 4.29	94
30.	ภาพที่ 4.30 – ภาพที่ 4.31	95
31.	ภาพที่ 4.32 – ภาพที่ 4.33	96
32.	ภาพที่ 4.34 – ภาพที่ 4.35	97
33.	ภาพที่ 4.36	99
34.	ภาพที่ 4.37	100
35.	ภาพที่ 4.38	102
36.	ภาพที่ 4.39	103
37.	ภาพที่ 4.40	104
38.	ภาพที่ 4.41	105
39.	ภาพที่ 4.42	106
40.	ภาพที่ 4.43	107
41.	ภาพที่ 4.44	108
42.	ภาพที่ 4.45	109

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

๘

ตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	แสดงค่านิยมที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.....	62
ตารางที่ 2	แสดงการเน้นเนื้อหาใน ส.ค.ส.พระราชทานปี พ.ศ. 2531 -2550.....	115

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

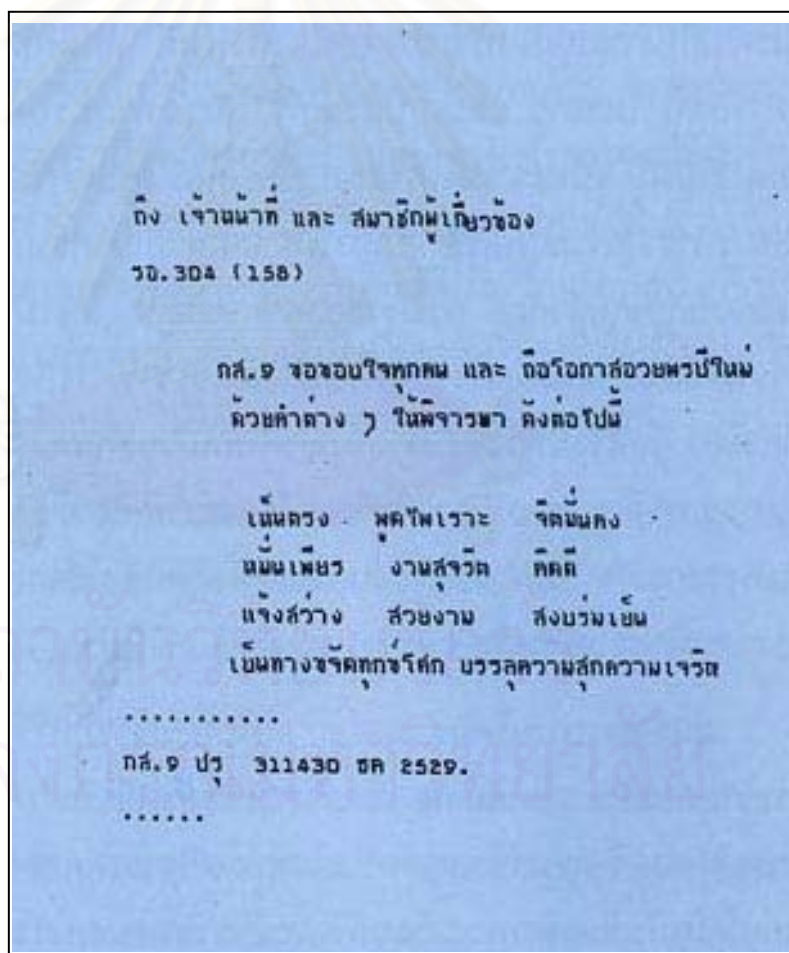
ในแต่ละปีของช่วงเทศกาลปีใหม่ ถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาแห่งความสุขและความน่ายินดี เพื่อต้อนรับวันเวลาแห่งศักราชใหม่ที่จะเริ่มต้นขึ้นท่ามกลางความชื่นชมยินดีของผู้คนทุกเชื้อชาติและภาษาในทั่วทุกมุมโลก เสียงสะท้อนอันแสดงให้เห็นถึงความสุขดังกล่าว ไม่เพียงแต่จะปรากฏออกมาในรูปแบบของการมอบของขวัญล้ำค่าให้แก่บุคคลอันเป็นที่รัก การนัดหมายคนรู้จักมาร่วมดื่มฉลองในงานเลี้ยงสังสรรค์ หรือการเดินทางไปเยี่ยมเยียนญาติสนิทมิตรสหายที่อยู่ห่างไกลที่ลี้ลับแล้วแต่เป็นกิจกรรมที่นำมาซึ่งความสุขของทุกคนเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงความตื่นเต้น ดีใจกับการที่เราจะได้ก้าวไปสู่ช่วงเวลาแห่งปีใหม่ ได้พบกับสิ่งใหม่ ๆ ที่คาดหวังไว้ว่าจะต้องดียิ่งขึ้นกว่าปีเก่า รวมทั้งพรปีใหม่ที่ได้รับจากบุคคลหลายคนที่เรารู้จักนับถือทุก ๆ ปี นับเป็นสิ่งล้ำค่าที่มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นชาติใดภาษาใดล้วนปรารถนาจะได้รับ เพราะนั่นหมายถึง การนำมาซึ่งความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและผู้ใกล้ชิดตลอดไปทั้งปีนี้และภายภาคหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนไทยแล้ว พรสูงสุดเนื่องในโอกาสปีใหม่คงไม่มีถ้อยคำใดที่นำความปลื้มยินดีมาสู่ชีวิตและจิตใจได้เท่ากับพรพระราชทานแห่งองค์พระมหากษัตริย์ ผู้เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ และทรงเป็นครูผู้อบรมสั่งสอนพสกนิกรทุกหมู่เหล่ามาเป็นเวลายาวนาน โดยพระองค์ได้ทรงอบรมสั่งสอนคณะบุคคลต่างๆ และประชาชนด้วยการพระราชทานพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ในโอกาสที่เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานอุทิศบัตร ปริญญาบัตร และในพระราชพิธีต่างๆ และหากผู้ใดได้มีโอกาสอ่านและศึกษาพระบรมราโชวาทดังกล่าว ก็จะได้ประโยชน์และประสพกับแนวทางการปฏิบัติอันดีงามที่พระองค์พระราชทานไว้ในทุกด้านมากมาย (สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, 2542: 6)

จากกระแสพระราชดำรัสในโอกาสต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงพระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทย แสดงให้เห็นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช นอกจากจะทรงเป็น

พระมหากษัตริย์ที่ทรงมีพระอัจฉริยภาพทางด้านภาษาและการสื่อสารแล้ว พระองค์ยังทรงเป็น กษัตริย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านคอมพิวเตอร์ด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากส.ค.ส.พระราชทานที่ทรงพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรง ประทับด้วยพระองค์เองโดยใช้คอมพิวเตอร์ส่วนพระองค์ ทรงประทับใหม่ทุกปีติดต่อกัน เพื่ออวยพร ปีใหม่แก่พสกนิกรชาวไทย

ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (www.thaiarea.com) ทรงพระราชทานขึ้นครั้งแรกในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2529 ซึ่งเป็น ส.ค.ส.พระราชทานสำหรับปี พ.ศ. 2530 โดยมีรายละเอียดต่างๆ ตามภาพประกอบดังนี้

ภาพที่ 1.1

ในแผ่นดิน ส.ค.ส. ฉบับแรก หน้ากรอบของ ส.ค.ส. ไม่มีการตกแต่งลวดลายใดๆ และข้อความที่ปรากฏอยู่จะมีใจความที่สั้น กระชับ โดยแรกเริ่ม ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ ได้พระราชทานให้เฉพาะแก่หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องที่ทำงานรับใช้ใต้เบื้องพระยุคลบาทโดยทรงปรุ ส.ค.ส.พระราชทานผ่านเครื่องเทเล็กซ์ (Facsimile) และทรงพระราชทานไปยังหน่วยงานต่างๆ โดยทรงส่ง ส.ค.ส. ให้ทางโทรสาร ซึ่งแต่เดิม เมื่อถึงช่วงเทศกาลวันขึ้นปีใหม่ พระองค์จะพระราชทานพรปีใหม่ทางวิทยุสื่อสารและทางเครื่องเทเล็กซ์ แต่ไม่เป็นที่เผยแพร่เช่นในปัจจุบัน

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปรุ ส.ค.ส.พระราชทาน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประดิษฐ์ ส.ค.ส.อวยพรปีใหม่แทนการใช้เครื่องเทเล็กซ์และเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน เพื่ออวยพรปีใหม่ให้แก่พสกนิกรชาวไทยในทุก ๆ ปีจนถึงปัจจุบัน

ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ยังไม่มีผู้ใดศึกษาและวิเคราะห์ถึงพระอัจฉริยภาพด้านวาทวิทยา การใช้ภาษา และรูปแบบของลวดลาย รวมทั้งภาพประกอบที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่แสดงถึงพระปรีชาสามารถในการเรียบเรียงถ้อยคำ การใช้ภาษา และการตกแต่งลวดลายใน ส.ค.ส.พระราชทานของพระองค์ รวมถึงการตีความหมายของสารจาก ส.ค.ส.พระราชทาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาถึงลักษณะเด่นของถ้อยคำ การใช้ภาษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และการตีความสารใน ส.ค.ส.พระราชทาน

ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางด้านวาทวิทยา รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาด้านนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ปัญหานำในการวิจัย

1. ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีสาระสำคัญและความหมายอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษา ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 ซึ่งเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประดิษฐ์ ส.ค.ส.อวยพรปีใหม่ และเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน เพื่ออวยพรปีใหม่แก่พสกนิกรชาวไทยทุกปีจนถึงปัจจุบัน

ส.ค.ส.พระราชทานที่ปรากฏเป็นหลักฐานจากการรวบรวมเอกสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 – 2550 ยกเว้นปี พ.ศ. 2548 ไม่มี ส.ค.ส.พระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องจากพระองค์ทรงงานอย่างหนักในการให้ความช่วยเหลือประชาชนชาวไทยที่ได้รับเดือดร้อนจากเหตุการณ์ภัยพิบัติของคลื่นยักษ์สึนามิ ดังนั้นในการวิเคราะห์ ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงมี ส.ค.ส. รวม 19 ฉบับ โดยทำการวิเคราะห์ ส.ค.ส.พระราชทานของปี พ.ศ. 2550 ในปีนี้เป็นฉบับสุดท้าย

อนึ่ง การวิเคราะห์ ส.ค.ส.พระราชทานในครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ความหมายและองค์ประกอบของสารโดยรวม โดยไม่ได้วิเคราะห์ถึงองค์ประกอบทางด้านทัศนศิลป์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ส.ค.ส.พระราชทาน หมายถึง บัตรอวยพรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ ปี พ.ศ. 2531 – 2550

ปรุ่ หมายถึง การประดิษฐ์ ส.ค.ส. ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

ปรุ่ หมายถึง การประดิษฐ์ ส.ค.ส. ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชโดยการใช้เครื่องโทรพิมพ์

สาร หมายถึง ถ้อยคำที่ปรากฏในส.ค.ส.พระราชทาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงประวัติและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ภายในประเทศไทยผ่าน ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. เป็นประโยชน์และสามารถนำแนวทางการศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาและวิเคราะห์สารของบุคคลสำคัญอื่นๆ
3. เป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางด้านวาทวิทยา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์สารและความหมาย ส.ค.ส.พระราชทาน” ในบทนี้จะกล่าวถึง แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาวินิจฉัย (analytical framework) ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ทฤษฎีวิัจจนกรรม (Speech Act Theory)
- 1.2 ทฤษฎีวาทวิพากษ์แนวค่านิยม-มายาคติ (Value-mythic Criticism)
- 1.3 ทฤษฎีสัญญะวิทยา (Semiology Theory)
- 1.4 ทฤษฎีการรับรู้ความหมาย (Perception Theory)
- 1.5 ทฤษฎีความหมายของไกรซ์ (Grice's Theory of Meaning)
- 1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ทฤษฎีวิัจจนกรรม

ทฤษฎีวิัจจนกรรมเป็นเรื่องของการจัดกลุ่มของความตั้งใจในการสื่อสารอย่างเป็นระบบและจะศึกษาว่า ความตั้งใจในการสื่อสารเหล่านั้นถูกใส่รหัสอย่างไรในบริบทต่าง ๆ กัน (อรวรรณ ปิลาธนีโอวาท, 2544: 17) จากคำจำกัดความดังกล่าวมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของวิัจจนกรรมดังนี้

Sandra J. Savignon (1983: 13) กล่าวว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่ถูกใช้เพื่อแสดงจุดมุ่งหมายอย่างไม่จำกัด เช่น การสั่ง การอธิบาย การขอร้อง ฯลฯ ซึ่งจุดประสงค์ในถ้อยคำที่กล่าวนั้นจะสามารถเข้าใจได้ เมื่อถ้อยคำนั้นอยู่ในบริบทของสถานการณ์ จึงทำให้ทฤษฎีวิัจจนกรรม (Speech Act Theory) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความหมาย ทั้งนี้เป็นเพราะทฤษฎีวิัจจนกรรมนี้มีความสำคัญในการบ่งบอกถึงจุดประสงค์ของการใช้ภาษา และช่วยให้เข้าใจเจตนาที่แฝงอยู่ได้อย่างชัดเจน

John Searle (1996) ได้แสดงความคิดเห็นในการศึกษาความหมายในบริบทของการสื่อสารว่า คำหรือประโยคไม่ใช่หน่วยสำคัญในการสื่อสารตามที่เคยเชื่อกันมา แต่แท้ที่จริงแล้วคือ วัจนกรรมหรือการกระทำโดยใช้คำพูด ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนดของวัจนกรรมนั้น ๆ

นอกจากนี้ John Searle กล่าวว่า ในการกล่าวถ้อยคำนั้น ผู้พูดไม่ได้จะกล่าวคำหรือประโยคเท่านั้น แต่จะกล่าวถ้อยคำหรือประโยคต่อเมื่อมีจุดมุ่งหมายหรือความตั้งใจที่เด่นชัด และถ้อยคำนั้นจะสื่อความหมายได้ต่อเมื่อถ้อยคำเหล่านั้นมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนดของแต่ละวัจนกรรม ในการสื่อสารแต่ละครั้งมีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบดังนี้

1. การกล่าวถ้อยคำ (Utterance act) คือการที่ผู้พูดใช้หน่วยคำ คำ หรือประโยคเพื่อการสื่อสาร
2. การบ่งเนื้อความ (Propositional act) คือ การที่ผู้พูดบ่งเนื้อความของถ้อยคำที่เขากล่าวออกมาในรูปของเหตุการณ์ และผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์
3. การแสดงเจตนา (Illocutionary act) คือ การแสดงความตั้งใจของผู้พูดในการกล่าวถ้อยคำด้วยข้อความที่สื่อออกไป เช่น การสั่ง การเตือน การทักทาย ฯลฯ

จากลักษณะทั้ง 3 ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า John Searle ต้องการสื่อให้เห็นว่า หน่วยสื่อสารมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นรูปภาษา ส่วนที่เป็นความหมายและส่วนที่เป็นเจตนา และการกล่าวถ้อยคำนั้นอาจไม่จำเป็นต้องมีเนื้อหาของข้อความก็ได้ แต่ในการแสดงเจตนาจะต้องมีทั้งการกล่าวถ้อยคำและการสื่อข้อความ นอกจากนี้การสื่อข้อความที่มีรูปแบบที่ต่างกันสามารถใช้การแสดงเจตนาเดียวกันได้

ประเภทของวัจนกรรม

John Searle ผู้ซึ่งนำแนวคิดของ John L. Austin มาศึกษาต่อ ได้แบ่งประเภทของวัจนกรรมออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

- 1) การบรรยายข้อมูล (Representatives) คือ วัจนกรรมที่ใช้บรรยาย พรรณานา สถานการณ์หรือกิจกรรม โดยการยืนยัน การสรุป การยกตัวอย่าง เช่น ดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก

- 2) การออกคำสั่ง (Directives) คือ วัจนกรรมที่พูดออกมาเพื่อให้ผู้ฟังทำบางอย่างโดยการสั่ง การขอ การขอร้อง การถาม เช่น เปิดประตูหน่อย หรือตอนนี้ก็โงงแล้ว
- 3) การให้สัญญา (Commissive) คือ วัจนกรรมที่กำหนดให้ผู้ฟังทำบางอย่างบางอย่าง โดยเกิดจากข้อผูกมัด เช่น การสัญญา การสาบาน และการข่มขู่ เป็นต้น
- 4) การแสดงความรู้สึก (Expressives) คือ วัจนกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นหรือจิตวิทยาของผู้พูด เช่น การขอบคุณ การขอโทษ การปลอบโยน และการแสดงความเป็นดี เป็นต้น
- 5) การประกาศ (Declarations) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง ที่ส่งผลกระทบก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การตั้งชื่อ การไล่คนออกจากงาน และการประกาศสันติภาพ เป็นต้น

ดังนั้น ในการวิเคราะห์สารและความหมายของส.ค.ส.พระราชทานนั้น ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีวัจนกรรม (Speech Act Theory) มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์หรือเจตนาของผู้ส่งสารในส่วนของแก่นเรื่องสำคัญในส.ค.ส.พระราชทาน โดยใช้เกณฑ์การแบ่งลักษณะเจตนาทั้ง 5 ลักษณะดังกล่าวเป็นหลักในการวิเคราะห์

1.2 ทฤษฎีวาทวิพากษ์แนวค่านิยม-มายาคติ (Value-mythic Criticism)

ค่านิยมสะท้อนให้เห็นในวัฒนธรรม จากคำกล่าวนี้เอง จึงทำให้วาทวิพากษ์แนวค่านิยมจึงน่าสนใจที่จะศึกษา ซึ่งมีผู้ให้คำความหมายของค่านิยมไว้ดังนี้

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2506: 6) (อ้างถึงใน อรวรรณ ปิณฑน์โอวาท, 2547) อธิบายว่า ค่านิยมหมายถึงสิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คนปรารถนาจะได้ปรารถนาจะเป็น หรือกลับกลายมาเป็นสิ่งที่คนถือว่าเป็นสิ่งบังคับ ต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่อง มีความสุขที่ได้เห็นได้ฟัง ได้เป็นเจ้าของ ค่านิยมของสังคมจึงเป็นวิถีของการจัดรูปแบบสำหรับปฏิบัติตนในสังคม

พัทยา สายหู (2516: 51 – 52) (อ้างถึงใน อรวรรณ ปิณฑน์โอวาท, 2547) ได้ให้คำนิยามว่า ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่มีมียึดถือประจำใจที่ช่วยในการตัดสินใจในการเลือก ตราบใดที่มนุษย์ยังต้องเลือก มนุษย์ต้องอาศัยคุณค่าประจำตัวเป็นเครื่องกำหนด

จากคำนิยามของค่านิยมดังกล่าวในช่วงต้น ได้มีนักวิชาการ คือ สุนทรী โคมิน และ สนิท สมัครการ (2522) (อ้างถึงใน อรรถวรณ์ ปีลันธนโอบาท, 2547) ได้อธิบายถึงลักษณะหรือ ธรรมชาติของค่านิยม ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. ค่านิยมมีลักษณะทั้งถาวรและเปลี่ยนแปลงได้ กล่าวคือ เนื่องจากมนุษย์ต้องการ ความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมและสังคมให้ดำรงอยู่ได้ ความมั่นคงต่อค่านิยมต้อง อาศัยขบวนการเรียนรู้ หล่อหลอมจากสังคมจนเป็นค่านิยมที่มั่นคง จึงทำให้ ค่านิยมเปลี่ยนแปลงได้ยาก อย่างไรก็ตามค่านิยมก็ยังเปลี่ยนแปลง เพราะ เนื่องจากมีการจัดลำดับของความสำคัญแต่ละค่านิยม เพื่อปรับใช้ให้เข้ากับ บริบท สถานการณ์ หรือประสบการณ์ชีวิต
2. ค่านิยมระหว่างปัจเจก และ ค่านิยมที่เป็นปทัสถาน อาจไม่สอดคล้องกัน แต่ละ ค่านิยม แต่ละปัจเจกบุคคลของเขาก็จะไม่แตกต่างจากค่านิยมที่เป็นปทัสถาน ของคนส่วนใหญ่ รวมทั้งค่านิยมปัจเจกนั้นก็สะท้อนได้ถึงวัฒนธรรมกลุ่มที่เขา สังเกต เช่น ครอบครัว หรือสถาบันต่าง ๆ ที่มนุษย์ต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง

Rokeach (1968) (อ้างถึงใน อรรถวรณ์ ปีลันธนโอบาท, 2547:191) สรุปว่า ค่านิยม สามารถสืบสาวไปถึงวัฒนธรรม สังคม สถาบันทางสังคมต่างๆ ความเหมือนกันของแต่ละ วัฒนธรรม ช่วยลดความแตกต่างของค่านิยมปัจเจก และค่านิยมเป็นตัวกำหนด (Determine) พฤติกรรมทางสังคมไม่ว่าจะเป็น การกระทำทางสังคม ทศนคติ อุดมการณ์ พฤติกรรมการประเมิน การตัดสินใจทางจริยธรรม การให้เหตุผลสำหรับตนเอง หรือการให้เหตุผลสำหรับผู้อื่น และเขาก็ยัง กล่าวอีกว่า ความเชื่อหลายๆ อย่างรวมกันเป็นทศนคติ และทศนคติกี่รวมตัวกันเป็นค่านิยม โดยสรุป แล้ว แต่ละคนมีความเชื่อนับไม่ถ้วน มีทศนคติน้อยลงมา และมีค่านิยมที่เป็นค่านิยมที่แท้จริงไม่ มากนักค่านิยมเป็นชุดของความเชื่อและทศนคติเป็นเป้าหมายในระยะยาวของคน ๆ หนึ่งหรือ สังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งเขาได้แบ่งชนิดของค่านิยมออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ค่านิยมปลายทาง (Terminal values) เป็นค่านิยมสูงสุดในชีวิต และปรากฏ ออกมาในข้อความ เช่น ฉันอยากรวย ฉันอยากประสบความสำเร็จ เป็นต้น
2. ค่านิยมอุปกรณ์ (Instrumental values) เป็นเครื่องมือที่เราใช้สำหรับการ บรรลุถึงค่านิยมปลายทางหรือเป้าหมาย เช่น ฉันจะต้องทำงานอย่างหนัก และมีประสิทธิภาพ หรือ ฉันจะต้องเรียนจบการศึกษาสูงๆ เป็นต้น

Rokeach กล่าวอีกว่า ทักษะคติ ค่านิยม ความเชื่อมีความสัมพันธ์กัน และมีลำดับความสำคัญที่ไม่เท่ากันในระบบความเชื่อของคน สิ่งสำคัญคือ ค่านิยมจะเป็นตัวกำหนด มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) และค่านิยมจึงเป็นตัวกำหนดนำทิศทางพฤติกรรม และนำชีวิตไม่ว่าจะเป็นค่านิยมปลายทางเป้าหมาย หรือค่านิยมอุปกรณ์

การศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในประเทศไทยไม่ได้แบ่งค่านิยมออกเป็นค่านิยมปลายทางและค่านิยมอุปกรณ์ดังที่ Rokeach ได้แบ่งไว้ แต่ค่านิยมทั้ง 2 แบบก็มีให้เห็นในแนวคิดของสังคมไทย คือ ในปี พ.ศ. 2525 คณะกรรมการแห่งชาติได้บัญญัติค่านิยม 5 ประการเพื่อเป็นแนวทางให้คนไทยยึดถือปฏิบัติ (สุพัตรา สุภาพ, 2541: 26 - 28) (อ้างถึงใน อรวรรณ ปิณฑน์โอวาท, 2547) ดังนี้

1. การพึ่งตนเอง
2. การประหยัดและอดออม
3. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

จะเห็นได้ว่าค่านิยมที่ถูกบัญญัติขึ้นทั้ง 5 ประการนี้ เป็นค่านิยมทางบวกทั้งสิ้น เพราะสิ่งใดที่กำหนดให้ผู้คนปฏิบัติควรเป็นกรอบแนวทางพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมที่เป็นไปในทางบวก ในขณะที่ค่านิยมทางบวกเป็นค่านิยมเสนอสิ่งที่ตั้งงามอันเป็นแนวทางในการปฏิบัติ สุพัตรา สุภาพ (อ้างถึงใน อรวรรณ ปิณฑน์โอวาท, 2547) ได้นำเสนอค่านิยมที่พึงปฏิบัติและค่านิยมที่ควรแก้ไขดังนี้ ซึ่งในครั้งนี้จะเห็นค่านิยมที่เป็นทั้งค่านิยมทางบวกและค่านิยมทางลบของคนไทยดังนี้

ค่านิยมที่ควรยกย่อง

- รักพระมหากษัตริย์
- นับถือศาสนา
- รักความเป็นไทย อีสุระไม่ขึ้นกับใคร
- ประหยัด รู้จักใช้จ่าย
- มีระเบียบวินัย

ค่านิยมที่ควรแก้ไข

- เห็นแก่เงิน
- ใช้อำนาจในทางที่ผิด
- รักพวกพ้องในทางที่ผิด
- ไม่กล้าเสี่ยง ขาดความอดทน
- ขาดความกระตือรือร้น

- รับผิดชอบ
- ซื่อสัตย์สุจริต
- ขยันขันแข็ง มานะอดทน
- ยกย่องผู้ทำความดี
- รักพวกพ้อง
- มีเหตุผล
- ยึดมั่นในอุดมการณ์มากกว่าบุคคล
- นิยมของไทย
- รักของส่วนรวม
- เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- เคารพผู้อาวุโส
- กตัญญูรู้คุณ
- ไม่ผูกพยาบาท
- รู้จักเสียสละ
- สะอาดสุขภาพเรียบร้อย
- ตรงต่อเวลา
- ทำมากกว่าพูด
- ให้เกียรติเจ้านายและผู้มีศถาบรรดาศักดิ์
- ยกย่องผู้มีความรู้
- ขาดระเบียบวินัย
- ตัวใครตัวมัน
- นิยมบุคคลมากกว่าอุดมการณ์
- นิยมวัตถุสิ่งของ
- นิยมของใช้จากต่างประเทศ
- รักความสนุกสนาน
- ชอบความสบาย
- ชอบงานพิธี
- เชื้อถือโชคกลาง ชอบการเสี่ยงโชค
- ชอบความฟุ่มเฟือย
- ชอบผัดวันประกันพรุ่ง
- ไม่ชอบขัดใจใคร
- ไม่ตรงต่อเวลา
- สอดรู้สอดเห็น
- ชอบของแจกของแถม
- ลืมง่าย
- พูดมากกว่าทำ
- กินพำเพ็ญ
- เห็นใครดีกว่าไม่ได้

ถึงแม้ค่านิยมที่ควรรักษาไว้และค่านิยมที่ควรแก้ไขของคนไทยที่ยกมาในข้างต้น จะไม่ครอบคลุมค่านิยมของคน ๆ หนึ่งซึ่งอาจจะมีค่านิยมเป็นร้อยเป็นพัน (Sillars, 1991 อ้างถึงใน อรรวรรณ ปิลันท์ไธวาท, 2547) แต่ก็พอแสดงภาพให้เห็นถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของคนไทย

การวิพากษ์แนวค่านิยม

ซิลลาร์ส (Sillars, 1991 อ้างถึงใน อรรวรรณ ปิลันท์ไธวาท, 2547:198) อธิบายถึง การวิพากษ์แนวค่านิยมและวิธีการดำเนินงานว่า นักวิพากษ์ซึ่งใช้การวิเคราะห์แนวค่านิยมคือว่า ตัวบท (text) เป็นเสมือนหนึ่งกระบวนการที่สังคมได้นิยามตัวมันเอง นักวิพากษ์มองหาสิ่งที่เรียกว่า

ideograph (คำที่แสดงค่านิยมหลายอย่าง เช่น คำว่าประชาธิปไตย) และมองหาความเชื่อและค่านิยมในตัวบทนั้น โดยแนวทางในการวิพากษ์แนวค่านิยม ต้องคำนึงถึง

1. นักวิพากษ์ต้องดูว่ามีคำใดบ้างที่แสดงค่านิยมทางบวก
2. นักวิพากษ์ต้องดูว่ามีคำใดบ้างที่แสดงค่านิยมทางลบ
3. มีค่านิยมใดบ้างที่บ่งเป็นนัยในข้อความ แสดงถึงความเชื่อแม้ว่าจะไม่มีคำที่ชี้ถึงค่านิยมอย่างเด่นชัด
4. มีค่านิยมใดบ้างที่แสดงออกมาเป็นรูปแบบที่ชัดเจน อาทิ แสดงเหตุผล อ้างหลักฐาน สถิติ อ้างหลักการ

ในการวิเคราะห์ค่านิยมนี้ หากได้ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น สิ่งที่จะนำมาประกอบเพื่อให้มองเห็นภาพการวิเคราะห์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ “การวิเคราะห์มายาคติ” (myth)

มายาคติ คือ นิยายต้นฉบับ (master stories) หรือเรื่องเล่าที่วัฒนธรรมหนึ่งๆ ใช้อธิบายตนเอง ข้อเท็จจริง หรือความเป็นไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ใช้เป็นแนวทางสร้างจริยธรรมและพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่คนรุ่นหลัง ซึ่งมายาคติเกิดจากการสังสมค่านิยมหลายๆ ค่านิยมรวมกัน ดังนั้นมายาคติจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนค่านิยมและส่งผลต่อค่านิยมในสังคม เช่น มายาคติในการประกวดนางสาวไทยที่ว่า “ดอกไม้ของชาติ” แสดงถึงค่านิยมที่เน้นแต่ความงามเพียงอย่างเดียว แต่ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงเป็นมายาคติว่า “งามอย่างมีคุณค่า” คือมีความรู้ ความสามารถ และคุณสมบัติที่ดีควบคู่กับความงามด้วย ด้วยเหตุนี้อาจกล่าวได้ว่ามายาคติมีความสัมพันธ์กับค่านิยม

Hart (1991) อ้างถึงในอรพรรณ ปีลันธนโอบาท, 2547: 199-200) ระบุถึงมายาคติของมนุษย์ว่าเกี่ยวกับ

1. มายาคติเกี่ยวกับจักรวาล แหล่งกำเนิด (Cosmological myth) คือ คำถามว่าทำไมเราถึงมาอยู่ที่นี่ เรามาจากไหน และบรรพบุรุษของเราเป็นอย่างไร เช่น ชาวคริสต์เชื่อว่ามนุษย์เกิดมาเพื่อรู้จักรัก และรับใช้พระเจ้า ส่วนชาวพุทธที่เชื่อในสังสารวัฏก็มองว่ามนุษย์เกิดมาเพื่อชดใช้กรรมเก่า

2. มายาคติเกี่ยวกับสังคม (Societal) สอนเราถึงการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม เช่น จงรักษาความดีดุจเกลือกรักษาความเค็ม
3. มายาคติเกี่ยวกับอัตลักษณ์ (Identity) อธิบายว่าทำไมการรวมกลุ่มทางวัฒนธรรมจึงมีความพิเศษ ความสำคัญ เช่น การรวมกลุ่มของคนแขกแถวพาดูร์ด
4. มายาคติเกี่ยวกับจุดสุดท้ายของโลก (Eschatological myth) จะบอกเกี่ยวกับมายาคติในระยะสั้น เช่น มายาคติของชาวจีนในเรื่องการเรียนและการทำงานที่ว่า “เขียนชู่ไช่หวาน” ขมขึ้นก่อนค่อยหวานในภายหลัง หรือมายาคติของคนไทยที่ว่า ชาตินี้ทำบุญไว้เยอะๆ เกิดชาติหน้าจะได้สบาย

โดยสรุปแล้ว วาทวิพากษ์แนวค่านิยม – มายาคติ คือ การถามคำถามโดยนักวิพากษ์ว่า ทำไมผู้พูดหรือผู้เขียนคนนั้นจึงพูดถึงค่านิยมหรือมายาคติเรื่องนี้กับผู้ฟังหรือผู้อ่านกลุ่มนี้ในช่วงเวลานี้

สำหรับทฤษฎีวาทวิพากษ์แนวค่านิยม-มายาคตินี้ ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีดังกล่าวมาเป็นกรอบและเครื่องมือในการศึกษาและวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารใน ส.ค.ส. พระราชทาน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงเนื้อหาและสาระสำคัญของสารใน ส.ค.ส.พระราชทานมากยิ่งขึ้น

1.3 ทฤษฎีสัญญาวิทยา

ทฤษฎีสัญญาวิทยานี้พัฒนาขึ้นมาจากรากฐานความคิดทางภาษาศาสตร์ โดยกล่าวว่า ความหมายประกอบด้วยสัญญาณ (signs) รหัส (code) และวัฒนธรรม (culture)

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะแบ่งการศึกษาทฤษฎีสัญญาวิทยาออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ศึกษาในเรื่องของสัญญาณ (signs)

สัญญาวิทยาเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบสัญญาณ (signs) ที่หมายถึง สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมาย (meaning) แทนของจริงหรือตัวจริง (object) ในตัวบท (text) และในบริบท (context) หนึ่งๆ การศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวกับสัญญาณจะมีเอกลักษณ์อยู่ตรงที่จะสนใจเรื่องของการสร้างสรรค์และการแปรความหมายที่ดำรงอยู่ในสัญญาณต่าง ๆ

ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ (2531) ได้อธิบายแนวคิดในเรื่องสัญญะวิทยาเกี่ยวกับการสื่อสารไว้ว่า วิชาที่นำการสำรวจธรรมชาติของระบบสัญญะในส่วนที่อยู่นอกเหนือไปจากกฎของไวยากรณ์และกฎของความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำในประโยค ระบบสัญญะทำการควบคุมการสร้างความหมายของตัวบทให้เป็นไปอย่างมีความสลับซับซ้อนอย่างแฝงเร้นและต้องขึ้นอยู่กัปลักษณะของแต่ละวัฒนธรรม

De Saussure (อรรถรณ ปิลันธน์โหวาท, 2546: 262) นักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ชาวสวิสผู้ให้กำเนิดศาสตร์นี้ให้ความสนใจที่การผลิตความหมายและการแลกเปลี่ยนความหมายในการสื่อสาร โดยให้ความสนใจวิธีที่ผู้ผลิตสร้างสัญญะต่าง ๆ และแนวทางที่ผู้อ่านสารจะเข้าใจสัญญะนั้น ๆ ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญแก่ผู้ผลิตสารมากกว่าการเป็นแค่ผู้ส่งสาร และให้ความสำคัญแก่ผู้อ่านสารมากกว่าผู้รับสาร ดังนั้น สัญญะวิทยา ในทรรศนะของ Saussure จึงเป็นการศึกษากระบวนการสร้างความหมาย (signification) หรือวิธีการที่จะนำเอาสัญญะต่าง ๆ มาใช้ตีความหมายภายในตัวบท (text) อันเป็นผลผลิตทั้งหมดของการสื่อสาร

โดย Saussure แบ่งสัญญะออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ ตัวหมาย (signifier) เป็นรูปแบบทางกายภาพของสัญลักษณ์หรือสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่สัมผัสได้ด้วยอายตนะหรือประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น คำที่ถูกเขียน รูปภาพ หรือเสียง ส่วนที่สอง คือ ตัวหมายถึง (signified) คือปริบทภายในใจที่ถูกหมายถึงโดยตัวหมาย หรือความคิดในเชิงนามธรรม เช่น คำว่า “ปลา” ไม่จำเป็นต้องเป็นปลาที่เฉพาะเจาะจง แต่หมายถึงปริบทที่ถูกสร้างขึ้นทางวัฒนธรรมว่าเป็นปลา ซึ่งทั้งสองส่วนจะสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เป็นรหัส (code) ที่ต้องเรียนรู้ โดยกระบวนการทั้งหมดนี้เราเรียกว่า “การสร้างความหมาย” (signification) การศึกษาในเชิงสัญญะวิทยาจะให้ความสำคัญกับการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายกับตัวหมายถึง เพื่อดูว่าความหมายถูกสร้างขึ้นและถูกถ่ายทอดออกมาอย่างไร โดยนำเอาตัวบท (text) มาวิเคราะห์เพื่อดูว่าตัวหมายนั้นสร้างความหมายอย่างไร ในการสื่อสารของคนเรานั้นจะมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายกับตัวหมายถึงตลอดเวลา การวิเคราะห์ในเชิงสัญญะวิทยาจะไม่คำนึงถึงเนื้อหา เพราะเนื้อหาไม่ได้สร้างความหมายของตัวบท แต่ความสัมพันธ์ของตัวหมายกับตัวหมายถึงเป็นตัวสร้างความหมาย

Peirce (กาญจนา แก้วเทพ, 2541: 85) ได้ให้คำนิยามของสัญญะไว้ว่า “สัญญะคือ สิ่งที่มีความหมายมากกว่าตัวของมันเอง” (Sign is something which stands to somebody for something in some respect) Peirce อธิบายแนวคิดในเรื่องของสัญญะว่า เป็นบางสิ่ง

บางอย่างที่แสดงแก่บุคคลในบางสิ่งบางอย่างหรือบางความสัมพันธ์ด้วยการสร้างขึ้นในใจของบุคคล สัญลักษณ์ที่เท่ากันหรือบางครั้งเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกพัฒนาขึ้นไปอีกระดับหนึ่งที่เราเรียกว่าถูกตีความของสัญลักษณ์แรก ดังนั้นสัญลักษณ์จึงหมายถึงการแทนที่บางสิ่งเข้าไปในวัตถุของมัน เช่น แหวนวงหนึ่งจะยังไม่มีสภาพหรือมีคุณสมบัติเป็นสัญลักษณ์ หากว่าแหวนวงนั้นยังมีค่าและความหมายว่า “เป็นแหวนวงหนึ่ง” แต่เมื่อใดก็ตามที่แหวนวงนั้นมีความหมายมากไปกว่าแหวนวงหนึ่ง เมื่อถูกนำไปใช้ในสถานการณ์และบริบทจำเพาะหนึ่งๆ เช่น เป็นแหวนที่ผู้ชายสวมให้กับหญิงคนหนึ่งในงานแต่งงานภายในโบสถ์ต่อหน้าบาทหลวงผู้ทำพิธี แหวนนั้นก็มีความหมายเป็นเครื่องผูกพันชีวิตระหว่างคน 2 คน ให้เป็นหนึ่งเดียวกัน และเป็นความหมายแห่งชีวิตครอบครัว ฯลฯ

จากความแตกต่างของความสัมพันธ์ระหว่าง Sign กับวัตถุ Peirce จึงแบ่งประเภทของสัญลักษณ์ ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. Icon หมายถึง สัญลักษณ์ซึ่งเป็นตัวแทนที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่มันหมายถึง มีลักษณะเป็นภาพหรือวัตถุที่มองเห็นได้ชัดเจน เช่น รูปภาพ แผนที่ ภาพถ่าย อนุสาวรีย์ รูปปั้น เป็นต้น
2. Index หมายถึง สัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันโดยตรงกับสิ่งที่อ้างอิงถึง มีลักษณะเป็นตัวชี้ให้เห็นอีกสิ่งหนึ่ง เช่น เครื่องหมายแสดงยศหรือตำแหน่ง ที่เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความมีอำนาจ หรือเมื่อได้กลิ่นน้ำหอม แสดงว่า มีคนอยู่ในบริเวณนั้น
3. Symbol หมายถึง สัญลักษณ์ที่ให้ความหมายซึ่งคนในบริบทหนึ่งๆ จะเข้าใจร่วมกันได้ โดยมีลักษณะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ เป็นกฎหรือระเบียบหรือสิ่งที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกัน เข้าใจเหมือนกัน เช่น ตัวเลข ตัวอักษร ป้ายจราจรบนท้องถนน ฯลฯ เป็นลักษณะของสัญลักษณ์ที่ไม่มี ความสัมพันธ์หรือความคล้ายคลึงกันระหว่างสัญลักษณ์กับวัตถุแต่เกิดขึ้นจากการตกลงร่วมกันของผู้ใช้สัญลักษณ์นั้นๆ จากการเชื่อมโยงกันของวัตถุกับส่วนของประเพณีนิยม

Roland Barthes (อรวรรณ ปิรันธน์โฆวาท, 2546: 264) ให้แนวคิดในการวิเคราะห์ความหมายแฝงที่อยู่ในการติดต่อสื่อสาร โดยชี้ให้เห็นว่าหัวใจสำคัญในกระบวนการสร้างความหมายมีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

1. ความหมายนัยตรง (Denotative Meaning) เป็นกระบวนการสร้างความหมายขั้นตอนแรก เป็นระดับที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ ดังที่ Saussure ได้

กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมาย (Signifier) กับตัวหมายถึง (Signified) ว่าเป็นการให้ความหมายกับสิ่งที่กล่าวถึงโดยตรง เป็นความหมายที่มีลักษณะเป็นสากล (Universal) เป็นความหมายเดียวกันสำหรับทุกคน เช่น “บ้าน” เป็นตัวให้ความหมาย (Signifier) ที่ทุกคนเข้าใจตรงกันว่าเป็นที่อยู่อาศัย

2. ความหมายนัยประหวัด (Connotative Meaning) เป็นความหมายทางสังคม ซึ่งความหมายในขั้นนี้ จะแปรเปลี่ยนไปตามวัฒนธรรมการรับสารในแต่ละบริบทสังคม ความหมายทางสังคมจะเกิดขึ้นได้จากการกำหนดรูปแบบของตัวหมายหรือตัวให้ความหมาย (Signifier) โดยปัจจัยสำคัญของการตีความหมายนัยประหวัด คือ สัญญะมีปฏิสัมพันธ์กับอารมณ์ความรู้สึก ค่านิยมของผู้รับสาร เช่น คำว่า “แม่” บางคนจะนึกถึงความอบอุ่น แต่บางคนอาจนึกถึงความเข้มงวด ซึ่งการตีความหมายนัยประหวัดนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของผู้รับสาร จากตัวอย่างดังกล่าวสรุปได้ว่า ประเด็นสำคัญของการสร้างความหมายขึ้นอยู่กับว่าสัญลักษณ์นั้นๆ สื่อความหมายว่าอย่างไร มากกว่าจะสนใจว่าจะสื่ออะไรและเป็นการให้ความหมายแก่สิ่งอื่นนอกเหนือไปจากตัวมันเอง

3. มายาคติ (Myth) เป็นเรื่องที่ Barthes กล่าวถึงในกระบวนการให้ความหมายว่า มายาคติเป็นเรื่องเล่า ซึ่งวัฒนธรรมหนึ่งๆ ใช้อธิบายข้อเท็จจริงหรือความเป็นไป (ธรรมชาติ) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ในสังคมไทยเรามีมายาคติว่า คนบ้านนอกเขยเป็นสู้คนกรุงไม่ได้ โดยการตีความจะมีบริบทสังคมหรือวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยที่เรียกว่า แรงจูงใจทางสังคม (socially motivated) ซึ่งจินตนาการหรือแนวคิดนี้จะอยู่ในใจก่อนที่จะพบเห็นจากสื่อต่าง ๆ และตัวสื่อจะเป็นตัวกระตุ้นมายาคติ

ในทฤษฎีสัญญะ นอกจากเรื่องของ sign หรือสัญลักษณ์แล้ว นักทฤษฎียังสนใจในเรื่องของ “รหัส” (code) ด้วย

2. ศึกษาในเรื่องของรหัส (code)

สิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารให้กระบวนการส่งและรับความหมายเป็นอันหนึ่งอันเดียวได้ก็คือ ทั้งสองฝ่ายจะต้องมีรหัสเดียวกัน ที่เป็นรหัสพฤติกรรม (Code of Behavior) และรหัสการให้ความหมาย (Signifying Code) ซึ่งอยู่ในลักษณะของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ

John Fiske (1990) ให้นิยามของ “รหัส” ไว้ว่า คือ กระบวนการที่ใช้สร้างความหมาย เพื่อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าใจความหมายไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยสมาชิกของคนในสังคมที่ใช้รหัสนั้น จึงประกอบด้วยสัญญาณ และกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนที่ว่าด้วยการใช้และเชื่อมโยงสัญญาณ

Berger (กาญจนา แก้วเทพ, 2541: 95) กล่าวว่า รหัสเป็นแบบแผนขั้นสูงที่สุดที่เราเอาสัญญาณย่อยต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันอย่างไร แบบแผนนี้จะทำหน้าที่เป็นโครงสร้างในการรับรู้ของเรา และตีความเมื่อเราเปิดรับสัญญาณต่าง ๆ เช่น รหัสเรื่องการนับญาติที่แฝงฝังอยู่ในหัวสมองคนไทย และเป็นตัวกำหนดว่าเมื่อเราเจอญาติคนใหม่สายพ่อที่เป็นผู้หญิง เราจะเรียกสรรพนามของญาติว่าอย่างไร เป็นต้น

ในกระบวนการเข้ารหัส (Encoding) และกระบวนการถอดรหัส (Decoding) นั้น ผู้ส่งสารและผู้รับสารนั้นไม่จำเป็นต้องถือรหัสเล่มเดียวกัน ดังนั้นการถอดรหัสที่แตกต่างกันของผู้รับสารเป็นกฎของการสื่อสารไม่ใช่ข้อยกเว้น ซึ่งหมายความว่าผู้รับสารเองมีกรอบอ้างอิงหลายกรอบที่จะนำมาใช้ในการถอดรหัส เพราะฉะนั้นจึงไม่มีการถอดรหัสที่ผิดพลาด มีแต่การถอดรหัสที่แตกต่างไปจากผู้ส่งเท่านั้น

3. ศึกษาในเรื่องของวัฒนธรรม (culture)

สัญญาณและรหัสต่าง ๆ จะเกี่ยวพันกันอยู่ในแต่ละวัฒนธรรม คือ มันมีความหมายเฉพาะเมื่ออยู่ในวัฒนธรรมนั้นๆ สัญญาณแต่ละชนิดจะมีธรรมชาติเป็นของตนเอง การเข้าใจธรรมชาติจะช่วยให้เราสามารถเลือกใช้และตีความได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทฤษฎีสัญญาณวิทยาและการสร้างความหมายนี้จะเป็นกรอบและเครื่องมือในการวิเคราะห์ด้านภาษาและภาพประกอบในส.ค.ส.พระราชทานที่เกี่ยวข้องกับด้านการสื่อความหมายเชิงสัญญาณ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจความหมายจากภาพประกอบและเข้าใจถึงแก่นสาระสำคัญของสารในส.ค.ส.พระราชทานมากยิ่งขึ้น

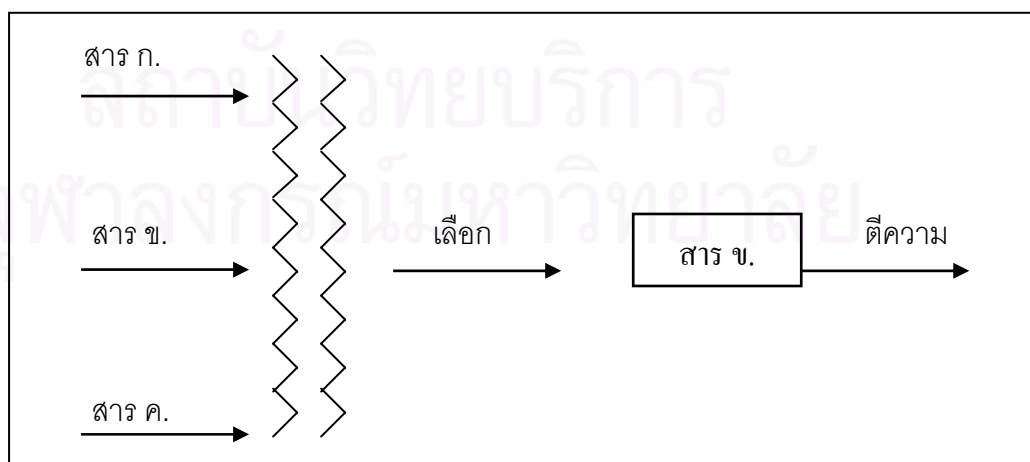
1.4 ทฤษฎีการรับรู้ความหมาย

เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการสร้างความหมายของมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการสื่อสาร จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาเรื่อง การรับรู้ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการสื่อสาร โดยมีนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความของการรับรู้ ดังนี้

วิลเบอร์ แชมมร์ (สุรัตน์ ตริสกุล, 2547) อธิบายว่า ความหมายเกิดจากการรับรู้ ซึ่งหมายถึงกระบวนการแปลความหมายของสิ่งที่พบหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมรอบตัว คือ เมื่อมนุษย์ได้รับสิ่งเร้าหรือข้อมูลผ่านทางประสาทการรับรู้ทั้งห้า ข้อมูลเหล่านั้นก็จะถูกส่งผ่านไปยังสมองที่จะทำหน้าที่รวบรวม และแปลความหมายของข้อมูลที่ได้รับด้วยกระบวนการต่าง ๆ และเกิดเป็นการรับรู้

Verderber (1995) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการในการให้ความสนใจ และเลือกรับ การรวบรวม การจัดระบบ และการแปลความหมายหรือสร้างความหมายให้กับข้อมูลที่ได้รับเพื่อให้เข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทรอบ ๆ ตัว

การรับรู้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการสื่อสาร ทศนคติ และความคาดหวังของผู้สื่อสาร (พัชรี เขยจรรยาและคณะ, 2538: 30) การรับรู้เป็นกระบวนการทางจิตที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ได้รับเป็นกระบวนการเลือกรับสาร การจัดสรรเข้าด้วยกัน และการตีความสารที่ได้รับตามความเข้าใจและความรู้สึกของตนเอง ซึ่งแสดงได้ตามแผนภาพของกระบวนการรับรู้ดังนี้

ตัวกรองการสื่อสาร

กระบวนการรับรู้

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กันระหว่างการให้ความสนใจ การรวบรวมสิ่งเร้า และการแปลความหมาย เพื่อให้เข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมรอบตัว

นอกจากนี้การรับรู้ของมนุษย์ก็มีความแตกต่างกัน เนื่องจากคนเรามีการรับรู้และการแปลความหมายที่แตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล แต่ละสถานการณ์ แต่ละสถานที่ และเวลาที่เกิดเหตุการณ์ และแต่ละคนก็มีความสนใจและรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวต่างกัน ดังนั้น เมื่อได้รับสารเดียวกัน ผู้รับสารแต่ละคนอาจให้ความสนใจและรับรู้สารเดียวกันต่างกัน โดยทั่วไปการรับรู้ที่แตกต่างกันเกิดจากอิทธิพลดังต่อไปนี้

1. แรงผลักดันหรือแรงจูงใจ (motives) เรามักเห็นในสิ่งที่เราต้องการเห็นและได้ยินในสิ่งที่เราต้องการได้ยิน เพื่อสนองความต้องการของตนเอง เช่น ถ้า ก. ไม่ชอบ ข. ก. จึงมักจะขัดแย้งกับ ข. ในเรื่องต่างๆ หาก ก. ได้รับสารซึ่ง ข. แสดงท่าทีเห็นด้วยกับก. ก. ก็จะใช้สติปัญญา ข. ไม่ได้หมายความว่า ข. พยายาม เป็นต้น

2. ประสบการณ์เดิม (past experience) คนเราต่างเติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ถูกเลี้ยงดูด้วยวิธีต่างกันและคบหาสมาคมกับคนต่างกัน เช่น คนที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศและพบเพื่อนเจ้าของประเทศที่เอื้อเฟื้อช่วยเหลือ จะเกิดทัศนคติที่ดีต่อคนชาตินั้นมากกว่าคนที่พบกับเพื่อนซึ่งถูกเหยียดหยามชาติของตน

3. กรอบอ้างอิง (frame of reference) ซึ่งเกิดจากการสั่งสอนอบรมทางครอบครัวและสังคม ฉะนั้นคนต่างศาสนากันจึงมีความเชื่อและทัศนคติในเรื่องต่าง ๆ กันได้

4. สภาพแวดล้อม คนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน เช่น อุณหภูมิ บรรยากาศ สถานที่ ฯลฯ จะตีความสารที่ได้รับต่างกัน การถูกตำหนิในห้องส่วนตัวย่อมทำให้ผู้ถูกตำหนิรู้สึกต่างจากการถูกตำหนิต่อหน้าผู้อื่น

5. สภาพจิตใจและอารมณ์ ได้แก่ ความโกรธ ความกลัว ฯลฯ ตัวอย่างเช่น เรามักจะมองความผิดเล็กน้อยเป็นเรื่องใหญ่โต ขณะที่เราอารมณ์ไม่ดีหรือหงุดหงิด แต่กลับมองปัญหาหรืออุปสรรคใหญ่หลวงเป็นเรื่องเล็กน้อยในขณะที่มีความรัก เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การรับรู้ของบุคคลเป็นผลมาจากสภาพร่างกายหรือความสามารถทางกายภาพของบุคคล (individual biology or physical ability) การเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (cultural training) และลักษณะทางจิตวิทยาของบุคคล (personal psychology)

จากคำนิยามการรับรู้ในข้างต้น งานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์สารและความหมายของส.ค.ส.พระราชทาน” ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีการรับรู้ความหมาย (Perception Theory) มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ผู้รับสาร เพื่อให้ทราบถึงการรับรู้ที่จะช่วยให้เข้าใจถึงวิธีการสื่อสารของบุคคลอื่น และทำให้เข้าใจถึงการรับรู้ของผู้รับสารที่มีต่อ ส.ค.ส.พระราชทาน

1.5 ทฤษฎีความหมายของไกร์ทซ์

เอช พอล ไกร์ทซ์ (อรรถวรรณ ปีฉันทน์โอวาท, 2544: 16) ได้ให้ความหมายการสื่อสารที่มีความตั้งใจไว้ว่า เป็นการส่งผ่านความหมายที่ไม่ได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และเป็นกระบวนการซึ่งผู้พูดต้องการที่จะสื่อสารเจตนาของตนเองและผู้พูดก็บรรลุเป้าหมายของตนเอง เมื่อเจตนาของตนเป็นที่เข้าใจและรับรู้ของผู้ฟัง และกลายเป็นความรู้ร่วมกัน

ทฤษฎีความหมายของไกร์ทซ์แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ผู้พูดไม่จำเป็นต้องถอดรหัสเจตนาในการสื่อสารของตนอย่างชัดเจนทุกครั้งไป วาทกรรมปฏิบัติงาน คือ การอธิบายว่าผู้ฟังสามารถถอดช่องว่างระหว่างความหมายของข้อความและของผู้พูดอย่างไร ดังนั้นหน่วยของการวิเคราะห์จึงไม่ใช่ประโยค แต่เป็นข้อความที่แปลงหรือเขียนออกมาภายใต้บริบทหนึ่ง ๆ

ไกร์ทซ์ กล่าวว่า คนที่มีส่วนร่วมในการพูดจะต้องตกลงอย่างเป็นที่รู้จักกันว่าจะมีความร่วมมือเกิดขึ้น ต่างฝ่ายต่างก็มีส่วนร่วมที่จะแลกเปลี่ยนการพูดไปในทิศทางที่เหมาะสมและต่างฝ่ายต่างก็ต้องอาศัยกฎเกณฑ์ 4 แบบ ได้แก่

- 1) หลักแห่งคุณภาพ (Maxim of quality) หมายถึง เราไม่พูดสิ่งที่ไม่จริงหรือมีหลักฐานไม่เพียงพอ ต้องจริงใจในการพูด ไม่พูดโกหก
- 2) หลักแห่งปริมาณ (Maxim of quantity) หมายถึง ในการพูดจะไม่มีทำให้ข้อมูลมากหรือน้อยกว่าที่ต้องการ ไม่พูดพรั่วหรือ
- 3) หลักแห่งสำนวนลีลา (Maxim of manner) หมายถึง ผู้พูดต้องพยายามละทิ้งความคลุมเครือ ต้องไม่ซับซ้อน พูดมีระเบียบ
- 4) หลักแห่งความเกี่ยวข้อง (Maxim of relevance) หมายถึง เนื้อหาที่พูดต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีดังกล่าวนี้มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ (analytical framework) สารในส.ค.ส.พระราชทานโดยอิงกับบริบททางสังคมในปีนั้นๆ ของส.ค.ส.พระราชทานแต่ละฉบับที่ได้ถูกตีพิมพ์ออกมา

1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญของมนุษย์ในการสื่อความคิดต่อกัน ดังนั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของมนุษย์จึงมีความสำคัญมาก เพราะภาษาเป็นเครื่องมือในการชักจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม แต่ภาษาที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นภาษาของชนชาติใดก็ตาม จะมีลักษณะร่วมกันอยู่อย่างหนึ่ง คือ ในระบบภาษาสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายระดับ เพราะมนุษย์ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสังคมตามกาลเทศะต่าง ๆ ซึ่งลักษณะของการใช้ภาษาสามารถจำแนกระดับของลีลาการใช้ภาษาได้ตามแนวคิดของซีเซโร นักพูดและนักวาทศาสตร์เอกของโลก ออกเป็น 3 ระดับ (สวณิต ยมาภัย, 2528: 41) ได้แก่

1. การใช้ภาษาในลีลาเรียบง่าย (Plain style) คือ การใช้ภาษาที่เป็นคำไทยแท้ แม้จะมีที่มาจากภาษาอื่น แต่ก็ใช้กันจนซึมซาบแล้วในภาษาไทย คนทั่วไปแทบจะไม่ว่ารู้ว่าเป็นคำยืมมาจากภาษาอื่น เช่น เดิน จมูก รส สุก ทุกข์ สุข เป็นต้น
2. การใช้ภาษาในลีลาปานกลาง (Moderate style) คือ การใช้ภาษาที่มีลักษณะที่มีพลังมากขึ้น แต่ก็ยังแฝงไว้ซึ่งความอ่อนหวานและความเรียบง่ายเอาไว้ เช่น ถ้าพูดว่า “ผมคงจะไม่ยอมแพ้ท่านโดยเด็ดขาด” ย่อมเป็นลีลาเรียบง่าย แต่หากกล่าวว่า “เป็นไปไม่ได้ดอกที่เราจะยอมสยบให้แก่มท่าน” จะเห็นว่ามีพลังมากขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะของการใช้ภาษาในลีลาปานกลาง
3. การใช้ภาษาในลีลาโอฬาริก (Grand style) คือ การใช้ภาษาที่มีลีลาที่งดงาม ประณีต สูงส่ง สง่า ไพเราะ ดังเช่น คำประกาศ คำสดุดี คำปฏิญาณ บทปณิธาน หรือบทพรรณนาถึงบุคคล เหตุการณ์ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษแก่ชาติบ้านเมือง เช่น บทบรรยายพระมหาปรินิพพานขององค์พระบรมศาสดา

ในงานวิจัยชิ้นนี้ มุ่งสนใจการใช้ภาษาในลีลาเรียบง่าย โดยในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสาร นอกจากจะพิจารณาถึงระดับของลีลาการใช้ภาษาแล้ว ยังจำเป็นต้องพิจารณาถึงลักษณะของคำที่ใช้ในภาษาไทยด้วย (เปลื้อง ณ นคร, 2542: 50 - 58) เช่น

1. คำโบราณ (Archaic) เป็นคำเก่าที่ใช้กันอยู่ในครั้งโบราณ มักเป็นคำที่อยู่ในเรื่องที่ตั้งเป็นร้อยกรอง มาถึงปัจจุบันคนสมัยใหม่ไม่ค่อยเข้าใจกัน เช่น คำว่า “น้อง” คำโบราณใช้คำว่า “ผอูน” เป็นต้น
2. คำตั้งใหม่ (Sylogism) เป็นคำหรือคำพูดที่ตั้งขึ้นใหม่ เพื่อใช้ในความหมายใหม่ ๆ เช่น เรามีเครื่องมืออย่างใหม่ใช้บันทึกเสียงภาพลงในแถบแม่เหล็ก แล้วฉายออกเป็นภาพบนจอโทรทัศน์ เรียกว่า วีดีโอ (Video) ทางราชบัณฑิตยสถานบัญญัติคำใช้ว่า วีดีทัศน์ หรือคำว่า รีวิว (Review) บัญญัติว่า การปฏิบัติ แต่ทั้งสองคำนี้ไม่ค่อยนิยมใช้กันนัก มักใช้ทับศัพท์มากกว่า ซึ่งการตั้งคำใหม่ ๆ ขึ้นใช้นี้จะขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้ว่า เห็นเหมาะสมกับความต้องการที่จะสื่อความหมายก็สามารถตั้งคำใหม่ได้
3. คำต่างประเทศ (Foreign word) ในภาษาไทยคำภาษาต่างประเทศที่นำมาใช้ ได้แก่ คำบาลี คำสันสกฤต คำเขมร คำชวา คำมาเลย์ และคำอังกฤษ เป็นต้น
4. การเลียนเสียง (Onomatopocia) เป็นคำพูดที่เกิดจากการเลียนเสียงของคำ เช่น รถสามล้อเครื่องเวลาติดเครื่องออกวิ่งมีเสียงดังตุ๊กๆ เราก็ให้ชื่อรถนั้นว่า รถตุ๊กๆ และคำเลียนเสียงเป็นคำที่ช่วยให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกได้ เช่นคำ วูบวาบ กรีดกริ่ง หรี่ง ๆ หวนโหย วิเวกวีด ฯลฯ
5. ซ้ำข้อความ (Identical Statement) เป็นการกล่าวคำที่ซ้ำกับคำเดิม เพื่อเสริมความเดิมที่ยังไม่ชัดเจน ช่วยให้คำกล่าวนั้นมีความเป็นจริงอยู่ในตัว เช่น “คนอังกฤษก็คือคนอังกฤษ ตัวเราเองจะเป็นคนอื่นไม่ได้เลย” หมายความว่า คนอังกฤษมีเอกลักษณ์โดยเฉพาะของตน ไม่มีใครจำเป็นเลยที่จะเอาอย่างคนชาติอื่น

ในการนำคำหรือข้อความต่าง ๆ มาเรียงร้อยเป็นเนื้อหาต่าง ๆ นั้นจำเป็นต้องทราบถึงสำนวนโวหารที่ใช้ในการสื่อสารหรือการพูด (เปลื้อง ณ นคร, 2542: 64 - 68) ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. อุปมา หรือ เทียบเคียง (Simile) คือ การยกข้อความที่ยกมาเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น เพื่อให้เข้าใจดีขึ้น มักใช้คู่กับอุปไมย ด้วยการเปรียบเทียบนี้ถ้าใช้สำนวนให้เห็นภาพที่ชัดเจนก็ยิ่งทำให้เกิดความซาบซึ้ง แต่ข้อสำคัญต้องเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้อ่านรู้จักดีแล้ว เช่น นางนั้นหน้าเหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ มีผมดั่งเมฆสีนิลโลหิต
2. อุปลักษณ์ (Metaphor) โวหารลักษณะนี้คล้ายโวหารอุปมา ต่างกันที่อุปลักษณ์กล่าวเปรียบเทียบเพียงฝ่ายเดียวไม่ยกสองฝ่ายขึ้นเทียบกัน เช่น “แก้วตาของพ่อคนนี้เรียนเก่ง” คำว่า “แก้วตา” เป็นอุปลักษณ์ของลูกคนที่พ่อรักปานแก้วตา โวหารลักษณะนี้ยังรวมไปถึงคำแสดง เช่น เข้าได้ เขียน สนุกเกอร์ หรือคำสำนวน เช่น ไกล่เกลือกินต่าง หรือสัตว์ต่าง ๆ ในนิทานอีสป ล้วนแต่เป็นอุปลักษณ์ทั้งสิ้น
3. นิทานเทียบ หรือ นิทานอุปมา (Allegory) เป็นโวหารที่นำเอานิทานมาเทียบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมากมุ่งในการสอนศีลธรรมหรือแสดงผลแห่งความประพฤติ นิทานที่ยกมานั้นอาจสั้นบ้างยาวบ้าง บางทีก็เป็นภาพิต คำสอนหรือคำเตือนใจ ที่ได้จากเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม
4. วิคตภาวะ (Climax) เป็นการกล่าวความต่อเนื่องกัน ความที่ตามมาจะเร่งความหมายให้แรงขึ้นจนสุดข้อความ โวหารชนิดนี้ทำให้ข้อความที่ต้องการพูดเกิดความเข้มข้นขึ้น เช่น ถ้าท่านทั้งหลายเห็นว่าถึงเวลาแล้ว ท่านต้องเตรียมตัวที่จะเสียสละ คือ สละความมักใหญ่ใฝ่สูงส่วนตัว ความริษยา โกรธแค้นส่วนตัวเสียให้สิ้น แล้วรวมกันตัดแต่งดวงจิต ซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขึ้นเป็นของพลีที่บูชาแห่งความรักชาติให้สมควร ที่เราทั้งหลายได้ชื่อว่าเป็นไทย อันเป็นนามซึ่งให้ความภูมิใจแก่เราทั้งหลาย
5. อุปนาม (Metonymy) คือ การเรียกชื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือคนหนึ่งคนใดเสียอีกอย่างหนึ่ง โดยอาศัยลักษณะที่มีเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น แทนที่จะออกชื่อตรง ๆ โวหารลักษณะนี้ใช้กันมาก เพราะชวนให้เกิดความนึกคิด และทำให้รู้ลักษณะเด่นของสิ่งนั้น เช่น พวกไดโนเสาร์เต่าล้านปี หมายถึง คร่ำครึ ไม่ทันสมัย
6. เทียบนาม (Synecdoche) คือ การพูดส่วนเดียวแต่หมายถึงสิ่งทั้งหมด โวหารนี้คล้ายกับโวหารอุปนาม ต่างกันคือ โวหารอุปนามแสดงส่วน

สัมพันธ์ให้รู้โดยทางคุณลักษณะ ส่วนโวหารเทียบนามนั้นหยิบเอาเพียงส่วนหนึ่งมาพูดแทนส่วนรวม เช่น ทุกมือร่วมทำงานให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ คำว่า “มือ” ในที่นี้ หมายถึง คน

7. เทียบฉายา (Transferred epithet) ฉายาคือชื่อรองของบุคคล ตั้งขึ้นตามลักษณะที่หมายรู้กัน โดยการนำเอาลักษณะเด่นของบุคคล หรือสิ่งอันหนึ่งอันใดมาตั้งเป็นชื่อฉายาให้กับผู้นั้น อย่างเช่นเรียกนายสุข นักมวยร่างยักษ์มาจากนครราชสีมาว่า ปราสาทหินพิมาย
8. บุคลาธิษฐาน (Personification) โวหารลักษณะนี้ เป็นการสมมุติสิ่งที่ไม่มีความเป็นตัวตน มีอาการกริยาเช่นสิ่งที่มีตัวตน ทำให้การเขียนเป็นที่น่าสนใจว่าเขียนอย่างธรรมดา ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้อย่างชัดเจน เช่น “เขากันกินหิวแล้วกินหวาน ๆ ยิ่งหิวมาก เขากินขนมเสียก่อนจึงกินข้าวก็มี ในกำลังนึกอยู่นั่นเอง ข้าวกับแกงเผ็ดก็โผล่ขึ้นมาในนัยน์ตาที่หลับ ๆ ประเดี๋ยวไขเจียวจิ้มน้ำพริก ประเดี๋ยวทอดมันกุ้ง ปลาแห้งผัดอะไรพากันมาลื้อหยอกเสียใหญ่ หลับตาไม่ได้ต้องลืม ลืมก็แลเห็น แกงเทโพ หลอกได้ทั้งกำลังตื่น ๆ เช่นนั้น จนชั้นยำแต่งกวาก็พลอยกำเริบ ดีแต่ปลาร้า ขนมจีนน้ำยาหรือน้ำพริกสงสารไม่ยกมาหลอก มีแต่เจ้ากะปิควัมาเมียงอยู่ใกล้ ๆ เห็นจะไม่ได้การ สู้มันไม่ไหว”
9. อุปนัย (Enuendo) คือ การพูดเป็นนัยให้คิดเอาเองว่าหมายถึงอะไร โดยอาศัยลักษณะที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน เป็นโวหารที่ผู้พูดหรือผู้เขียนไม่พูดให้รู้โดยตรง แต่พูดเป็นนัยให้ผู้ฟังนึกรู้เอาเอง ซึ่งจะนึกรู้ความจริงได้โดยง่าย เช่น “ผมไม่ได้ไปให้หมอตระจหรือเพราะคิดว่าจะตายโดยไม่ต้องให้หมอเข้ามาเกี่ยวข้อง” จากประโยคตัวอย่างนั้นผู้พูดต้องการให้รู้ว่าเขาไม่ศรัทธาในตัวหมอ
10. นิประติชญา (Litotes) เป็นโวหารเชิงปฏิเสธในข้อเท็จจริง เพื่อให้ข้อเท็จจริงเด่นขึ้น เช่น เมื่อเราจะพูดว่า เขาเป็นคนรวยมากทีเดียว ก็จะพูดว่าเขารวยไม่น้อย หรือถ้าเก่งมากก็ว่าเก่งไม่ย่อย ฯลฯ
11. ซ้ำข้อความ (Identical Statement) เป็นโวหารที่กล่าวคำที่ซ้ำกับคำเดิมเท่ากับเป็นการเสริมความเดิมที่ยังไม่ชัดเจนนัก เพื่อให้เห็นว่าคำกล่าวนั้นมีความจริงอยู่ในตัว เช่น “คนอังกฤษก็คือคนอังกฤษ ตัวเราเองจะเป็นคนอื่น

“ไม่ได้เลย” หมายความว่า คนอังกฤษมีเอกลักษณ์โดยเฉพาะของตน ไม่มี
ความจำเป็นเลยที่จะเอาอย่างคนชาติอื่น

12. คำเลียนเสียง (Onomatopoeia) เป็นคำที่เกิดจากการเลียนเสียง เช่น เสียง
ร้องของกา ที่เลียนเสียงร้องกา กา ในภาษาไทยมีคำเช่นนี้มากมาย เช่น
พริบพับ ตึงตึง โครมคราม เกี้ยวกราด ฯลฯ คำเลียนเสียงนี้เป็นคำที่ทำให้
เกิดบรรยากาศหรืออารมณ์ความรู้สึก เช่น ทหารเดินตบเท้ากันพริบพับ
13. เสียงสัมผัส (Assonance) เสียงสัมผัสมีสองอย่าง คือ เสียงสัมผัสอักษร
(Alliteration) กับเสียงสัมผัสสระ (Rhyme) เสียงสัมผัสอักษร เช่น เพิ่มพูน
ปกปัก ขอบข่าย แทรกซ้อน ฯลฯ เสียงสัมผัสสระ เช่น ใหม่-ใส น้อย-ต้อย
คือสัมผัสที่อยู่ในสระเดียวกัน ในภาษาไทยเรามีคำพูดที่มีสัมผัสคล้องจอง
กันมาก เพราะภาษาไทยเป็นคำภาษาโดดต้องใช้เสียงคล้องจองช่วยให้พูด
คล้องและฟังราบรื่น เช่น ข้ามเหศวลงห้วย มากหมอมมากความ รักหยอกอย่า
กลัวหยิก
14. เล่นคำ (Pun) คือ การใช้คำคำเดียว แต่ความหมายต่างกัน เช่น ในนิราศ
พระบาท สุนทรภู์เล่นคำ “จาก” ว่า “ถึงคลองขวางบางจากยิ่งตรมจิต นี้ใคร
คิดชื่อบางไว้กางกั้น ว่าชื่อจากแล้วไม่ยักรู้จักกัน นี้เคราะห์ครั้นหรือมาพ้อง
กับคลองบาง ทั้งจากที่จากคลองทั้งสองชื่อ ยังจากกอนั้นก็ขึ้นในคลองขวาง
ไฉ่ว่าจากช่างมารวบประจบทาง ทั้งจากบางจากในใจระบม”

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร นอกจากจะต้องพิจารณาถึงลีลาการใช้ภาษา การ
เลือกใช้คำแล้ว ลีลาการสื่อสารโดยใช้อารมณ์ขัน ก็มีส่วนที่ทำให้ผู้พูดและผู้ฟังมีความใกล้ชิดกัน
มากขึ้น (John, 1995: 252) ซึ่งลักษณะภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันนั้นมีลักษณะดังนี้ (สวณิต ยมาภัย,
2528: 503 - 510)

1. การเล่นคำ (Play upon words) เป็นวิธีใช้ถ้อยคำ โดยนำถ้อยคำมาดัดแปลง
ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดอารมณ์ขัน เช่น การใช้คำกำกวม การใช้
ภาษาถิ่น เป็นต้น
2. การใช้โวหารยั่วล้อ (Irony) เป็นการหยอกเย้าโดยไม่ก่อให้เกิดการล่วงเกินสบ
ประมาท การยั่วล้อเป็นการเขียนที่เข้กันมาแต่โบราณโดยเฉพาะนักปราชญ์
โสเครตีส (Socratis) ผู้เป็นต้นแบบของโวหารประชดประชันเชิงถากถาง

เรียกว่า Socratis Irony เช่น “คนหูหนวกก็ได้ยินเสียงทะเลาะของพวกเขา” ซึ่งหมายถึง การทะเลาะกันอย่างรุนแรงและเสียงดังมาก

3. การใช้โวหารขัดแย้ง (Paradox) เป็นการนำเอาถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามมาเทียบเคียงเข้าคู่ขนานกัน อาจจะเป็นการขัดแย้งระหว่างคำสองคำ ระหว่างจำนวนสองจำนวน ระหว่างประโยคสองประโยค ฯลฯ
4. การใช้โวหารที่กล่าวเกินจริง (Hyperbole) เป็นการนำเอาถ้อยคำที่เหลือเชื่อ ดูเป็นไปไม่ได้ ใช้เพื่อแสดงอารมณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอารมณ์ขัน เพื่อเน้นความสำคัญและชี้ให้เห็นชัดเจนขึ้น โดยไม่ต้องอธิบาย เช่น เขาต้มกะหล่ำปลีกันทุกวัน จนบ้านทั้งหลังอบอวลไปด้วยกลิ่นกะหล่ำปลี ทุกอณูของบ้านเป็นกลิ่นกะหล่ำปลี

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น จำเป็นต้องอาศัยทั้งรูปแบบทางวรรณศิลป์หรือลีลาการใช้ภาษา การเลือกใช้คำและโวหารให้เหมาะสม รวมทั้งการใช้อารมณ์ขันในการสื่อสาร เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของสาร โดยแนวคิดของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนี้จะเป็นกรอบในการศึกษาถึงเนื้อหาสาระและลีลาการใช้ภาษาในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน เพื่อวิเคราะห์ถึงสาระสำคัญและกลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้ส่งสาร

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์

กรกมล สีขาว (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการสื่อสารในพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการสื่อสารในพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยศึกษาจากพระราชนิพนธ์บทละครเรื่อง รามเกียรติ์ ตอนพระรามเดินดง ร่ายยาวมหาชาติ มหาเวสสันดรชาดก พระราชนิพนธ์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจากหนังสือมหามงกุฎราชานุสรณีย์ 18 เรื่อง และพระราชหัตถเลขาซึ่งจัดพิมพ์โดยองค์การคำคุณุสฎา ครั้งที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2506 เล่ม 1 – 3 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเปรียบเสมือนบันทึกทางประวัติศาสตร์ของไทยฉบับหนึ่งที่ทำให้เข้าใจสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม ประเพณีและศาสนาของไทยในรัชสมัยของพระองค์ ทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่าพระองค์ทรงเป็นกษัตริย์นักปกครองที่มีพระวิสัยทัศน์กว้างไกล และทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เต็ม

เปี่ยมไปด้วยพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถในการดำเนินนโยบายและกุศโลบายจนสามารถนำชาติไทยให้พ้นภัยจากลัทธิล่าอาณานิคมของชาติตะวันตกได้ ทั้งยังทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยอีกพระองค์หนึ่งที่ทรงเป็นผู้นำประชาชนทั้งในทางโลกและทางธรรมตามคตินิยมของคนไทย

ชนะศักดิ์ ศรีพุดผา (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “วาทวิเคราะห์พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411- 2453)” การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยศึกษาจากเหตุการณ์สำคัญ 5 เหตุการณ์ คือ วิกฤตการณ์วังหน้า วิกฤตการณ์ ร.ศ.112 การเลิกทาส การปฏิรูประบบราชการ และการปฏิรูปการศึกษา โดยศึกษาจากเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ และเอกสารอื่น ๆ วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ตัวบทผลการวิจัยพบว่า แนวคิดสำคัญในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องไปตามบริบทของบ้านเมืองและจุดมุ่งหมายของพระราชดำรัสแต่ละองค์ ซึ่งพระองค์ทรงสื่อสารโดยใช้หลักฐานและการอ้างเหตุผลในหลากหลายรูปแบบ และทรงเลือกใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งทรงรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้ทรงสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพระราชดำรัสของพระองค์มีส่วนช่วยในการประนีประนอมในวิกฤตการณ์วังหน้า การเจรจาต่อรองในวิกฤตการณ์ ร.ศ.112 การประสานผลประโยชน์ในการเลิกทาส การจัดการในการปฏิรูประบบราชการ และการวางรากฐานความเจริญของบ้านเมืองในการปฏิรูปการศึกษา

วีนี เชียงเถียร (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “วาทวิเคราะห์พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา (พ.ศ. 2493 – 2542)” งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ซึ่งศึกษาจากบริบททางบ้านเมือง โดยวิเคราะห์พระราชดำรัส จำนวนทั้งสิ้น 44 องค์ จากเอกสารการรวบรวม จากสำนักพระราชเลขาธิการ และหนังสือพิมพ์รายวัน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2493-2542 วิธีการวิจัยเป็น การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ตัวบท ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้ พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษามี 1. แก่นเรื่องสำคัญเกี่ยวข้องกับสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยเฉพาะในช่วงสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จนถึงสมัยนายชวน หลีกภัย (พ.ศ. 2500 - 2542) 2. สะท้อนให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในช่วงหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม

พ.ศ. 2519 จนถึงสมัยนายชวน หลีกภัย (พ.ศ. 2519-2542) 3. เน้นเรื่องคุณธรรมและการพัฒนา สอดคล้องกับบริบททางบ้านเมือง โดยแก่นเรื่องสำคัญด้านคุณธรรมตั้งแต่สมัยจอมพล ป.พิบูล สงคราม จนถึงสมัยเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 โดยทรงกล่าวได้สอดคล้องกับบริบททาง บ้านเมือง และตั้งแต่สมัยรัฐบาลนายสัญญาหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 จนถึงสมัยนาย ชวน หลีกภัย (พ.ศ. 2519-2542) พระราชดำรัสที่พระราชทานได้เน้นเรื่องคุณธรรม และการพัฒนา สอดคล้องกันไปกับบริบททางบ้านเมือง และ 4. ทรงใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในช่วงบริบทแรกๆ พระราชดำรัสเป็นการรายงานเหตุการณ์ต่างๆ และทรงอ่านจากต้นฉบับ ทำให้สำนวนภาษาที่ใช้ เรียบง่าย สั้น และกะทัดรัด เมื่อเริ่มพระราชทานพระราชดำรัสโดยไม่มีการ เขียนไว้ล่วงหน้า การใช้ภาษาจึงมีความหลากหลายขึ้น และใช้วิธีการโน้มน้าวใจด้วยการอ้าง เหตุผลต่างๆ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ฟังคล้อยตามและนำไปสู่การปฏิบัติ

สุภรัตน์ ชันธพัฒน์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ศึกษาความงามในพระบรม ราชโอรสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พ.ศ.2530-2540” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความงามในพระบรมราชโอรส 2 ด้านคือ ความงามในภาษา การใช้ถ้อยคำ ระดับภาษา โวหาร ศิลปะการประพันธ์ และความงามในแนวคิดคำสอนในพระบรมราชโอรส ผลการศึกษาและ วิเคราะห์ความงามในด้านการใช้ภาษา โวหาร พบว่าทรงใช้ภาษาที่เรียบง่าย และมีศิลปะในการใช้ ถ้อยคำ มีการใช้คำซ้ำ ประโยคซ้ำ มีศัพท์เทคนิคเฉพาะ มีคำทับศัพท์ มีการปรุงแต่งถ้อยคำให้ สละสลวยและคล้องจอง โวหารที่ใช้มีทั้งบรรยายโวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร และอุปมา โวหาร โวหารต่างๆที่ใช้เหมาะสมกับเนื้อหาในพระบรมราชโอรส ทำให้เนื้อหาได้อรรถรส มีความ ชัดเจนและเข้าใจง่าย ศิลปะการประพันธ์เนื้อหาในพระบรมราชโอรสมีลักษณะการเขียนคล้าย บทความ ที่ต้องการเสนอความรู้ ข้อเท็จจริง ทฤษฎีต่างๆและประสบการณ์ของพระองค์ให้แทรก อยู่ในเนื้อหา โดยใช้กลวิธีการเขียนที่แยบยลชวนติดตาม กลวิธีการเขียนเนื้อหาในพระบรม ราชโอรสนั้นจะแบ่งออกเป็นส่วนนำมีลักษณะการเขียนตรงไปตรงมาเข้าใจง่าย โดยบอก จุดประสงค์ และเชื่อมโยงไปถึงส่วนกลางหรือส่วนของเนื้อหาได้เป็นอย่างดี ส่วนกลางหรือส่วนของ เนื้อหามีทั้งใจความเดียวและหลายใจความ โดยได้แสดงความรู้ ความคิด หลักทฤษฎีต่างๆ ข้อมูล ข้อเท็จจริง ทรงใช้ภาษาที่กะทัดรัด ชัดเจน มีท่วงทำนอง มีลำดับของเนื้อหาก่อนหลัง เป็นลูกโซ่ เชื่อมโยงความคิดทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจน และส่วนท้ายหรือการจบบทความในพระบรม ราชโอรสมักจะปิดเรื่องด้วยข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ด้วยสุภาพคดี คำพังเพย ชวนให้คิดและ ติดตาม และที่พิเศษคือ ปิดท้ายด้วยคำอวยพรแบบสั้นๆ เนื้อหาของคำอวยพรก่อให้เกิดขวัญและ กำลังใจในการปฏิบัติตาม และยังก่อให้เกิดความสามัคคี นอกจากนี้แนวคำสอนที่ปรากฏในพระ

บรมราชาวาทล้วนมีคุณค่าและเนื้อหาสาระชวนให้น่าศึกษาและนำไปปฏิบัติ จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระปรีชาสามารถทางด้านการใช้ภาษาที่มี สุนทรียภาพและได้อรรถรส รวมทั้งเนื้อหาซึ่งสื่อความรู้ หลักทฤษฎี มีคุณค่าควรที่จะนำไปศึกษา และปฏิบัติตามเป็นอย่างยิ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สารและการสื่อความหมาย

ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การสื่อความหมายและ อุดมการณ์ในเพลงมหาวิทยาลัย” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของเพลง มหาวิทยาลัย วิเคราะห์วิจารณ์กรรม แรงจูงใจ และอารมณ์ที่ใช้ในการสื่อความหมาย ตลอดจนเพื่อ ทราบถึงความเข้าใจและทัศนคติของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อเพลงมหาวิทยาลัย และเพื่อทราบถึงช่อง ทางการเผยแพร่บทเพลงมหาวิทยาลัย พบว่า เนื้อหาและความหมายของเพลงมหาวิทยาลัยมีส่วน แปรผันไปตามบริบททางการเมืองน้อยมาก ส่วนใหญ่จะแปรผันไปตามบริบทแวดล้อมของ ผู้ประพันธ์ สำหรับผลการสื่อความหมายในเพลงมหาวิทยาลัย พบว่ามีการสื่อความหมายโดยใช้ ถ้อยคำสร้างภาพพจน์ประเภทอนุนามมากที่สุด รองลงมาคือ นามมาย และอดีพจน์ ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าการใช้คำเพื่อสร้างอารมณ์รักในมหาวิทยาลัยมากที่สุด รองลงมาคืออารมณ์ ภาควุมิใจและอารมณ์สนุกสนาน ตามลำดับ นอกจากนี้กลวิธีที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้ในการตอกย้ำ อารมณ์คือ การสร้างคำสัมผัสสระและสัมผัสอักษร ขณะเดียวกันพบว่าในทุกเพลงมีการสร้าง อารมณ์ให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของผู้ประพันธ์ ในการสื่อความหมายโดยใช้ดนตรีเป็นสื่อเพื่อ ความสอดคล้องในการสื่อความหมาย ในส่วนของผลการวิเคราะห์วิจารณ์กรรมและแรงจูงใจ พบว่ามี การใช้วิจารณ์ประเภทการบรรยายข้อมูลและการแสดงความรู้สึกมากที่สุด เพื่อสร้างความรู้สึกรักและผูกพันในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ แรงจูงใจที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้มากที่สุดคือ ความต้องการ ผูกพันกับสถาบันและเป็นที่รักของสังคม รองลงมาคือด้านความมีคุณภาพและความมีชื่อเสียง ตามลำดับ ในส่วนของความเข้าใจและทัศนคติของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อเพลงมหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเข้าใจในความหมายและอุดมการณ์ของเพลงมหาวิทยาลัยของตน ในระดับดีและมีทัศนคติต่อเพลงมหาวิทยาลัยของตนในเชิงบวก นอกจากนี้ สื่อที่ถูกนำมาใช้เป็น ช่องทางการสื่อสารบทเพลงมหาวิทยาลัยมากที่สุด คือ สื่อบุคคล

ณัฐพงศ์ แย้มเจริญ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “วาทกรรมวิเคราะห์พระราช นิพนธ์เรื่องพระมหาชนก” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวาทกรรมในกระบวนการสื่อสารของพระราช

นิพนธ์เรื่องพระมหาชนกรวมไปถึงศึกษาความหมายของเนื้อหา รูปภาพประกอบ และความเข้าใจของผู้รับสาร ผลการวิจัยพบว่า พระราชนิพนธ์พระมหาชนกร ได้รับความสำเร็จสืบเนื่องมาจากอำนาจทางวาทกรรม ทั้งในลักษณะเปิดเผยและแอบแฝง อำนาจทางวาทกรรมนี้โยงใยเกี่ยวพันกับเรื่องของศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ เศรษฐกิจและสังคม จนไปถึงวัฒนธรรมของชาติ ด้วยเหตุนี้ทุกฝ่ายจึงให้การยอมรับ และเผยแพร่พระราชนิพนธ์พระมหาชนกรอย่างแพร่หลาย จนประสบความสำเร็จอย่างงดงาม ส่วนทางด้านเนื้อหาพบว่ามี การดัดแปลงให้เกิดความแตกต่างในตอนท้ายของเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการรับรู้ในเนื้อหาสาระของคนในปัจจุบัน และเหมาะสมกับสภาพสังคมที่เกิดขึ้น พระราชนิพนธ์พระมหาชนกรมีวัตถุประสงค์ในการพระราชนิพนธ์เพื่อพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ และเป็นการสะท้อนถึงตัวผู้ประพันธ์เพื่อให้เกิดการเทียบเคียงตัวละคร प्रकारสุดท้าย ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ากลุ่มผู้รับสารในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนโดยทั่วไปรู้จัก และให้การตอบรับพระราชนิพนธ์พระมหาชนกรอย่างดี แต่ในด้านความเข้าใจกลับพบว่าไม่ได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เช่นเดียวกับกลุ่มนักเรียนที่ได้รับมอบหมายให้อ่านพระราชนิพนธ์พระมหาชนกรมีความเข้าใจละเอียดลึกซึ้งมากกว่ากลุ่มนักเรียนที่อ่านโดยความสมัครใจ

พุทธชาติ สุขรอด (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การสื่อความหมาย การสร้างอารมณ์ขัน และสัมพันธ์ในการ์ตูนระกากับราณี" การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษากลวิธีการสื่อความหมาย ค้นหาวิธีการสร้างอารมณ์ขัน และศึกษาสัมพันธ์ระหว่างการ์ตูนการเมืองระกากับราณี ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า (1) การ์ตูนการเมืองระกากับราณีประกอบด้วยแก่นเรื่องแสดงทัศนะเกี่ยวกับสังคมมากที่สุด โดยภาษาที่ใช้เป็นภาษาในลักษณะไม่เป็นทางการ ใช้สื่อสารทั่วไปในชีวิตประจำวัน (2) ในเชิงสัญลักษณ์วรรณกรรม พบประพันธกรรมในลักษณะการล้อเลียนแฝงความตลกขบขันมากที่สุด และประกอบด้วยความหมายแฝงที่อิงอยู่กับรหัสสัญลักษณ์มากที่สุด (3) ในเชิงโครงสร้างนิยาม สามารถแบ่งโครงสร้างที่พบได้เป็น 3 แบบคือ การตั้งคำถามเพื่อใช้คำถามเป็นเครื่องแสดงสภาวะการณ์ของสังคม การตั้งคำถามเพื่อใช้คำตอบเป็นเครื่องแสดงสภาวะการณ์ของสังคม และการใช้คำอธิบายเป็นเครื่องแสดงสภาวะการณ์ของสังคม (4) ในส่วนของกฎเกณฑ์ พบกฎเกณฑ์ทั้งหมด 4 ข้อคือ เด็กไม่มีความผิดเสมอ นักการเมืองเป็นคนไม่ดีเสมอ ใช้หางดาบซึ่งเป็นสุนัขที่มีความคิดและสามารถพูดได้เหมือนมนุษย์ เป็นสื่อกลางเมื่อต้องการแสดงความคิดเห็นรุนแรง และสุดท้ายคือประเด็นปัญหาหรือความขัดแย้งใดๆ ก็ตามที่ปรากฏในการ์ตูน จะไม่มีการเปิดเผยโดยตรงว่าใครเป็นต้นเหตุ

วรรณลดา พิรุณสาร (2543) ได้ศึกษาเรื่อง “การสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ และการสื่อความหมายในเพลงปลุกใจ ตลอดจนวิเคราะห์ห้วงอารมณ์ แรงจูงใจ และอารมณ์ที่ใช้ในการสื่อความหมาย ผลการศึกษาพบว่า ผลการสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพกรณีศึกษาจำนวน 8 เพลงนั้น มีการใช้คำเพื่อสร้างอารมณ์ภาคภูมิใจในการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ของกองทัพมากที่สุด รองลงมาคือการใช้คำเพื่อสร้างอารมณ์ให้เกิดความอีกเฝิมพร้อมที่จะเสียสละชีวิตเพื่อชาติ ซึ่งมีจำนวนเท่ากับการสร้างอารมณ์ร่วมของความเป็นพวกพ้องเดียวกัน นอกจากนี้กลวิธีที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้ในการต่อยอดอารมณ์ คือ การสร้างคำสัมผัสสระอักษรโดยนำรูปสระ และรูปพยัญชนะที่สัมผัสกันมาใช้ในการประพันธ์บทเพลง ขณะเดียวกันพบว่าในทุกเพลงมีการสร้างอารมณ์โดยใช้ดนตรีเป็นสื่อ ด้วยการใช้อัฒมะรชแบบเร็วประกอบกับท่วงทำนองที่หนักแน่นจึงทำให้เกิดอารมณ์คึกคัก สนุกสนาน สอดคล้องไปกับการสื่อความหมายของคำร้องได้เป็นอย่างดี ส่วนผลการวิเคราะห์ห้วงอารมณ์ และแรงจูงใจ พบว่า ผู้ประพันธ์นำอารมณ์ประเภทการบอกกล่าว หรือการบรรยายมาใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การประกาศและการแสดงความรู้สึก โดยผู้ประพันธ์มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการสื่อความหมาย 3 อันดับแรกดังนี้ เพื่อปลุกใจให้เกิดความเสียสละเพื่อปลุกใจให้เกิดความกล้าหาญ และเพื่อสร้างสำนึกของหน้าที่และความรับผิดชอบ นอกจากนี้แรงจูงใจที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย รองลงมาคือ ความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือยกย่องในวงสังคม และการอุทิศตัวเพื่อประเทศชาติตามลำดับ

ศิริพร วีระชาติ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่เชิงการสื่อสารที่ปรากฏบนปฏิทินไทย พ.ศ. 2537” การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงลักษณะบทบาทหน้าที่เชิงการสื่อสารที่ปรากฏบนสื่อปฏิทินและวิธีการสื่อความหมายผ่านสื่อปฏิทิน วิธีการศึกษาใช้วิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏบนปฏิทิน ผลการวิจัยพบว่า ปฏิทินในปัจจุบันได้มีบทบาทหน้าที่เชิงการสื่อสารในสองลักษณะคือ บทบาทหน้าที่ดั้งเดิมในฐานะเป็นสื่อเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวันเวลา และบทบาทหน้าที่ในการเป็นสื่อเพื่อการสื่อสารตามเจตนารมณ์ของผู้ผลิต วิธีการสร้างความหมายผ่านสื่อปฏิทินได้ถูกสร้างขึ้นโดยมีหลักการ 2 ประการคือ 1. วิธีการนำเสนออย่างมีอรรถรสของการสื่อสาร โดยออกแบบปฏิทินให้มีความสวยงามแปลกตา การใช้ภาพและข้อความที่เร้าอารมณ์ การให้ข้อเท็จจริงเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ 2. วิธีการสร้างความหมายในเนื้อหาสาระ โดยการอ้างอิงบริบททางสังคม การใช้รหัสภาษา และสัญลักษณ์ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ผลิตปฏิทินและผู้รับปฏิทิน

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน” งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) นั่นคือ การวิเคราะห์สารและความหมายในเนื้อหาของ ส.ค.ส.พระราชทาน เพื่อศึกษาถึงสาระสำคัญใน ส.ค.ส.พระราชทาน รวมทั้งการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเฉพาะเจาะจง โดยวิธีการ Snowballing เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความเข้าใจในตัวสารของ ส.ค.ส.พระราชทานอย่างแท้จริง ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงระเบียบวิธีการวิจัยของงานวิจัยในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

รูปแบบงานวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเฉพาะเจาะจง โดยวิธีการ snowballing เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นไปอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกด้วย

เอกสารที่เกี่ยวข้องและกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ประเภทเอกสาร

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยชิ้นนี้ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือและงานวิจัยต่างๆ ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ นี้จะเป็นข้อมูลประเภทเอกสารที่นำมาใช้เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์และบริบททางสังคมในแต่ละปี ได้แก่

- สยามจดหมายเหตุ

- พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสขึ้นปีใหม่ (พ.ศ. 2531 - 2550)
- พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา (พ.ศ. 2530 - 2549)

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารประเภทหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยจะแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลของหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ 1 ฉบับ และหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ 1 ฉบับ ได้แก่

- หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน ซึ่งเป็นทางเลือกโดยเฉพาะเจาะจง
- หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ได้แก่ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ โดยเลือกจากยอดจำหน่าย

จากการศึกษาค้นคว้าและการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารประเภทหนังสือพิมพ์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณนี้ ก็เพื่อทำการศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับในส่วนของคุณลักษณะต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับในส่วนของการสรุปข่าวเด่นในรอบปี ช่วงระหว่างวันที่ 25 - 31 ธันวาคม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 - 2549 โดยจะนำข้อมูลที่ได้จากส่วนดังกล่าวมาเทียบเคียงระหว่างเนื้อความที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส. พระราชทาน กับเหตุการณ์และบริบทต่าง ๆ จากสรุปข่าวเด่นในรอบปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 - 2549

2. ประเภทบุคคล

ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลทั้งหมด 2 กลุ่ม อันได้แก่

- 2.1 ข้าราชการบริพาร จำนวน 3 ท่าน
- 2.2 เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับผู้ส่งสารในระดับหนึ่ง รวมทั้งเป็นกลุ่มที่ติดตามและมีความเข้าใจถึงความหมายและสาระสำคัญในสารของ ส.ค.ส.พระราชทาน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำมาใช้เพื่อศึกษาถึงมูลเหตุจูงใจ และการใส่ความหมายของสารใน ส.ค.ส.พระราชทาน

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลประเภทเอกสารสำหรับการวิจัย โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : สืบค้นข้อมูลจากรายการของบทความและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1.2 ทางอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ [http:// www.thaiarea.com](http://www.thaiarea.com).

[http:// www.prdnorth.in.th](http://www.prdnorth.in.th)

[http:// www.royin.go.th](http://www.royin.go.th)

<http://www.kanchanapisek.or.th>

[http:// www.ru.ac.th](http://www.ru.ac.th)

<http://bex.or.th>

1.3 หอสมุดแห่งชาติ

1.4 ศูนย์หนังสือจุฬาและร้านหนังสืออื่น ๆ รวมทั้งหนังสือส่วนตัว ในกรณีที่เป็นรายละเอียดที่ขาดหายไปจากสามแหล่งข้างต้น

เมื่อได้เอกสารทั้งหมด ผู้วิจัยจะนำมาตรวจสอบคุณภาพและคัดสรรข้อมูลว่าเนื้อหาเป็นอย่างไร รวมทั้งได้จัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อเตรียมไว้สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

2. ผู้วิจัยได้นำเอาทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ ในส่วนบทที่ 2 มาทำการจัดประเภทเพื่อทำการศึกษาและวิเคราะห์ตามปัญหานำวิจัย

3. ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานไปยังกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเฉพาะเจาะจง โดยวิธีการ Snowballing เพื่อให้คนในกลุ่มตัวอย่างเหล่านั้นแนะนำกลุ่มตัวอย่างที่รู้จักต่อ ๆ กันไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ตามแนวคิด ทฤษฎี ที่ได้นำเสนอเอาไว้ในบทที่ 2

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นการเลือกสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์กับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในข้างต้น เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการอภิปรายผลการวิจัยในส่วนต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน” เป็นการศึกษาถึงเนื้อหาของสารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน ทั้งในส่วนของความหมายและภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทาน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ สามารถแยกเป็นประเด็นต่างได้ดังนี้

1. เนื้อหาสาระและ ความหมายที่ได้จาก ส.ค.ส.พระราชทาน
2. วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของ ส.ค.ส.พระราชทาน
3. แก่นความคิดที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน
4. การเปลี่ยนแปลงของ ส.ค.ส.พระราชทาน
5. ส่วนประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทาน
6. วรรณศิลป์ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน
7. การสื่อความหมายของภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทานตามทฤษฎีสัญลักษณ์วิทยา

ซึ่งแสดงผลการศึกษาเรื่อง “วาทวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน” ได้ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาสาระ ความหมายและข้อคิดที่ได้จาก ส.ค.ส.พระราชทาน

จากการศึกษาพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับ มีประเด็นในการวิเคราะห์พระราชนิพนธ์ในส่วนนี้อยู่ 2 ประเด็น คือ

- 1.1 ลักษณะของเนื้อหาใน ส.ค.ส.พระราชทาน
- 1.2 ความหมายและข้อคิดที่ได้จาก ส.ค.ส.พระราชทาน

1.1 ลักษณะของเนื้อหาใน ส.ค.ส.พระราชทาน

เนื้อหาใน ส.ค.ส.พระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทยนั้น นอกจากจะเป็นบัตรอวยพรที่ทรงพระราชทานแล้ว เนื้อหาใน ส.ค.ส.พระราชทานยังแฝงไปด้วยแง่คิด คำสอนต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงรวบรวมเนื้อหามาจากเหตุการณ์ที่ปรากฏพบเห็นทั่วไปในสังคมขณะนั้น ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษา ส.ค.ส.พระราชทาน ทั้ง 19 ฉบับนั้น พบว่า เนื้อหาที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานมีที่มา 2 ประเภท คือ ประเภทแรก เป็นเนื้อหาที่มาจากบทพระราชนิพนธ์ และประเภทที่สองเป็นเนื้อหาที่มาจากการประมวลข้อมูลจากเหตุการณ์บ้านเมืองในรอบปีที่ผ่านมา ดังนี้

1.1.1 เนื้อหาที่มาจากบทพระราชนิพนธ์ ส.ค.ส.พระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประพันธ์ขึ้นจำนวนทั้งหมด 19 ฉบับนั้น มีเนื้อหาที่นำมาจากบทพระราชนิพนธ์จำนวน 1 ฉบับ คือ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2542 โดยมีเนื้อหาจากพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระมหาชนก” พระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกนี้ พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์ในโอกาสทรงครองราชย์ครบ 50 ปี เมื่อปี พ.ศ. 2539 และเรื่องพระมหาชนก ฉบับการ์ตูน เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ ในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงค้นเรื่องพระมหาชนกในพระไตรปิฎก (พระสุตตันตปิฎก) ขุททกนิกาย เล่มที่ 4 ภาคที่ 2 และเรื่องพระมหาชนกเป็นชาดกเรื่องที่สองของทศชาติ บารมีที่ทรงบำเพ็ญคือ วิริยบารมี โดยมีเนื้อเรื่องทีกล่าวถึงพระมหาชนกที่มุ่งเสด็จสู่นครมิลินดาโดยทางเรือ เพื่อชิงราชสมบัติของพระราชบิดาคืน แต่ระหว่างทางเกิดพายุจนเรืออัปปาง พระมหาชนกจึงต้องว่ายน้ำอยู่กลางมหาสมุทรถึง 7 วันด้วยความเพียรและความมีสติ ทำให้นางมณีเมขลาเทพผู้รักษามหาสมุทรเกิดความเลื่อมใสที่พระมหาชนกทรงมีความเพียร จึงได้ช่วยเหลือพระมหาชนกขึ้นจากมหาสมุทรและพาไปยังนครมิลินดา (คณะกรรมการจัดงานวันสื่อสารแห่งชาติ, 2542 : 125) จากเนื้อเรื่องดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประพันธ์ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2542 โดยทรงนำบทโต้ตอบระหว่างพระมหาชนกขณะว่ายน้ำอยู่กลางมหาสมุทรกับนางมณีเมขลาที่ผ่านมาพบมาเป็นข้อความในการอวยพรปีใหม่ให้แก่ประชาชนชาวไทย

1.1.2 เนื้อหาที่มาจากการประมวลจากเหตุการณ์บ้านเมืองในรอบปีที่ผ่านมา พระราชนิพนธ์ในส่วนนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำข้อมูลมาจากสถานการณ์และเหตุการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและจากประเทศใกล้เคียงมาประมวลเป็นเนื้อหาในพระ

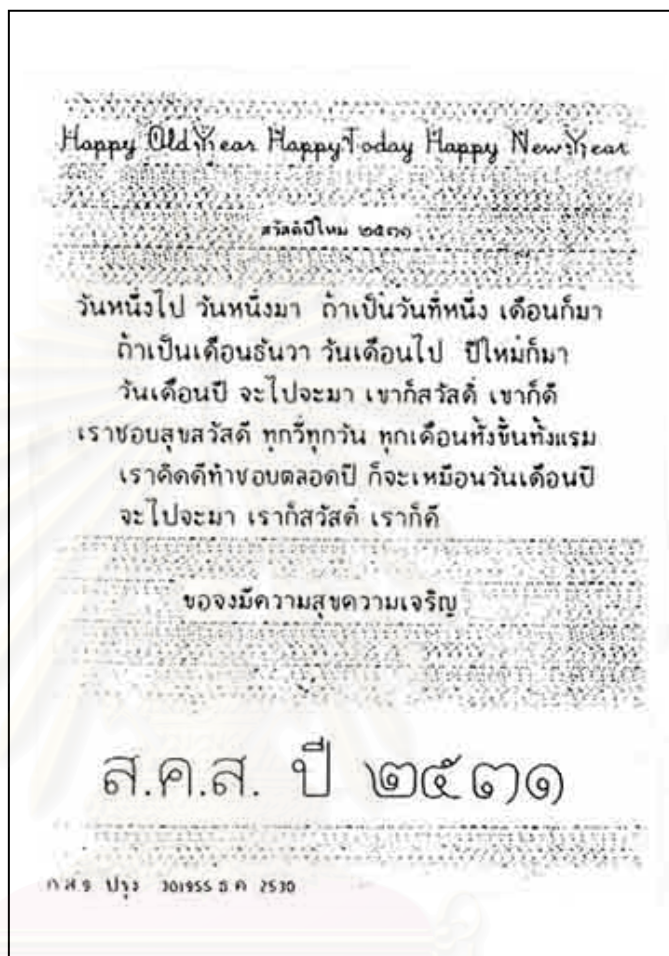
ราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน เพื่ออวยพรปีใหม่ให้แก่พลสกนิกรชาวไทย รวมทั้งให้แง่คิด มุมมองและคติสอนใจเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น ส.ค.ส.พระราชทานปี 2547 ที่ทรง พระราชทานให้แก่คนไทย ซึ่งในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานในปีนั้นจะมีเนื้อหาที่ เกี่ยวกับการจรรยา เพราะในช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึง ปี พ.ศ. 2537 เป็นปีที่ประเทศไทยประสบกับ ปัญหาการจรรยาเป็นอย่างมาก ดังนั้น ส.ค.ส. พระราชทานในปี 2537 จึงปรากฏเนื้อความที่ สะท้อนปัญหาการจรรยา เป็นต้น

นอกจากนี้แม้กระทั่งในปี พ.ศ. 2548 ที่พระองค์ทรงไม่ได้พระราชทาน ส.ค.ส. นั้น ก็ยังมีสาเหตุมาจากความเกี่ยวเนื่องกับเนื้อหาที่มาจากการประมวลจากเหตุการณ์บ้านเมืองด้วย เช่นกัน เพราะในรอบปีที่ผ่านมาเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติของคลื่นยักษ์สึนามิที่ซัดเข้าชายฝั่งทะเลอัน ดามันอย่างรุนแรงใน 6 จังหวัดภาคใต้ จากการเกิดแผ่นดินไหวในมหาสมุทรอินเดีย อันเป็นเหตุให้ ประชาชนบาดเจ็บ ล้มตายและประสบกับปัญหาความเดือดร้อนเป็นจำนวนมาก (มติชน, 31 ธันวาคม 2547) และจากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงทำให้พระองค์ทรงงานอย่างหนักในการให้ความ ช่วยเหลือประชาชนชาวไทยที่ได้รับความสะดวกสบาย จึงไม่มีส.ค.ส.พระราชทาน เพื่ออวยพรปีใหม่จาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

1.2 ความหมายและข้อคิดที่ได้จาก ส.ค.ส.พระราชทาน

ส.ค.ส.พระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้แก่ปวงชนชาว ไทยนั้น มิได้มีแต่คำอวยพรที่ให้ความสุขความเจริญในวันขึ้นปีใหม่เท่านั้น แต่พระองค์ยังทรง พระราชทานแง่คิดและคำสอนต่าง ๆ เอาไว้ ซึ่งคำสอนเหล่า ๆ นี้ พระองค์ทรงรวบรวมเนื้อหาต่าง ๆ ทั้ง ที่มาจากบทพระราชนิพนธ์และจากการประมวลจากเหตุการณ์บ้านเมืองในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่ง ลักษณะของเนื้อหาใน ส.ค.ส.พระราชทานดังกล่าวในข้างต้น เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่นำไปสู่ ความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทานในแต่ละฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก หนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ในช่วงสรุปข่าวในแต่ละปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 – 2549 และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสขึ้นปีใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 – 2550 รวมไปถึงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาส เฉลิมพระชนมพรรษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 - 2549 เพื่อทำการประมวลข้อมูลของสถานการณ์และ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับ ส.ค.ส.พระราชทานในแต่ละฉบับ ดังนี้

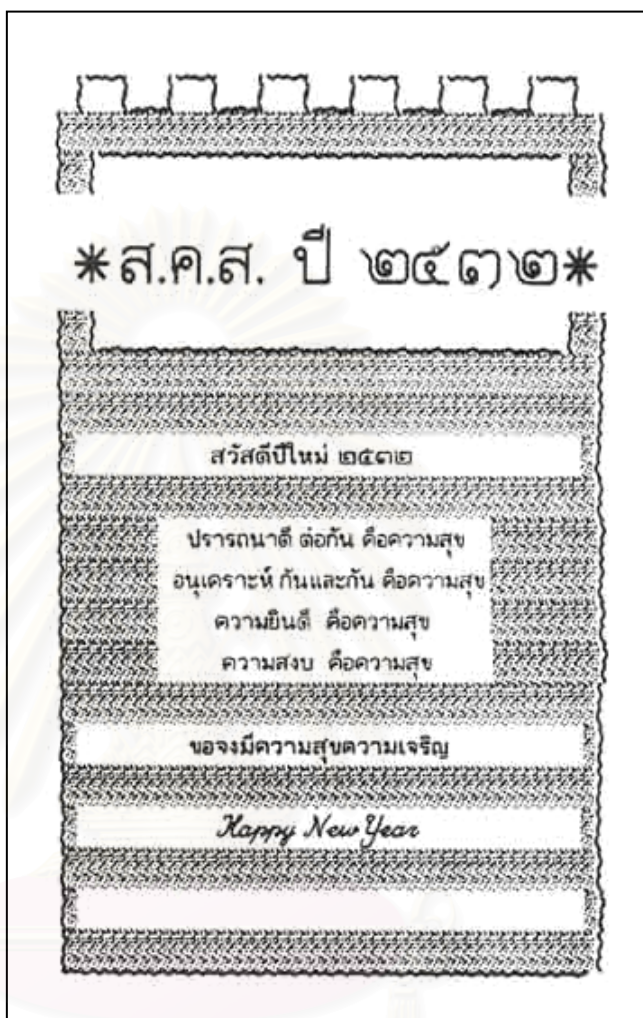
ส.ค.ส. ปี 2531

ภาพที่ 4.1

ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2531 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงหมายความถึง วันเดือนปีในแต่ละเดือน ซึ่งทรงชี้ให้เห็นถึงวัน เดือน และปี ถ้าเริ่มเข้าวันที่ 1 ไม่ว่าจะ เป็นเดือนอะไรก็ตามก็จะเข้าสู่เดือนใหม่ แต่เมื่อใดก็ตามที่เป็นวันสุดท้ายของเดือน ธันวาคมและจะต้องเข้าสู่วันที่ 1 ของเดือนมกราคมจะเป็นวันขึ้นปีใหม่ที่เป็นวันที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพราะเป็นวันที่เริ่มต้นเข้าสู่ปีพุทธศักราชใหม่ แต่พระองค์ทรงชี้ให้เห็นว่าไม่ว่าวันเดือน จะผ่านไปเท่าไรก็ตาม ถ้าเราคิดดีและทำดีในทุกวันและทุกเวลา ก็จะมีสิ่งที่ดีในชีวิตในทุก วัน ทุกเดือนและทุกปีไม่ว่าวัน เดือนและปีจะผ่านไป เราก็ยังคงมีแต่สิ่งดีๆ เข้ามาในชีวิต เพราะ เราคิดดีและทำดีอยู่ตลอดเวลาตัวเอง

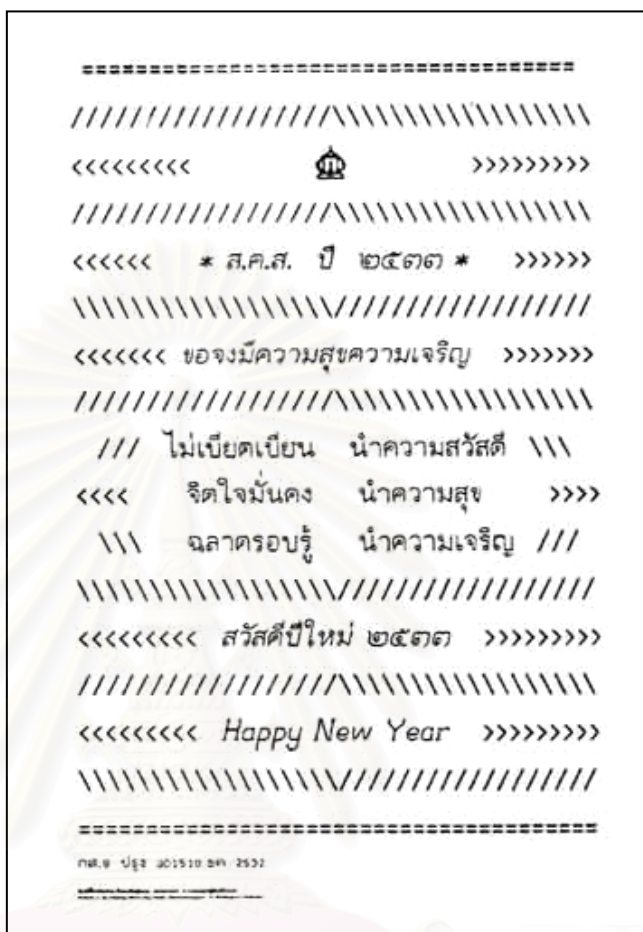
ส.ค.ส. ปี 2532

ภาพที่ 4.2

ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2531 เกิดเหตุอุทกภัยครั้งใหญ่ในหลายจังหวัดในเขตภาคใต้ของประเทศไทย (พระราชดำรัสเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา, 4 ธันวาคม 2531) เหตุการณ์อุทกภัยในครั้งนี้ก่อให้เกิดความรุนแรงกว่าหลาย ๆ ครั้งที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ดี จากเหตุการณ์ดังกล่าวก็ทำให้เห็นถึงความมีน้ำใจและความปรารถนาดีต่อกันและกันในยามที่คนไทยประสบปัญหา ถึงแม้จะอยู่กันคนละภาคก็ยังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการแสดงให้เห็นถึงความปรองดองและความสามัคคีของคนในชาติ ดังนั้นจากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2532 พระองค์จึงทรงชี้ให้เห็นถึงคำนิยามของความสุข คือ ความปรารถนาดีต่อกัน การอนุเคราะห์กันและกัน ความยินดีและความสงบ ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานในการมีชีวิตและสังคมที่ดี

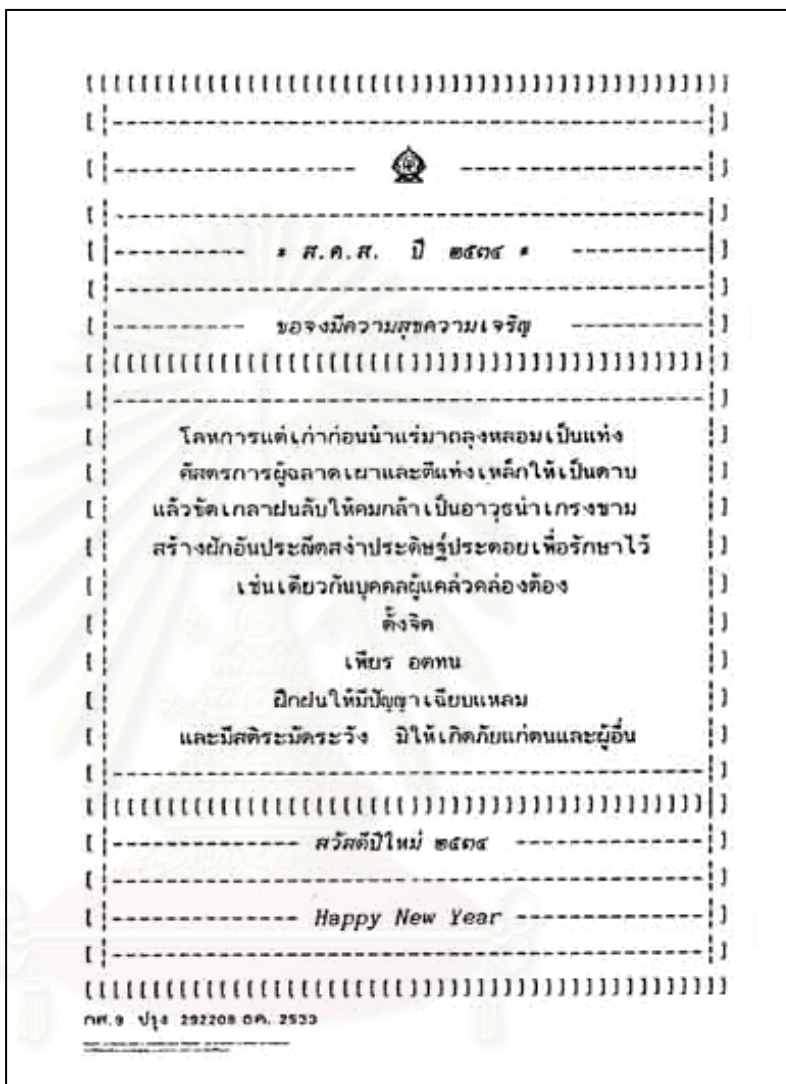
ส.ค.ส. ปี 2533

ภาพที่ 4.3

จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2533 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานข้อคิดและคติเตือนใจให้กับพสกนิกรชาวไทยในการดำเนินชีวิต คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีสติและจิตใจที่มั่นคง รวมทั้งมีปัญญาและความฉลาดรอบรู้ในการดำเนินชีวิต และถ้าคนไทยปฏิบัติได้ตามคุณธรรมดังกล่าวทุกประการก็จะประสบแต่สิ่งดี เพราะคุณธรรมทั้งหมดนี้นำมาซึ่งความสุขและความเจริญ

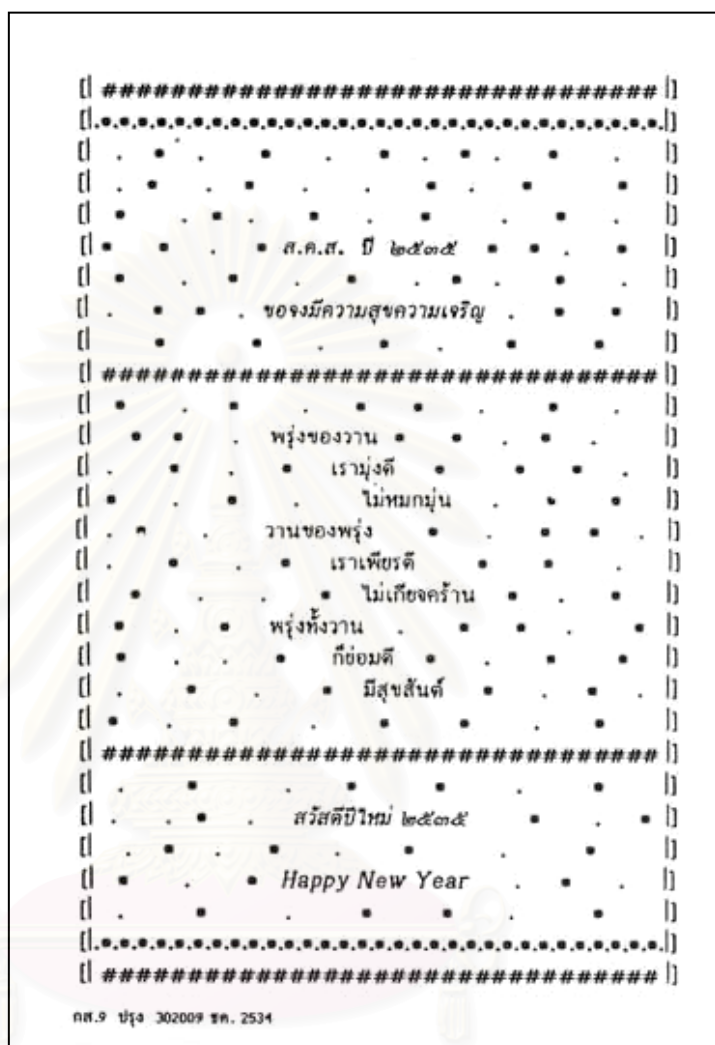
ส.ค.ส. ปี 2534

ภาพที่ 4.4

พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2534 พระองค์ทรงพระราชทานข้อคิด และชี้แนะให้คนไทยใช้ความเพียร สติ และปัญญาในการดูแลบ้านเมือง เพราะในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นช่วงของจุดเริ่มต้นวิกฤตทางการเมือง พระองค์จึงทรงเตือนให้ทุกคนมีสติไม่หวั่นไหวไปกับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ทำจิตใจและความคิดให้แน่ว แน่ มีความเพียรและความอดทน รวมทั้งการปฏิบัติพัฒนากิจการงานใด ๆ ก็ให้นึกถึงส่วนร่วมให้ มาก เพื่อจะได้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ส.ค.ส. ปี 2535

ภาพที่ 4.5

พระราชนิพนธ์ของส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นเรื่องของการทำดีโดยทำวันนี้ให้ดีที่สุด จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า “พรุ่งของวาน” กับ “วานของพรุ่ง” ที่หมายถึง วันนี้ ถ้าเรามุ่งดีและเพียรดี ก็จะทำให้หมายถึงเราทำวันนี้ดี ดังนั้นถ้าทำวันนี้ให้ดีที่สุดแล้ว “พรุ่งทั้งวาน” คือ วันพรุ่งนี้และวันวานก็ย่อมจะดีไปด้วย

ส.ค.ส. ปี 2536

ภาพที่ 4.6

พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2536 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานข้อคิดในหลาย ๆ เรื่อง อันได้แก่ เรื่องของการแก้ปัญหา คือ ต้องแก้ปัญหาให้ตรงตามจุด อย่าแก้ไขในสิ่งที่ไม่ใช่ปัญหาหรือนอกเรื่องไปเรื่อย เพราะถ้าทำตรงตามจุดแล้ว การแก้ปัญหาต่าง ๆ ก็ไม่ใช่เรื่องยาก รวมถึงเรื่องของการพูดคือ พูดอย่างตรงไปตรงมาและพูดตามข้อเท็จจริงจะช่วยแก้ปัญหาได้ แล้วยังมีเรื่องของการกระทำ คือ การมองปัญหาให้ชัดเจนและตรงจุด รวมทั้งทรงเตือนสติให้หยุดก่อนชนที่หมายความถึงการมีสติ คิดและทำอย่างสร้างสรรค์ก่อนที่ จะเอ่ยคำพูดหรือเผชิญหน้ากับปัญหา เพราะเนื่องจากว่าในช่วงปี พ.ศ. 2535 เป็นช่วงที่ประเทศไทยประสบกับวิกฤตทางการเมืองอย่างหนักจนเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนเคลื่อนไหวกว้างขวางอำนาจอเผด็จการโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รชช.)

ระหว่างวันที่ 17-20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 จากเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่นำไปสู่เหตุการณ์นองเลือดบนท้องถนน และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (เดลินิวส์, 28 ธันวาคม 2535) จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. ฉบับนี้ จึงทรงเตือนสติคนไทยและชี้แนะถึงวิธีการแก้ปัญหาที่ต้องใช้ความคิดที่ถูกต้องและใช้ความรู้ รวมทั้งลดความวุ่นวายในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการหยุดก่อน

ส.ค.ส. ปี 2537

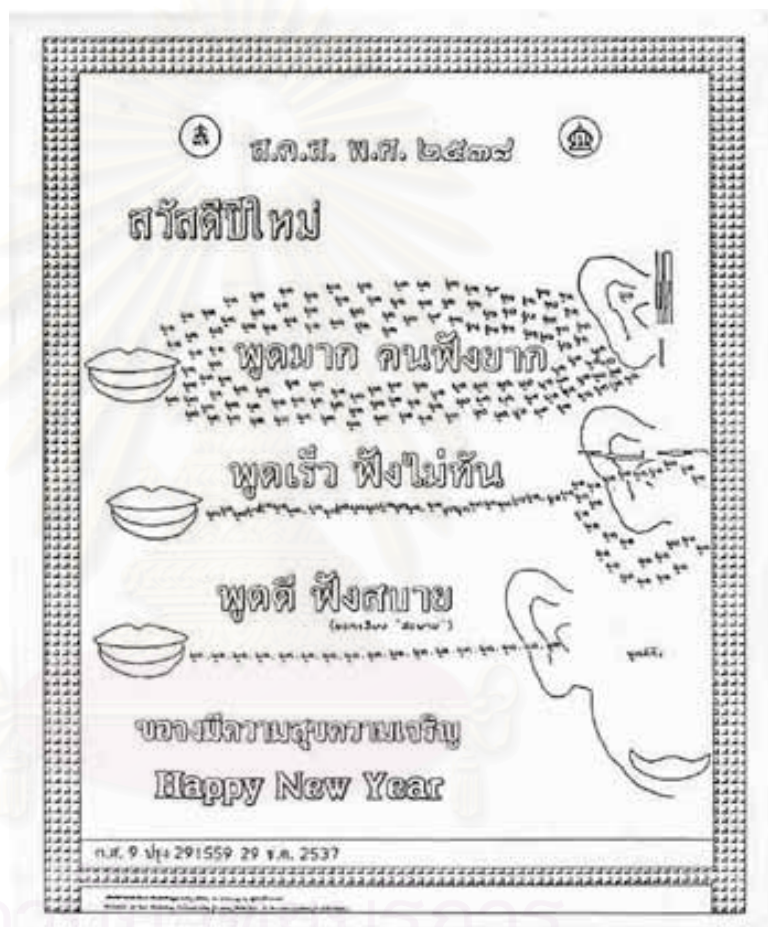

ภาพที่ 4.7

จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. พระราชทาน ปี 2537 หมายความว่าถึง ปัญหาจระจกร เนื่องจากในช่วง ปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2537 เป็นปีที่คนกรุงเทพมหานครประสบกับปัญหาการจระจกรที่ติดขัดเป็นอย่างมาก (มติชน, 27 ธันวาคม 2536) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาดังกล่าว จึงพระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อบรรเทาปัญหาจระจกรในเขตกรุงเทพมหานครและได้เริ่มโครงการบรรเทาปัญหาจระจกรตามแนว

พระราชดำริอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม รวมทั้งทรงต้องการให้กำลังใจกับประชาชนที่ต้องเผชิญกับปัญหา
จราจร จึงทรงพระราชนิพนธ์เนื้อความของ ส.ค.ส. ในปี 2537 ออกมาในเชิงอารมณ์ขันเพื่อให้ผ่อนคลาย

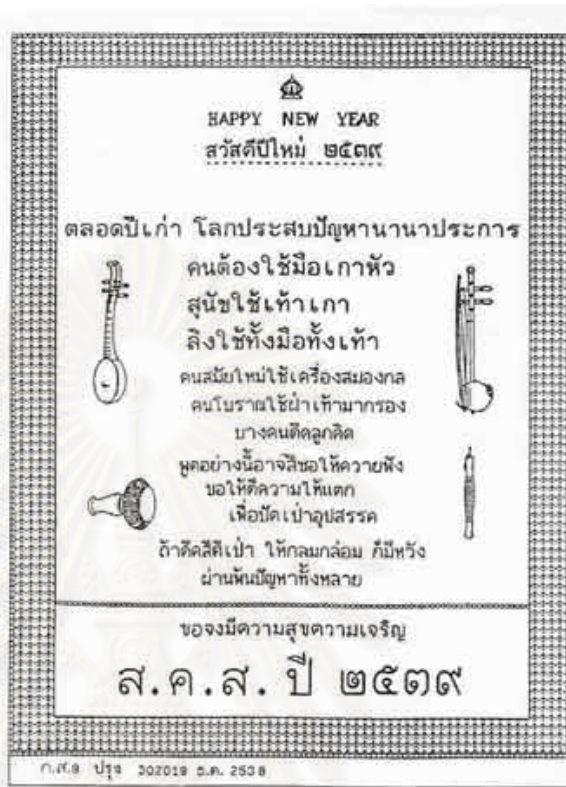
ส.ค.ส. ปี 2538

ภาพที่ 4.8

พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2538 ทรงเน้นย้ำในเรื่องของการพูด ที่
ทรงชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพูดว่าพูดแบบใดถึงจะมีคนฟัง เพราะการพูดและการฟังเป็นสิ่งที่
ที่สัมพันธ์กัน คือ ถ้าพูดดีก็จะประสบความสำเร็จเพราะมีคนฟังเนื่องจากฟังสบาย แต่ถ้าพูดเร็วไป
คนฟังก็จะฟังไม่ทัน พูดมากไปคนฟังก็จะฟังยาก

ส.ค.ส. ปี 2539

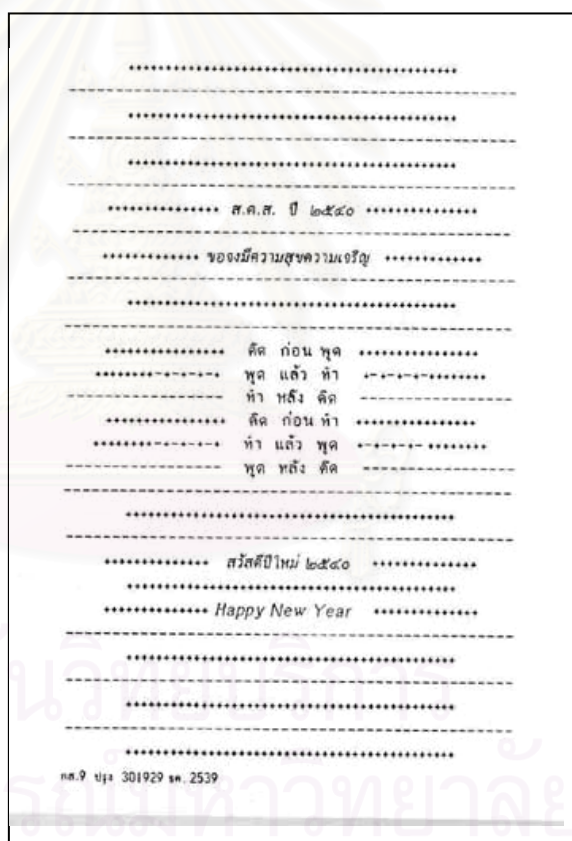

ภาพที่ 4.9

จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2539 ทรงกล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ของปีที่ผ่านมาว่า เป็นช่วงเวลาที่โลกประสบกับปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยที่ประสบกับปัญหาน้ำท่วมในเขตภาคกลาง โดยเฉพาะจังหวัดอยุธยา ปทุมธานี กรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ (พระราชดำรัสเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา, 4 ธันวาคม 2538) จากเหตุการณ์ดังกล่าวทรงเตือนว่าถ้าใช้สติปัญญาไตร่ตรองอย่างรอบคอบก็จะสามารถแก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ได้และให้คนไทยตั้งมั่นอยู่ในความสมดุลในการแก้ปัญหา และการประสานประโยชน์เพื่อประเทศชาติ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องร่วมมือร่วมใจกันด้วยเพื่อจะได้ผ่านพ้นกับอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ที่เหมือนกับการเล่นดนตรีไทย จะต้องบรรเลงให้เข้ากัน เพลงถึงจะไพเราะ อีกความหมายหนึ่งที่ได้จาก ส.ค.ส.ฉบับนี้ก็คือ อาจเป็นเพราะว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทอดพระเนตรเห็นถึงการแก้ปัญหาของคนไทยส่วนใหญ่ที่จะเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างอยากเด่นอยากดัง จึงทรงแนะนำและเตือนสติคนไทยให้ร่วมมือร่วมใจและสามัคคีกัน เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ไขปัญหา

นอกจากเหตุการณ์อุทกภัยในข้างต้นแล้ว ในช่วงเวลาดังกล่าวก็ยังมีเกิดเหตุการณ์ที่สร้างความเศร้าโศกเสียใจให้กับคนไทยทั่วประเทศ นั่นคือ การเสด็จสวรรคตของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ สมเด็จพระย่าของปวงชนชาวไทย เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 รวมทั้งเหตุการณ์ที่พระองค์ทรงพระประชวรและต้องเข้ารับการรักษาพระองค์เป็นการด่วนที่โรงพยาบาลศิริราช จากเหตุการณ์ทั้งสามเหตุการณ์นี้ทำให้พระองค์ทรงพระราชทานกระแสพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาเมื่อวันจันทร์ที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2538 ความว่า “เป็นอันว่าปีนี้ไม่มีเหตุการณ์ไม่ดี หรือหนักอยู่มากอยู่”

ส.ค.ส. ปี 2540

ภาพที่ 4.10

พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเน้นให้เห็นถึงความสำคัญในเรื่องของการคิด การพูดและการกระทำ ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การคิด เพราะควรที่จะคิดก่อนพูด และคิดก่อนทำเสมอ จากเนื้อความของพระราชนิพนธ์ใน

ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2540 ทรงต้องการเตือนใจประชาชนชาวไทย ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าทรงเห็นตัวอย่างของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักการเมืองที่ไม่คิดก่อนพูด ไม่ทำตามทีพูด หรือไม่คิดก่อนทำ และพูดก่อนทำ ที่ปรากฏอยู่มากมายตามหน้าหนังสือพิมพ์และข่าวในโทรทัศน์

ส.ค.ส. ปี 2541

ภาพที่ 4.11

จากเนื้อความในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2541 ทรงหมายความว่า ถึง ระยะเวลา ในช่วงปี พ.ศ. 2540 ถึงปี พ.ศ. 2541 ในช่วงเวลานั้นเป็นช่วงที่ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ประชาชนล้มละลาย สถานะทางการเงินของประเทศตกต่ำจนกระทั่งในเดือนกรกฎาคม 2540 รัฐบาลต้องประกาศใช้นโยบายค่าเงินบาทลอยตัว ในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นช่วงที่เรียกกันว่า “ยุคฟองสบู่แตก” ผู้คนตกงานและเกิดปัญหาสังคมอย่างรุนแรง (มติชน, 29 ธันวาคม 2540) ดังนั้น พระราชนิพนธ์ในส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2541 จึงปรากฏเนื้อความที่พระองค์ทรงต้องการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับประชาชนชาวไทยในการต่อสู้กับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจในครั้งนี้ ซึ่งพระองค์ได้พระราชทานพระราชนิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับใจในทุก ๆ วรรค จากวรรคแรกที่หมายความว่า ใจธรรมดากว่า ไปสู่ใจหายใจคว่ำ ที่หมายถึงภาวะของจิตใจที่ต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจ และนำไปสู่วิธีการแก้ไขปัญหาคือ การหายใจยาว และลงท้ายด้วยการใจดีสู้เสือ

จากความหมายของสำนวนว่า “ใจดีสู้เสือ” ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. ฉบับนี้ สามารถวิเคราะห์ได้ 3 ความหมาย คือ

- ความหมายแรก คือ ในปี พ.ศ. 2541 เป็นปีที่ก้าวย่างเข้าสู่ปีชาล ที่เป็นปี เสือ
- ความหมายที่สอง หมายความว่าถึง ในช่วงปีที่ประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาเศรษฐกิจและบ้านเมืองก็อยู่ในภาวะวิกฤตถือได้ว่าเป็นความร้ายแรงในระดับเดียวกับการเผชิญหน้ากับเสือ โดยเสือในที่นี้หมายความว่าถึง ปัญหาเศรษฐกิจ
- ความหมายที่สามของเสือในที่นี้ หมายถึง เสือเศรษฐกิจ เพราะในอดีตที่ผ่านมาโดยเฉพาะช่วงก่อนเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ มีผู้เปรียบเทียบเศรษฐกิจของประเทศแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งรวมทั้งประเทศไทยว่าเป็นเสือเศรษฐกิจแห่งเอเชีย (Asian Tiger Economy) และเรียกประเทศไทยว่าเป็นเสือตัวที่ 5 (www.bex.or.th) และจากเหตุการณ์ที่ประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจดังกล่าว เมื่อนำมาเทียบเคียงกับพระราชดำรัสปี พ.ศ. 2540 แล้วจะพบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกล่าวถึงทฤษฎีใหม่ ที่สามารถแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี นั่นก็คือ เศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

“...ความจริงเคยพูดเสมอในที่ประชุมอย่างนี้ว่า การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่าอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้ก็เคยบอกว่าความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัยจริง อาจจะล้าสมัย คนอื่นเขาต้องมีการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้าไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลย์รู้สึกลัวว่าไม่หุหุหุ แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าผลิตให้พอเพียงได้...” (พระราชดำรัสเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา, 4 ธันวาคม 2540)

จากพระราชดำรัสและเนื้อความใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2541 ที่ทรงกล่าวว่า “ใจดีสู้เสือ” สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ประเทศไทยไม่จำเป็นต้องเป็นเสือตัวที่ 5 ก็ได้ ลองถอยหลังและกลับมาตั้งสติใหม่ ไม่จำเป็นต้องไปแข่งขันกับผู้อื่น

ความหมายที่ปรากฏในข้างต้นของ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2539 นี้ นอกจากจะทรงกล่าวถึงปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจแล้ว ในปีที่พระองค์ท่านได้ทรง ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ เป็นปีเดียวกันกับที่พระองค์ได้ทรงเสนอแนวทางการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นเป็นปีแรก ซึ่ง “พอเพียง” ในที่นี้คือ มีกิน มีพุงเฟื่อยหรือหรรษา แต่ว่าพอ แม้จะมีบางอย่างดูพุงเฟื่อย แต่ต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น ต้องให้พอประมาณ คือ พุดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง ถ้าประเทศใดมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข (มติชน, 5 ธันวาคม 2541)

จากเนื้อความของ ส.ค.ส. ฉบับนี้ นอกจากจะทรงหมายถึงภาวะทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยแล้ว พระองค์ยังทรงแสดงน้ำใจและทรงต้องการให้กำลังใจประชาชน จึงทรงปลอบใจให้ทำ “ใจดีสู้เสือ” โดยการให้หายใจยาว ๆ ก่อน เพราะการหายใจยาว ๆ นั้นก่อให้เกิดสติและสมาธิ สามารถทำให้อารมณ์เย็นขึ้นที่จะทำให้เกิดพลังกายและพลังใจในการต่อสู้และผ่านพ้นกับปัญหาเศรษฐกิจดังกล่าว

ส.ค.ส. ปี 2542

ภาพที่ 4.12

ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2542 เป็นเนื้อความที่มาจากบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกที่เป็นบทพระราชนิพนธ์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงค้นจากพระไตรปิฎก (พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกายชาดก เล่มที่ 4 ภาคที่ 2) และทรงแปลเป็นภาษาอังกฤษตรงจากพระมหาชนกชาดกตั้งแต่ต้นเรื่อง โดยทรงดัดแปลงเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ในโอกาสเฉลิมฉลองกาญจนาภิเษกแห่งรัชกาล และทรงมีพระราชปรารภให้เป็นเครื่องพิจารณาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทย (คณะกรรมการจัดงานวันสื่อสารแห่งชาติ, 2542 : 125)

จากบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำบทโต้ตอบระหว่างพระมหาชนกขณะว่ายน้ำอยู่กลางมหาสมุทรกับนางมณีเมขลาที่ผ่านมาพบมาเป็นเนื้อความของ ส.ค.ส.พระราชทาน พระราชนิพนธ์พระมหาชนกนี้มีแก่นเรื่องที่สำคัญ คือ การบำเพ็ญความเพียร ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีกระแสพระราชดำรัสถึงแก่นของเรื่องว่า “การแสดงออกซึ่งความคิดหลักของชาดกคือ มีความเพียร ซึ่งจะต้องมีและสำคัญที่สุด พระมหาชนกว่ายน้ำไปทั้งที่ไม่เห็นฝั่งแต่ก็ว่ายต่อไป การว่ายน้ำในมหาสมุทรที่ไม่เห็นฝั่งมีประโยชน์อะไร ถ้าหากไม่ได้ว่ายน้ำ 7 วัน 7 คืนก็ไม่ได้พบเทวดาและนางมณีเมขลามาช่วย คนอื่น ๆ ที่ไม่ได้ว่ายน้ำต้องตกเป็นอาหารของปลาเต่า เมื่อไม่เห็นฝั่งก็ต้องใช้ความเพียรว่ายน้ำต่อไปถึงจะรอดอย่างอื่นก็ต้องเป็นเหมือน ๆ กัน” (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542) การที่พระองค์นำเนื้อความในส่วนดังกล่าวมาเป็น ส.ค.ส.พระราชทานให้กับประชาชนชาวไทย เนื่องจากพระองค์ทรงต้องการชี้แนะและสั่งสอนให้คนไทยมีความพากเพียรและมีสติในการต่อสู้และแก้ไขปัญหา ดังเช่นในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ ความว่า “ถึงจะมองไม่เห็นฝั่ง เราก็ต้องพยายามว่ายอยู่ท่ามกลางมหาสมุทร โภคะทั้งหลายมิได้สำเร็จด้วยเพียงคิดเท่านั้น”

นอกจากบทพระราชนิพนธ์พระมหาชนกที่หมายความว่าถึงความเพียรแล้ว ภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ที่มีสัญลักษณ์ที่เป็นรูปปูใน ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ก็เป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งที่หมายความว่าความพากเพียรด้วยเช่นกัน เพราะจากพระราชนิพนธ์พระมหาชนกจะมีตอนหนึ่งที่พระมหาชนกว่ายน้ำอยู่กลางมหาสมุทร และมีปูทะเลยักษ์มาช่วยหนุนเท้าเป็นครั้งคราว ทำให้พระมหาชนกรู้สึกว่าเหมือนเหยียบพื้นทะเลได้ คล้าย ๆ ใกล้เคียงถึงฝั่ง และต่อนก่อนที่เรือจะถูกพายุพัดจมลง ก็ยังมีเสียงพ่อค้าชาวสุวรรณภูมิพูดว่า “โน้นปูทะเลยักษ์สู้กับปลาและเต่า...ผู้ใดเหยียบปูนั้นได้ก็จะเป็นผู้ยิ่งใหญ่หากมีความเพียรแท้” (พีระพงศ์ สุขแก้ว, 2549: 170)

ส.ค.ส. ปี 2543

ภาพที่ 4.13

จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2543 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงหมายความถึง การก้าวขึ้นสู่อุบัติใหม่ของทั้งปีพุทธศักราชและปีคริสต์ศักราช สำหรับการเข้าสู่ปีใหม่ของปีพุทธศักราชก็เป็นเพียงอีกปีหนึ่งที่กำลังจะเข้าสู่ปีใหม่ คือ จากแต่เดิมเป็นปี พ.ศ. 2542 บวกอีก 1 ก็จะเป็นปี พ.ศ. 2543 ซึ่งก็ไม่มีอะไรพิเศษ แต่สำหรับการก้าวเข้าสู่ปีใหม่ของปีคริสต์ศักราชนอกจากจะเป็นปีใหม่แล้วก็ยังเป็นทศวรรษใหม่และศตวรรษใหม่ อีกทั้งเป็นสหัสวรรษใหม่อีกด้วย คือ การเปลี่ยนจากปี ค.ศ.1999 เป็นปี ค.ศ. 2000 ที่ถือว่าเป็นการเริ่มต้นสหัสวรรษใหม่ และยังเกิดเหตุการณ์ที่สำคัญที่ทำให้เกิดโกลาหลกันใหญ่ของการเริ่มต้นเข้าสู่ปี ค.ศ. 2000 ก็คือ ปัญหาคอมพิวเตอร์ หรือที่เรียกกันว่า วายทูเค (Y2K) ซึ่งปัญหา Y2K นั้นมาจากตัว Y ที่ย่อมาจาก Year (ปี) และตัว K ที่เป็นตัวย่อของคำว่ากิโล (Kilo) ซึ่งหมายถึง 1,000 เพราะฉะนั้นคำว่า Y2K ก็คือ Year 2000 หรือปีสองพัน โดยเรียกปัญหาดังกล่าวเป็นภาษาไทยว่า ปัญหาคอมพิวเตอร์ปีสองพัน สำหรับปัญหาดังกล่าวนี้นั้นเป็นปัญหาอันเนื่องมาจากใช้วันที่ของปี ค.ศ.2000 ในระบบคอมพิวเตอร์หรือในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ สาเหตุมาจากการเก็บตัวเลขของปีเป็นตัวเลขสองหลัก อย่างเช่นปี ค.ศ.1999 ก็จะเก็บเพียงตัวเลข 99 ซึ่งเวลาแสดงผล หรือนำไปคำนวณ ก็จะบวก 1900 กับตัวเลขนั้น ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นปี 1999 แต่เมื่อถึงปี ค.ศ.2000

คอมพิวเตอร์ได้นำตัวเลข 00 ไปบวกกับ 1900 ก็จะได้ผลลัพธ์เป็น 1900 ไม่ใช่ปี 2000 ดังนั้นเมื่อมีการใช้วันที่ในปี ค.ศ.2000 หรือหลังจากวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ.1999 คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จะทำการคำนวณตัวเลขของปีดังกล่าวผิดพลาดได้ และจะทำให้คอมพิวเตอร์หยุดทำงานเมื่อเข้าสู่ปี 2000 (นิตยสารหญิงไทย, เดือนมกราคม 2544) จากปรากฏการณ์ครั้งนั้น ปัญหา Y2K จึงถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ในช่วงปี 2000 ที่ทำให้หลายๆ ประเทศเกิดความโกลาหลวุ่นวาย

ส.ค.ส. ปี 2544

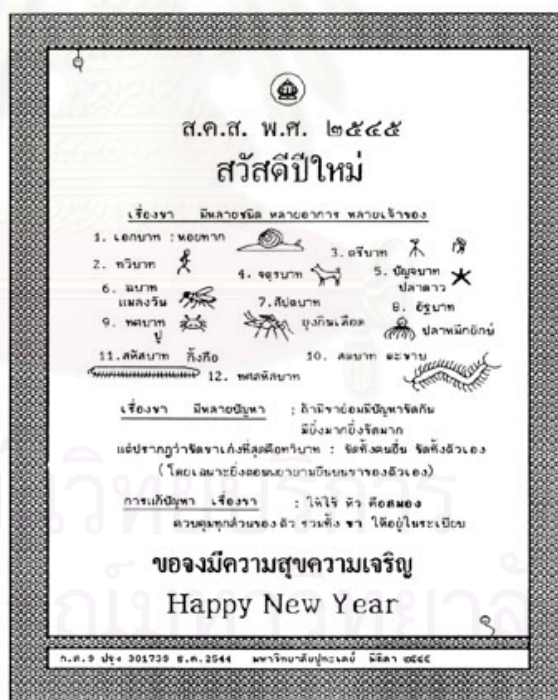

ภาพที่ 4.14

จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2544 ทรงพระราชนิพนธ์ถึงวันเวลา คือ จากวันเป็นเดือน จากเดือนเป็นปี และในที่สุด พุทธศักราช 2543 ก็กลายเป็นอดีตเมื่อเริ่มเข้าสู่วันที่ 1 ของเดือนมกราคม และพุทธศักราช 2544 เข้ามาแทนที่ โดยทรงชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของอดีตว่าเป็นบทเรียนที่เราจะต้องนึกบททวน จากเนื้อความของ ส.ค.ส.พระราชทานในช่วงต้นนั้น กล่าวได้ว่า บทเรียนในอดีตก็คือ เหตุอุทกภัยในช่วงปี 2531 เนื่องจากว่าในช่วงปลายปี 2543 เป็นปีที่เกิดเหตุอุทกภัยครั้งใหญ่ที่ภาคใต้ของประเทศไทยที่เหมือนกับเหตุอุทกภัยในเขตภาคใต้ที่เกิดขึ้นเมื่อปี 2531 ที่ผ่านมา แต่สถานการณ์ของความเสียหายที่เกิดขึ้นในปี 2543 ไม่

รุนแรงเท่ากับปี 2531 ถึงแม้จะเกิดเหตุอุทกภัยที่รุนแรงเท่า ๆ กัน เพราะเนื่องจากว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงศึกษาปัญหาดังกล่าวตั้งแต่ครั้งที่เกิดเหตุอุทกภัยครั้งก่อนว่าควร จะทำอย่างไรหากเกิดปัญหาขึ้นอีกครั้งหนึ่ง จึงทำให้ความเสียหายที่อาจจะถึงพันล้านเหลือเพียง 30 ล้านบาท (พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา, 4 ธันวาคม 2543) จาก เหตุการณ์ดังกล่าวจึงตรงกับเนื้อความใน ส.ค.ส. ฉบับนี้ ที่ทรงต้องการเตือนสติคนไทยให้คิด ทบทวนถึงอดีต เพราะสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านมาแล้วถือว่าเป็นบทเรียนที่สามารถเรียนรู้ได้จาก ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เราได้ผ่านมานั้นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ มิใช่ว่าจะปล่อยให้สิ่ง ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาแล้วผ่านไป จากการศึกษาที่พระองค์ทรงสั่งสอนให้ทบทวนถึงเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นเป็นการชี้แนะให้คิดอย่างรอบคอบ เพื่อที่จะได้ฟันฝ่ากับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ที่เหมือนกับเหตุอุทกภัยในภาคใต้เมื่อ 12 ปีก่อน ที่ ณ ปัจจุบันนี้ก็ยังสามารถนำเอาเหตุการณ์ในครั้ง นั้นมาเป็นบทเรียนและเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

ส.ค.ส. ปี 2545

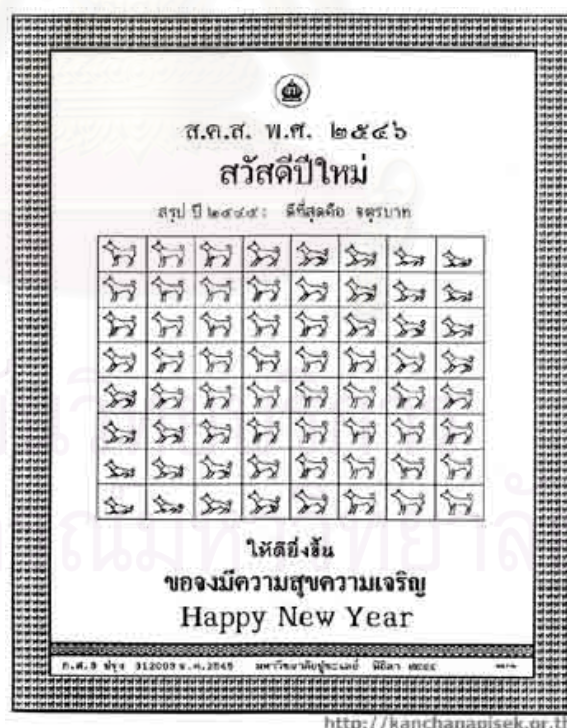

ภาพที่ 4.15

ภายหลังที่ประเทศไทยอยู่ภายใต้การบริหารงานของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มาประมาณ 1 ปี หลังการเลือกตั้งเมื่อต้นปี 2544 ท่ามกลางนโยบายใหม่ของรัฐบาลที่เน้นการ

พัฒนาเศรษฐกิจที่เติบโตและตลอดเกือบ 1 ปีที่มีการปรับคณะรัฐมนตรี และกระแสคลื่นใต้น้ำของความขัดแย้งในพรรครัฐบาล (มติชน, 30 ธันวาคม 2544) ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวปัญหาที่สำคัญของชาติก็คือ การแตกความสามัคคีและการขัดแย้งกันของคนในประเทศ เพราะด้วยความมีทิฐิของแต่ละคนที่เป็นสาเหตุของการแตกความสามัคคี พระองค์จึงทรงเตือนสติคนไทยไม่ให้ขัดแย้งหรือขัดแย้งขัดขากันเอง โดยทรงเตือนว่าสัตว์โลกที่ก่อปัญหาหนักที่สุดก็คือ คน เพราะคนแต่ละคนมีความคิดที่ต่างกัน มีแนวทางในการดำเนินชีวิตคนละอย่างและมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่างกันไป จึงทำให้เกิดปัญหา ดังข้อความที่ว่า “ขัดขากงที่สุดคือทวิบาท : ขัดทั้งคนอื่นขัดทั้งตัวเอง” จากนั้นจึงทรงให้ข้อคิดถึงวิธีการแก้ปัญหานี้ว่า การแก้ปัญหานี้ไม่ยาก ดังข้อความที่ว่า “การแก้ปัญหานี้เรื่องชา : ให้ใช้ หั่ว คือสมอง ควบคุมทุกส่วนของตัว รวมทั้งขาให้อยู่ในระเบียบ” นั่นคือทรงเตือนสติคนไทยให้รู้จักคิด เมื่อมีความคิด ปัญหาจะไม่เกิด โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งของคนไทยด้วยกันเอง รวมทั้งจะต้องละทิฐิ แล้วความปรองดองของคนในชาติก็จะเกิดขึ้น

ส.ค.ส. ปี 2546

ภาพที่ 4.16

จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2546 ทรงพระราชนิพนธ์ว่า “สรุปปี 2545 : ดีที่สุด คือจตุรบาท” ทรงกล่าวถึง สุนัขทรงเลี้ยงว่าเป็นเพื่อนที่ดี เพราะปี 2545 เป็นปีที่พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือเรื่องทองแดง ซึ่งเป็นสุนัขทรงเลี้ยง หนังสือเรื่องทองแดงเป็นพระราชนิพนธ์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2545 หนังสือเรื่องทองแดงนี้เป็นหนังสือที่ได้ให้ข้อคิดและคติเตือนใจหลายอย่าง เพราะคุณทองแดงเป็นตัวอย่างที่ดีแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะแห่งความกตัญญูรู้คุณ ไม่ลืมตัวและมีความเคารพ ดังที่ปรากฏในพระราชปรารภของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “ทองแดงเป็นสุนัขธรรมดาที่ไม่ธรรมดา มีความกตัญญูรู้คุณต่อแม่มะลิ” เพราะแม้ว่าคุณทองแดงจะแยกกับแม่มะลิแล้ว แต่เมื่อมีโอกาสพบแม่มะลิคราวใดก็จะเคารพแม่มะลิทุกครั้ง ทำให้พระองค์ทรงยกย่องคุณทองแดงว่า “ผิดกับคนอื่นที่เมื่อกลายเป็นคนสำคัญแล้วมักจะลืมตัว และดูหมิ่นผู้มีพระคุณที่เป็นคนต่ำต้อย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้พระองค์ท่านทรงประทับใจในคุณทองแดง รวมถึงความเฉลียวฉลาด ความซื่อสัตย์และความสุภาพนอบน้อมด้วย (พีระพล สุขแก้ว, 2549) จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. ฉบับนี้ ทรงต้องการเตือนสติคนไทยให้มีความกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณและมีความซื่อสัตย์เหมือนกับคุณทองแดง

ส.ค.ส. ปี 2547

ภาพที่ 4.17

พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2547 ทรงกล่าวถึงเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นทั่วโลกภายหลังจากเหตุการณ์วินาศกรรม 11 กันยายน พ.ศ. 2544 ที่เกิดเหตุการณ์การก่อการร้ายและการวางระเบิดเกือบทั่วโลก โดยเฉพาะแถบประเทศบริเวณคาบสมุทรอินโดจีน (มติชน, 28 ธันวาคม 2546) รวมทั้งประเทศไทยที่ต้องประสบกับเหตุการณ์ไม่ปกติต่างๆ ดังนั้นพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. ฉบับนี้จึงทรงชี้แนะให้คนไทยมีความรักสามัคคีกัน เพราะความสามัคคีย่อมนำมาซึ่งความมั่นคงภายในประเทศ ดังข้อความที่ทรงพระราชนิพนธ์บนภาพแผนที่ประเทศไทยใน ส.ค.ส. ฉบับนี้ว่า “สามัคคีเป็นพลังค้ำจุนแผ่นดินไทย”

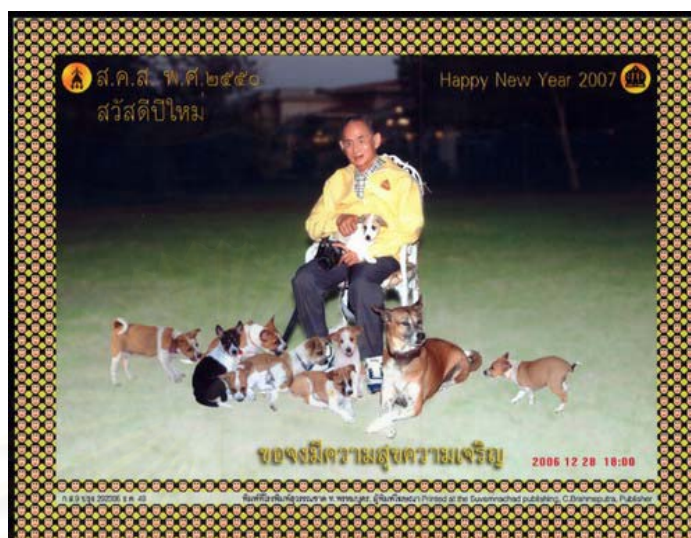
ส.ค.ส. ปี 2549

ภาพที่ 4.18

ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2549 เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มพระราชทานพระบรมฉายาลักษณ์แทนการพระราชนิพนธ์เนื่องความของ ส.ค.ส.เป็นปีแรก ซึ่งใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2549 เป็นพระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฉลองพระองค์สีเขียว มีภาพปักรูปคุณทองแดงที่กระเป๋าด้านซ้าย ทรงฉายคู่กับคุณทองแดง โดยมีกรอบ ส.ค.ส. เป็นภาพหน้าคนเล็ก ๆ เรียงกัน และทุกใบหน้ามีแต่รอยยิ้ม มีด้านละ 3 แถว รวมทั้งหมดมีจำนวน 696 หน้า

ส.ค.ส. ปี 2550

ภาพที่ 4.19

ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2550 เป็น ส.ค.ส. อีกฉบับที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานเป็นพระบรมฉายาลักษณ์แทนการพระราชทานนิพนธ์เป็นเนื้อความ ซึ่งใน ส.ค.ส. พระราชทาน ปี 2550 เป็นพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฉลองพระองค์ พระกรยาวสีเหลือง ปักตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ประทับบนพระเก้าอี้ ทรง ฉายพระรูปกับคุณทองแดง สุนัขทรงเลี้ยง และลูกสุนัขที่เป็นเหลนของคุณทองแดงอีก 9 สุนัข ซึ่งเป็นลูกของคุณข้าวแดงแกงร้อน ที่เป็นหลานของคุณทองแดง โดยเหลนของคุณทองแดงมีชื่อใน ตระกูล “แกง” ได้แก่ คุณแกงมัสมั่น คุณแกงแค คุณแกงส้ม คุณแกงเหลือง คุณแกงเลี้ยง คุณแกง ลูกลอก คุณแกงเผ็ด คุณแกงเขียวหวาน และคุณแกงนพเกล้า (ศุภชัย อิงคุลานนท์, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2550) ในภาพของพระบรมฉายาลักษณ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้มีพระกรหนึ่ง ทรง อุ้มลูกสุนัข 1 สุนัข อีกพระกรหนึ่งทรงถือกล้องถ่ายภาพ ที่พื้นแทบพระบาท มีลูกสุนัขอีก 8 สุนัข พร้อมด้วยคุณทองแดงหมอบเฝ้าอยู่ กรอบของ ส.ค.ส.พระราชทานแผ่นนี้ เป็นภาพใบหน้าคนเล็ก ๆ จำนวน 573 หน้า โดยทุกใบหน้ามีแต่รอยยิ้ม

จากภาพพระบรมฉายาลักษณ์ใน ส.ค.ส.พระราชทานปี พ.ศ. 2550 ที่มีพระกร หนึ่งทรงถือกล้องถ่ายภาพนั้นเป็นสิ่งที่มีความหมาย เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมี เครื่องหมายประจำพระองค์ 3 อย่าง ยากนักที่ใครเห็นพระองค์แล้วจะไม่เห็นของเหล่านี้ หนึ่งในนั้น ก็คือ กล้องถ่ายรูปที่มีสายคล้องกับพระคอ (พีระพล สุขแก้ว, 2549: 32) เนื่องจากว่ากล้อง

ถ่ายภาพเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะต้องติดพระองค์อยู่เสมอคู่กับแผนที่ในสถานที่ทุกแห่งที่เสด็จพระราชดำเนินสู่ทิศทางใด ๆ เพื่อเป็นการประกอบการค้นคว้าหาหลักฐานก่อนที่ทรงตัดสินพระหทัยดำริโครงการใด ๆ เพื่อกันการผิดพลาด และรูปภาพจะเป็นหลักฐานที่ดี และคงไม่เปลี่ยนแปลง เพราะรูปถ่ายจะช่วยเก็บภาพทุกภาพที่ทรงมีพระราชประสงค์จะเก็บทุกประเภท ทุกรูปแบบ (ท่านผู้หญิงเกษหลง สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, 2542: 378) ดังนั้นเราจึงเห็นพระองค์ท่านถือกล้องถ่ายภาพอยู่ในพระกร แม้กระทั่งในยามที่ทรงพักผ่อนพระอิริยาบถและทรงเล่นกับสุนัขทรงเลี้ยง

2. วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของ ส.ค.ส.พระราชทาน

จากการศึกษาพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับ เมื่อนำมาพิจารณาตามหลักทฤษฎีวาทวิทยาแนวค่านิยม – มายาคติแล้ว พบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะปลูกฝังแนวคิดและค่านิยมให้กับประชาชนชาวไทยในหลาย ๆ เรื่อง ดังที่ปรากฏในเนื้อความของ ส.ค.ส.พระราชทาน คือ พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. แม้จะมีเนื้อความที่สั้นแต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมที่พึงรักษาไว้ในสังคมไทยและค่านิยมที่พึงละทิ้งไป แม้ค่านิยมเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นค่านิยมที่ยังคงทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งค่านิยมที่พบใน ส.ค.ส. พระราชทานทั้ง 19 ฉบับนั้น เป็นค่านิยมที่สอดคล้องกับแนวคิดค่านิยมไทยที่พึงปฏิบัติของสุภัทรา สุภาพ (อ้างถึงใน อรรถวธน์ โอรสวาท, 2547) โดยค่านิยมที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานนี้ สามารถแยกเป็นค่านิยมพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ 8 ประการ อันได้แก่ ความกตัญญูต่เวทิต่ ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแสวงหาความรู้ ความพากเพียรอุตสาหะ ความสามัคคีและการรักพวกพ้อง และมีบางค่านิยมที่นอกเหนือไปจากค่านิยมที่ปรากฏอยู่ในแนวคิดค่านิยมไทยที่พึงปฏิบัติของสุภัทรา สุภาพ ซึ่งได้แก่ ค่านิยมของการพูดที่ดีที่ทำให้ประสบความสำเร็จ และค่านิยมในเรื่องของการทำความดี ทั้งในด้านความคิดและการกระทำ รวมไปถึงค่านิยมที่ทรงปลูกฝังให้คนไทยใช้สติและความรอบคอบในการคิดแก้ไขปัญหา

จากค่านิยมที่ทรงต้องการให้คนไทยประพฤติและนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตทั้ง 11 ประการนี้ พบว่า พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับ ทรงเน้นค่านิยมเรื่องการใช้สติคิดไตร่ตรองแก้ไขปัญหามากที่สุด เพราะค่านิยมดังกล่าวนี้มีปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานถึง 4 ฉบับ คือ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2536 ปี 2540 ปี 2541 และปี 2543 จากค่านิยมทั้ง 11 ประการนี้ สามารถประมวลผลของค่านิยมได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่านิยมที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ปี พ.ศ. ของ ส.ค.ส. พระราชทาน	ความ กตัญญู กตเวทิตะ	ความ ซื่อสัตย์	ความมี น้ำใจ เมตตา	ความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	การ แสวงหา ความรู้	ความ پاکเพียร อดสูหะ	ความ สามัคคี	การรัก พวกพ้อง	การพูดที่ ดี	การทำ ความดี	การใช้สติ และความ รอบคอบ
ปี 2531										•	
ปี 2532			•	•				•			
ปี 2533				•	•			•			
ปี 2534					•	•					
ปี 2535						•				•	
ปี 2536									•		•
ปี 2537											
ปี 2538									•		
ปี 2539							•				
ปี 2540									•		•

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงค่านิยมที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ปี พ.ศ. ของ ส.ค.ส. พระราชทาน	ความ กตัญญู กตเวทิตะ	ความ ซื่อสัตย์	ความมี น้ำใจ เมตตา	ความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	การ แสวงหา ความรู้	ความ พากเพียร อดสาหัส	ความ สามัคคี	การรัก พวกพ้อง	การพูดที่ ดี	การทำ ความดี	การใช้สติ และความ รอบคอบ
ปี 2541											•
ปี 2542						•					
ปี 2543											•
ปี 2544										•	
ปี 2545							•				
ปี 2546	•	•									
ปี 2547							•				
ปี 2549	•	•									
ปี 2550	•	•									
รวม	3	3	1	2	2	3	3	2	3	3	4

นอกจากค่านิยมที่พึงปฏิบัติทั้ง 11 ประการที่ทรงกล่าวถึงแล้ว พระองค์ยังทรงเตือนสติคนไทยให้ละทิ้งค่านิยมอันไม่พึงปรารถนาเสีย อันได้แก่ ความเกียจคร้านและเรื่องของการพูดที่พูดแล้วต้องกระทำด้วย เช่น ค่านิยมที่คนไทยควรละเว้น ดังที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2540 ความว่า “คิดก่อนพูด พูดแล้วทำ ทำหลังคิด คิดก่อนทำ ทำแล้วพูด พูดหลังคิด” จากเนื้อความของ ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ พระองค์ทรงชี้แนะในเรื่องของการคิด คือ ต้องคิดก่อนที่จะพูดและทำ รวมทั้งเมื่อพูดแล้วจะต้องทำได้ตามอย่างที่พูด จากการที่ทรงชี้แนะในเรื่องของการคิดและการพูดดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า สิ่งเหล่านี้เป็นค่านิยมที่ควรที่จะแก้ไข เพราะคนไทยโดยส่วนใหญ่ มักจะเป็นประเภทชอบพูดมากกว่าทำ รวมทั้งชอบความสบาย ขาดความอดทน ทำให้กลายเป็นคนเกียจคร้านจึงทรงเตือนประชาชนเพื่อให้ละทิ้งค่านิยมเหล่านี้

ค่านิยมทั้ง 11 ประการที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานนี้ พระองค์ทรงใช้วิธีการในการปลูกฝังแนวคิดและสอดแทรกค่านิยมด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ การกล่าวถึงค่านิยมอย่างตรงตัวที่มีคำที่เป็นค่านิยมพื้นฐานปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทาน เช่น ค่านิยมในเรื่องของความสามัคคีที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2547 ดังข้อความที่ว่า “สามัคคีเป็นพลังค้ำจุนแผ่นดินไทย” เป็นต้น

นอกจากนี้พระองค์ท่านยังทรงใช้วิธีการปลูกฝังและสร้างค่านิยมให้กับคนไทย โดยการแฝงเรื่องของค่านิยมอยู่ใน ส.ค.ส. และผู้รับสารจะต้องอาศัยการตีความหมายจากสารเอง ซึ่งคำต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานจะมีนัยยะแฝงอยู่ที่หมายความว่าถึงค่านิยมพื้นฐานที่ทรงต้องการปลูกฝัง เช่น ค่านิยมในเรื่องของความซื่อสัตย์และความกตัญญูกตเวที ที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2546 ปี 2549 และปี 2550 ซึ่ง ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 3 ฉบับนี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน คือ พระองค์ทรงกล่าวถึงคุณทองแดงที่เป็นสุนัขทรงเลี้ยง ซึ่งพระองค์ท่านได้สร้างวาทกรรมมาก่อนหน้านี้แล้ว คือ พระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือ “ทองแดง” ขึ้นในปี 2545 โดยพระองค์ท่านทรงสร้างบุคลิกของคุณทองแดงว่าเป็นสัตว์ที่มีความกตัญญูรู้คุณคน มีความซื่อสัตย์ จากวาทกรรมดังกล่าวที่ได้จากหนังสือเรื่อง “ทองแดง” และ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2546 ที่ทรงกล่าวไว้ว่า “ดีที่สุด คือ จตุรบาท” และมีรูปสุนัขประกอบ รวมทั้ง ส.ค.ส.พระราชทานปี 2549 และปี 2550 ที่ทรงพระราชทาน ส.ค.ส. ให้แก่พลนิกรชาวไทยเป็นรูปพระบรมฉายาลักษณ์ที่ทรงถ่ายคู่กับสุนัขทรงเลี้ยง จึงทำให้ผู้รับสารตีความจากสารที่พระองค์ทรงพระราชทานว่า สิ่งที่พระองค์ทรงต้องการจะปลูกฝัง และสอดแทรกค่านิยมใน ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 3 ฉบับนั้น เป็น

ค่านิยมในเรื่องของความกตัญญูตเวที และความซื่อสัตย์ เพราะในสารเหล่านั้น มีนัยยะซ่อนอยู่ ซึ่งเป็นความหมายที่พระองค์ทรงสร้างขึ้นจากพระราชนิพนธ์หนังสือเรื่อง “ทองแดง”

การปลูกฝังและการสร้างค่านิยมให้กับคนไทย โดยการแฝงเรื่องของค่านิยมอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทาน และผู้รับสารจะต้องอาศัยการตีความหมายของสารเอาเองนั้น นอกจากวิธีการดังกล่าวในข้างต้นแล้ว พระองค์ท่านยังทรงใช้วิธีที่นอกเหนือจากกลวิธีในข้างต้น ซึ่งได้แก่ การใช้ การเปรียบเทียบ และการยกตัวอย่างประกอบ ดังนี้

การปลูกฝังค่านิยมที่ทรงใช้วิธีการเปรียบเทียบ เช่น ค่านิยมที่ทรงต้องการปลูกฝังให้คนไทยมีความสามัคคีกัน ซึ่งปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2539 ความว่า “ตลอดปีเก่า โลกประสบปัญหานานาประการ คนต้องใช้มือเกาหัว สุนัขใช้เท้าเกา ลิงใช้ทั้งมือทั้งเท้า คนสมัยใหม่ใช้เครื่องสมอล คนโบราณใช้ฝ่าเท้ามารอง บางคนดีดลูกคิด พุดอย่างนี้อาจสี่ขอให้ควายฟัง ขอให้ตีความให้แตก เพื่อปิดเป้าอุปสรรค ถ้าดีดสี่ตีเป้าให้กลมกล่อมก็มีหวังผ่านพ้นปัญหาทั้งหลาย” จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2539 ทรงสอดแทรกค่านิยมดังกล่าวด้วยการเปรียบเทียบในเรื่องของการเล่นดนตรีไทยกับค่านิยมเรื่องความสามัคคี คือ การเล่นดนตรีไทยในหนึ่งวงที่จะต้องดีดสี่ตีเป้าให้พร้อมเพรียงกัน เพลงที่ได้ถึงจะมีความไพเราะ ที่เปรียบได้กับการร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาก็ได้

การปลูกฝังแนวคิดและการสร้างค่านิยมที่ทรงใช้วิธีการยกตัวอย่างประกอบนั้น พบได้จาก ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2542 ซึ่งเป็นค่านิยมเรื่องของความ پاکเพียร อุตสาหะ ค่านิยมในเรื่องนี้ทรงใช้วิธีการยกตัวอย่างจากในพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระมหาชนก” ซึ่งมีแก่นเรื่องสำคัญเป็นเรื่องของความ پاکเพียร เป็นต้น

จากค่านิยมที่พบใน ส.ค.ส.พระราชทานในข้างต้น จะพบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ในการเตือนสติและปลูกฝังค่านิยมให้กับคนไทย โดยเนื้อหาของ ส.ค.ส. จะเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปีที่ทรงปรุง ส.ค.ส.พระราชทาน เนื่องจากว่าค่านิยมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ เพราะค่านิยมมีระดับความสำคัญแตกต่างกันและระดับความสำคัญที่แตกต่างกัน นี้ก็มาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม รวมทั้งประสบการณ์ชีวิตของแต่ละคน ดังนั้น ค่านิยมที่ถูกสั่งสมมานานวันเข้าจึงกลายเป็นมายาคติ จากเนื้อความในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.

พระราชทานนั้นพบสิ่งที่น่าสนใจที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส. คือ มายาคติที่แฝงอยู่ในสังคมไทยอันได้แก่ เรื่องเล่าและนิทานสอนใจ จำนวน สุภาษิตและคำพังเพย รวมทั้งความเชื่อ ดังนี้

มายาคติที่มาจากเรื่องเล่าและนิทานสอนใจ มายาคติในหัวข้อนี้พบในพระราชนิพนธ์เรื่องมหาชนกที่เป็นพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2542 และพระราชนิพนธ์หนังสือเรื่องทองแดงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอ้างถึงใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2546 ดังนี้

- พระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก เป็นบทพระราชนิพนธ์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงค้นจากพระไตรปิฎก (พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกายชาดก เล่มที่ 4 ภาคที่ 2) และทรงแปลเป็นภาษาอังกฤษตรงจากพระมหาชนกชาดกตั้งแต่ต้นเรื่อง โดยทรงดัดแปลงเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น พระมหาชนกเป็นบทพระราชนิพนธ์ที่แสดงถึงพระปรีชาสามารถในด้านภาษาและพระวิริยะอุตสาหะในการศึกษาค้นคว้า แปล และถ่ายทอดจากภาษาบาลีเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทยที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย และมีคติเตือนใจให้ข้อคิดมากมายในการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกร จากพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกมีแก่นของเรื่องอยู่ 2 อย่าง คือ การแสวงหาปัญญาและการบำเพ็ญความเพียร

- พระราชนิพนธ์หนังสือเรื่องทองแดง เป็นพระราชนิพนธ์ที่พระองค์ทรงกล่าวถึงสุนัขทรงเลี้ยง คือ คุณทองแดง ว่าเป็นสุนัขที่มีความกตัญญูตเวทีและมีความซื่อสัตย์เป็นเลิศ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเล่าตั้งแต่ประวัติของแม่ทองแดงและบรรดาพี่น้องของทองแดง และทรงกล่าวถึงเหตุการณ์แรกเริ่มตั้งแต่ทองแดงเข้ามาถวายตัว ลักษณะพิเศษของทองแดง อุปนิสัยใจคอและความเฉลียวฉลาดของทองแดง นอกจากนี้พระองค์ท่านยังทรงเล่าเรื่องความรักภักดี ความกตัญญู การรู้จักสอนลูก ๆ ของตัวเอง ทรงยกตัวอย่างและมีภาพประกอบด้วย ทำให้เราเห็นถึงความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างพระองค์และคุณทองแดง (พีระพล สุขแก้ว, 2549) พระราชนิพนธ์หนังสือเรื่องทองแดงแม้ว่าจะไม่ได้ปรากฏเป็นเนื้อความของพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานเหมือนกับพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก แต่ก็สามารถตีความได้ว่า ส.ค.ส.พระราชทานในปี 2546 ทรง

หมายความว่าถึง คุณทองแดง เพราะปี 2545 เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปรุจ ส.ค.ส. ปี 2546 และเป็นปีที่พระองค์ท่านทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์พระราชนิพนธ์หนังสือเรื่องทองแดง

มายาคติที่มาจากสำนวน สุภาษิตและคำพังเพย สำนวนไทยที่พบใน ส.ค.ส. พระราชทานมี 3 สำนวนไทย คือ สีสขอให้ควายฟัง เอาฝ่าเท้ามารอง และใจดีสู้เสือ โดยในแต่ละสำนวนมีที่มาและความหมายดังนี้

- สีสขอให้ควายฟัง หมายความว่าถึง การสั่งสอนหรือแนะนำคนโง่ ไม่เกิดประโยชน์ ย่อมเสียเวลาเปล่า ซึ่งเป็นการเปรียบควายกับคนโง่ เพราะคนไทยมีความคิดว่า ควายเป็นสัตว์ที่ไม่ฉลาด เมื่อเทียบกับสัตว์อื่น ๆ และการที่สีสขอให้ควายฟัง ควายก็ยอมฟังไม่รู้เรื่องและไม่เข้าใจในความไพเราะของเสียงขอเปรียบเหมือนกับการอบรมสั่งสอนคนโง่ หากสมองและจิตใจของเขาไม่ยอมที่จะรับรู้สิ่งใดแล้ว เขาก็ยอมไม่มีความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ สอนไปก็เหนื่อยเปล่าด้วยเหตุนี้พระพุทธเจ้าท่านจึงได้แบ่งคนออกเป็นสองจำพวก คือ พวกสอนได้ (เวไนยสัตว์) และพวกสอนไม่ได้ (อเวไนยสัตว์) ซึ่งสำนวน “สีสขอให้ควายฟัง” นี้พบในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2539 ความว่า “ตลอดปีเก่าโลกประสบกับปัญหานานาประการ คนต้องใช้มือเกาหัว สุนัขใช้เท้าเกา ลิงใช้ทั้งมือทั้งเท้า คนสมัยใหม่ใช้เครื่องส่องกล คนโบราณใช้ฝ่าเท้ามารอง บางคนดีดลูกคิด พุดอย่างนี้อาจสีสขอให้ควายฟัง ขอให้ตีความให้แตก เพื่อปิดเป้าอุปสรรค ถ้าดีดดีตีเป้าให้กลมกล่อมก็มีหวังผ่านพ้นปัญหาทั้งหลาย” ซึ่งสำนวน “สีสขอให้ควายฟัง” ในเนื้อความของพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ พระองค์ท่านได้ทรงนำมาขยายคติของสำนวนดังกล่าวมาใช้ในความหมายที่ตรงตามความหมายของสำนวนไทยแต่ดั้งเดิม ซึ่งพระองค์ทรงต้องการชี้แนะให้คนไทยตีความให้แตกและให้เข้าใจตรงตามพระราชประสงค์ที่ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้น เพราะถ้าตีความไม่แตกก็จะเหมือนกับการสีสขอให้ควายฟัง
- เอาฝ่าเท้ามารอง หมายความว่าถึง การคิดค้น ๆ ถ้าคิดเรื่องอะไรไม่ออกคนโบราณจะใช้ฝ่าเท้ามารอง (คำว่า “รอง” ก็คือ “รอง” คนโบราณออกเสียงเช่นนี้) “เอาฝ่าเท้ามารอง” เป็นสำนวนไทยดั้งเดิมนิยมพูดเมื่อต้องการจะ

ประชดให้รู้จักคิด ในปัจจุบันนี้ไม่นิยมพูดแล้ว ซึ่งสำนวน “เอาฝ่าเท้ามารอง” นี้ พบในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2539 ด้วยเช่นกัน แต่ ความหมายของสำนวนดังกล่าวจากในพระราชนิพนธ์จะไม่ตรงตามความหมาย แต่ดั้งเดิมของสำนวนนี้ เพราะความหมายของสำนวน “เอาฝ่าเท้ามารอง” หมายถึง การคิดตื้นๆ แต่พระองค์ท่านทรงนำสำนวนดังกล่าวมาใช้ใน ความหมายของวิธีการแก้ปัญหา โดยการนำมาเปรียบเทียบว่าเมื่อเกิดปัญหา แล้วคนในแต่ละยุคแต่ละกลุ่มจะมีวิธีการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ กันไป คือ ถ้า เป็นคนสมัยใหม่จะใช้เครื่องสมองกล ถ้าเป็นคนโบราณก็จะใช้ลูกคิดในการ คำนวณแทนการใช้คอมพิวเตอร์ที่หมายถึงความถึงสมองกล และถ้าคิดไม่ออกคน โบราณก็จะใช้ฝ่าเท้ามารอง จากความหมายของการเปรียบเทียบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าทรงใช้ความหมายของสำนวน “เอาฝ่าเท้ามารอง” ในอีก ความหมายหนึ่งที่ไม่ใช่ความหมายที่ตรงกับความหมายดั้งเดิมของสำนวนนี้

- ใจดีสู้เสือ หมายถึงความถึง ใจทำให้เยือกเย็น สุขุมและหนักแน่น พร้อมทั้งมีสติมั่นคงในการเผชิญปัญหา หรือสิ่งที่น่าหวาดหวั่นต่าง ๆ อย่างเช่น เสือที่เป็นสัตว์ที่ดุร้าย น่าเกรงขาม โดยมีเรื่องเล่าว่า พรานผู้หนึ่งไปพบเสือเข้า กลางป่าโดยบังเอิญ ทั้งเสือและคนต่างก็ไม่ได้คาดคิดมาก่อนว่าจะมาพบกัน พรานมีสติจึงไม่ตกใจ หยุดนิ่งอยู่พร้อมทั้งจ้องสายตาดำจับอยู่ที่เสืออย่างตาไม่ กระพริบ คอยระวังว่าเสือมันจะกระโจนเข้าใส่ จึงคอยระวังตัวเพื่อจะได้หลบ เลี่ยงได้ทัน หรือเตรียมอาวุธที่จะป้องกันตัว การจ้องอย่างตาไม่กระพริบและ ระวังตัวอยู่เช่นนั้น ทำให้เสือไม่กล้าที่จะผล็พลามเข้ามา เพราะตามธรรมชาติ ของสัตว์โดยทั่วไปมันจะกลัวคนอยู่แล้ว มันจะไม่ทำร้ายคนนอกจากหิวหรือคน ไปทำร้ายมันก่อน ดังนั้นการที่มีสติมั่นคง คอยระวังอยู่เช่นนั้นเสือเองก็กลัว เหมือนกัน ในที่สุดมันก็เป็นฝ่ายล่าถอยไป แต่ถ้านายพรานผู้นั้นออกวิ่งหนี ขณะที่แลเห็นเสือมันก็จะวิ่งไล่ตามทันที และก็ยากที่จะหนีมันพ้น ในการตัดสินใจ ปัญหาใด ๆ ก็ตามที ถ้ามีสติมั่นคงและใช้ความสุ่มเยือกเย็นแล้วย่อมหาทาง ออกได้เสมอ ซึ่งสำนวน “ใจดีสู้เสือ” นี้ พบในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. พระราชทานปี 2541 ความว่า “ใจเอ๋ยใจ ใจหายใจคว่ำ หายใจยาว ใจดีสู้เสือ” ซึ่งสำนวน “ใจดีสู้เสือ” ในเนื้อความของพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ฉบับนี้ พระองค์ท่านได้ทรงนำมาขยายคติของสำนวนดังกล่าวมาใช้ในความหมาย

ที่ตรงกับความหมายของสำนวนไทยแต่ดั้งเดิม จากในเนื้อความทรงต้องการให้กำลังใจประชาชนด้วยการทำให้เยือกเย็น สุขุมและหนักแน่น พร้อมทั้งมีสติมั่นคงในการเผชิญปัญหา เพราะในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยประสบกับปัญหาเศรษฐกิจ จึงทรงปลอบใจให้ประชาชนทำใจดีสู้เสือ เพื่อจะได้มีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหา

มหายาคติที่มาจากความเชื่อ มายาคติในเรื่องนี้พบใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2546 จากข้อความที่ว่า “ดีที่สุด คือ จตุรบาท” และมีภาพประกอบใน ส.ค.ส. ที่เป็นรูปสุนัข จึงกล่าวได้ว่าพระองค์ท่านทรงหมายถึงสุนัข ซึ่งสัตว์ประเภทนี้คนโดยทั่วไปจะมีความเชื่อว่าเป็นสัตว์ที่ฉลาด แสนรู้และซื่อสัตย์กับเจ้าของมากจึงเป็นสัตว์เลี้ยงที่น่าเลี้ยงดูเอาไว้มาก เพราะเป็นสัตว์ที่รู้คุณคน

มหายาคติที่พบใน ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 3 ประเภทนี้เป็นมหายาคติที่เกี่ยวกับสังคม (Societal) เพราะเป็นมหายาคติที่สอนให้คนไทยรู้จักการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม และสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของคนไทย ซึ่งตลอดเวลาที่ผ่านมา การเล่าก็จะมีเพิ่มเติมมากขึ้น แต่จะมีความหมายทางมหายาคติที่ลึกซึ้งมาก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ามหายาคติเป็นสิ่งที่สะท้อนค่านิยมในสังคม และเป็นตัวให้สาระแก่วัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้มหายาคติจึงมีความเกี่ยวข้องกับค่านิยมดังที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน

จากการศึกษาและวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของ ส.ค.ส.พระราชทาน ตามหลักทฤษฎีวาทวิทยาทวิภาคีแนวค่านิยม – มายาคติ ทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการสื่อสารของพระองค์ที่ทรงมีพระราชประสงค์เพื่อปลูกฝังและสร้างค่านิยมให้กับคนไทย นอกจากนี้การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของ ส.ค.ส.พระราชทานยังสามารถนำมาศึกษาและวิเคราะห์ได้กับทฤษฎีวัจนกรรม เพื่อทำให้เข้าใจถึงเจตนาของผู้ส่งสารได้มากยิ่งขึ้น คือ ส.ค.ส.พระราชทานในแต่ละฉบับนั้นจะมีเนื้อความที่ตรงกับประเภทวัจนกรรมการบรรยายข้อมูล (Representatives) เพราะเนื้อความของ ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับนี้เป็นวัจนกรรมที่พระองค์ท่านทรงใช้การบรรยายและการพรรณาสถานการณ์ ด้วยวิธีการสรุปและการยกตัวอย่าง เช่น ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2547 ความว่า “มีระเบิดเกือบทั่วโลก” และมีภาพประกอบที่เป็นรูประเบิดและควันไฟทั้ง 4 มุมของภาพ ที่ในช่วงเวลานั้นเป็นช่วงที่เกิดสถานการณ์ความรุนแรงเกือบทั่วโลกทั้งการก่อการร้ายและการลอบวางระเบิด รวมทั้งประเภทวัจนกรรมการแสดงความรู้สึกที่พบในพระราชนิพนธ์ของ

ส.ค.ส.พระราชทานด้วยเช่นกัน ซึ่งวัจนกรรมประเภทนี้เป็นวัจนกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความคิดของผู้ส่งสาร จากเนื้อความในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน พบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์เพื่อแสดงความยินดีและเพื่ออวยพรประชาชนชาวไทย จากเนื้อความที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานทุกฉบับ ความว่า “ขอจงมีความสุขความเจริญ” ซึ่งข้อความดังกล่าวที่ทรงพระราชทานนอกจากจะเป็นการแสดงความรู้สึกยินดีแล้ว ยังมีเนื้อความในบางส่วนที่เป็นการแสดงความรู้สึกเพื่อปลอบขวัญและให้กำลังใจกับประชาชนชาวไทย เช่น ส.ค.ส.พระราชทานปี 2541 ความว่า “ใจเอ๋ยใจ ใจหายใจคว่ำ หายใจยาว ใจดีสู้เสือ” จากเนื้อความทรงมีพระราชประสงค์เพื่อให้กำลังใจประชาชนชาวไทยในการเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ

3. แก่นความคิดที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน

จากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารและความหมายที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับ สามารถจัดกลุ่มของค่านิยมที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานได้ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ที่ทรงพระราชทาน ส.ค.ส. และความหมายที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานนั้นพบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงต้องการปลูกฝังและสร้างค่านิยมให้กับคนไทย ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีค่านิยมที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานทั้งหมด 11 ประการ ได้แก่ ความกตัญญูตเวทิตะ ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแสวงหาความรู้ ความพากเพียรอดสูสาหะ ความสามัคคี การรักพวกพ้อง การพูดที่ดี การทำความดี รวมทั้งการใช้สติและความรอบคอบในการคิดแก้ไขปัญหา และเมื่อนำค่านิยมทั้ง 11 ประการนี้มาจัดกลุ่มจะพบว่า ค่านิยมทั้ง 11 ประการดังกล่าวเป็นเรื่องของการคิดดี การพูดดี และการทำดี โดยทั้ง 3 เรื่องนี้จะตรงกับหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในเรื่องของกายสุจริต วาจาสุจริต และมนโสุจริต ดังนี้

3.1 กายสุจริต หมายถึง ประพฤติชอบด้วยกาย ซึ่งเป็นเรื่องของการกระทำความดี ที่พบได้จากค่านิยมดังต่อไปนี้

3.1.1 ค่านิยมการแสวงหาความรู้ โดยปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2533 และปี 2534

3.1.2 ค่านิยมความพากเพียรอดสูสาหะ โดยปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2534 ปี 2535 และปี 2542

3.1.3 ค่านิยมความสามัคคี ซึ่งปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2539 ปี 2545 และปี 2547

3.1.4 ค่านิยมการรักพวกพ้อง ซึ่งปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2532 และปี 2533

3.2 วชิรสุจริต หมายถึง ประพฤติชอบด้วยวาจา หรือการพูด ซึ่งปรากฏอยู่ใน ค่านิยมของการพูดดีเท่านั้น ที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2536 ปี 2538 และปี 2540

3.3 มโนสุจริต หมายถึง ความประพฤติชอบด้วยใจ ซึ่งในเรื่องของมโนสุจริตนี้จะตรงกับเรื่องของการคิดดี ที่พบได้จากค่านิยมเรื่องการใช้สติและความรอบคอบ ซึ่งปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2536 ปี 2540 ปี 2541 และปี 2543

สำหรับเรื่องของการคิดนั้น พบว่าจะมีคำว่า “คิด” ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานเกือบทุกปี เช่น ส.ค.ส.พระราชทานปี 2540 ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2540

คิด ก่อน พูด

พูด แล้ว ทำ

ทำ หลัง **คิด**

คิด ก่อน ทำ

ทำ แล้ว พูด

พูด หลัง **คิด**

เรื่องของการคิดนั้น นอกจากจะหมายความถึงเรื่องของใจแล้ว ยังหมายความถึงเรื่องของการกระทำด้วยเช่นกัน เพราะเมื่อเรามีจิตใจที่ดี สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนออกมาทางการกระทำ ซึ่งจะตรงกับหลักทางพระพุทธศาสนาที่ถือว่าใจเป็นใหญ่ที่สุด เพราะใจเป็นสิ่งที่จะบังคับกายและวาจาให้กระทำหรือไม่กระทำการใดๆ ได้ ใจจึงเป็นตัวควบคุมให้คนปฏิบัติและกระทำแต่สิ่งที่ดี จากความหมายในข้างต้นนั้น จะพบว่ามีบางค่านิยมที่ต้องปฏิบัติโดยใช้มโนสุจริตควบคู่ไปกับกายสุจริต

3.4 มโนสุจริตและกายสุจริต เป็นเรื่องของการคิดดีที่ควบคู่ไปกับเรื่องของการกระทำ จะพบได้จากค่านิยมดังต่อไปนี้

3.4.1 ค่านิยมความกตัญญู ที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2546 ปี 2549 และปี 2550

3.4.2 ค่านิยมความซื่อสัตย์ ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2546 ปี 2549 และปี 2550

3.4.3 ค่านิยมความมีน้ำใจเมตตา ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2532

3.4.4 ค่านิยมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2532 และปี 2533

3.4.5 ค่านิยมการทำความดี ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2531 ปี 2535 และปี 2544

กล่าวโดยสรุปจะพบว่าค่านิยมทั้ง 11 ประการนี้มาจากแนวคิดพื้นฐานของเรื่อง การคิดดี การพูดดี และการทำดี และเมื่อพิจารณาถึงสิ่งที่พระองค์ท่านทรงต้องการปลูกฝังและสร้างค่านิยมที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานในแต่ละปีแล้วจะพบว่า ค่านิยมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ในการเตือนสติและปลูกฝังค่านิยมให้กับคนไทยนั้น มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปีที่ทรงปลูก ส.ค.ส.พระราชทาน เช่น ค่านิยมในเรื่องของความเพียร ที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2534 ปี 2535 และปี 2542 จะสังเกตได้ว่าค่านิยมในเรื่องดังกล่าวที่พระองค์ท่านทรงไม่ได้กล่าวอย่างต่อเนื่อง แต่เป็นการกล่าวถึงในปี 2534 - 2535 และทรงกล่าวถึงค่านิยมเรื่องความเพียรอีกครั้งในปี 2542 โดยค่านิยมเรื่องของความเพียรที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2534 และปี 2535 นั้น พระองค์ท่านทรงกล่าวถึงความเพียรโดยใช้ความหมายนัยตรง แต่สำหรับค่านิยมของความเพียรที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2542 ทรงกล่าวถึงความเพียรโดยทรงกล่าวถึงพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระมหาชนก” ที่มีเรื่อง “ความเพียร” เป็นที่ตั้ง

นอกจากนี้ จะพบว่า ค่านิยมในเรื่องของความกตัญญูและความซื่อสัตย์นั้นมีความเกี่ยวเนื่องกัน เพราะมีปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2546 ปี 2549 และปี 2550 ที่เหมือนกัน ซึ่งค่านิยมทั้งสองเรื่องนี้ เมื่อเราพิจารณาถึงเนื้อความที่ทรงพระราชทานใน ส.ค.ส.พระราชทานของทั้ง 3 ปีแล้ว จะพบว่าทรงพระราชทาน ส.ค.ส. ปี 2546 เป็นรูปสุนัข และภาพพระบรมฉายาลักษณ์ที่ทรงถ่ายคู่กับคุณทองแดงใน ส.ค.ส. ปี 2549 และภาพพระบรมฉายาลักษณ์ที่ทรงถ่ายคู่กับคุณทองแดงและเหลนคุณทองแดง ใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2550 ซึ่ง ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 3 ปีที่ทรงพระราชทานเป็นรูปสุนัขนั้น จะมีนัยยะที่หมายถึงความถึงความซื่อสัตย์รวมทั้งการที่พระองค์ทรงฉายพระรูปคู่กับคุณทองแดงและเหลนคุณทองแดงนั้นก็ยิ่งหมายถึงความถึงความกตัญญู เนื่องจากว่าพระองค์ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือเรื่อง “ทองแดง” ซึ่งพระองค์ได้ทรงกล่าวถึงคุณทองแดงว่ามีความกตัญญูรู้คุณ ไม่ลืมตัว ดังที่ปรากฏในพระราชปรารภของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “ทองแดงเป็นสุนัขธรรมดาที่ไม่ธรรมดา มีความกตัญญูรู้คุณต่อแม่มะลิ” เพราะแม้ว่าคุณทองแดงจะแยกกับแม่มะลิแล้ว แต่เมื่อมีโอกาสพบแม่มะลิคราวใดก็จะเคาะพแม่มะลิทุกครั้ง ทำให้พระองค์ทรงยกย่องคุณทองแดงว่า “ผิดกับคนอื่นที่เมื่อกลายเป็นคนสำคัญแล้วมักจะลืมตัว และดูเหมือนผู้มีพระคุณที่เป็นคนต่ำต้อย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้พระองค์ท่านทรงประทับใจในคุณทองแดงว่าเป็นสัตว์ที่มีความกตัญญูรู้คุณ ด้วยเหตุผลดังกล่าวในข้างต้นจึงทำให้ค่านิยมในเรื่องความซื่อสัตย์และเรื่องของความกตัญญูจึงมีความเชื่อมโยงและเกี่ยวเนื่องกัน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงความหมายของคำว่า “ส.ค.ส.” แล้วจะพบว่า ส.ค.ส. หมายถึง ส่งความสุข ซึ่ง ส.ค.ส.พระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้แก่คนไทยนั้น ถ้าพสกนิกรของพระองค์นั้นอมนำคำอวยพรดังกล่าวไปปฏิบัติก็จะมีความสุขสมดังกับความหมายของคำว่า “ส.ค.ส.”

4. การเปลี่ยนแปลงของ ส.ค.ส.พระราชทาน

ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีรูปแบบของการใช้ภาษาและภาพประกอบต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ประการแรก คือ ส.ค.ส.พระราชทานจัดเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่ง ดังนั้น พัฒนาการของ ส.ค.ส.พระราชทานจึงมีลักษณะที่คล้ายกับพัฒนาการของสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทอื่นๆ เช่น ป้ายโฆษณาต่าง ๆ โปสเตอร์ภาพยนตร์ ซึ่งสังเกตได้จากโฆษณาของสื่อสิ่งพิมพ์ในยุคแรก ๆ

นั่นจะมีการใช้ข้อความเป็นองค์ประกอบหลัก และมีภาพประกอบเป็นองค์ประกอบเสริมซึ่งถูกสร้างสรรค์ขึ้นโดยการวาด แต่เมื่อเวลาผ่านไปเทคโนโลยีต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น เช่น เทคนิคการพิมพ์ การถ่ายภาพ กราฟฟิกต่าง ๆ ที่ทำให้รูปภาพมีความสมจริงมากขึ้น จากพัฒนาการต่าง ๆ เหล่านี้ จึงทำให้รูปแบบของ ส.ค.ส.พระราชทานที่แต่เดิมจะเน้นในส่วนของข้อความมากกว่าภาพประกอบมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป คือ ในช่วงปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา ส.ค.ส.พระราชทานจะมีภาพประกอบเป็นองค์ประกอบหลักแทนการใช้ข้อความในการสื่อความหมาย จากพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไปของ ส.ค.ส.พระราชทานจะพบว่ามึรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงจากวิจนภาษามาเป็นอวิจนภาษา คือ การใช้ภาพในการเล่าเรื่องมากขึ้น แทนการใช้ตัวอักษรหรือข้อความต่าง ๆ

ประการที่สอง คือ ส.ค.ส.พระราชทานนี้เป็น ส.ค.ส.ที่ทรงพระราชทานให้แก่คนไทยทั่วประเทศ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้รับสารที่มีเป็นจำนวนมาก และเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการดำเนินชีวิตของคนที่มีแนวโน้มของการแข่งขันกันสูง ทำให้การสื่อสารไปยังผู้รับสารจึงต้องใช้ความรวดเร็วในการสื่อความหมาย ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าจากเหตุผลดังกล่าวในข้างต้นทำให้ในช่วงระยะหลังของ ส.ค.ส.พระราชทานใช้ภาพประกอบในการสื่อความหมายมากกว่าการใช้ข้อความ เพราะสื่อประเภทรูปภาพหรือภาพถ่ายนั้น จะเข้าถึงผู้รับสารได้อย่างรวดเร็วและผู้รับสามารถเข้าใจเนื้อหาและความหมายของสารได้ง่าย

ประการที่สาม คือ เนื่องจากระยะเวลาและประสบการณ์ที่พระองค์ท่านทรงปลุ่ ส.ค.ส.พระราชทานตลอดระยะเวลา 19 ปี จึงทำให้ทรงมีพระอัจฉริยภาพในการสื่อความหมายของ ส.ค.ส.ไปยังผู้รับสารได้เป็นอย่างดี คือ เนื้อความของ ส.ค.ส.พระราชทานจะเป็นข้อความที่มีขนาดสั้นและกระชับ แต่แฝงไปด้วยความหมายลึกซึ้ง

5. ส่วนประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทาน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยของ ส.ค.ส.พระราชทานของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้ง 19 ฌบับนั้น พบว่า ส่วนประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทานที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปลุ่ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์นี้ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นส่วนที่อยู่ด้านบนสุดของ ส.ค.ส.พระราชทาน ซึ่งในส่วนนี้จะประกอบไปด้วยข้อความ 2 ข้อความ คือ ข้อความว่า “ส.ค.ส. ปี (พ.ศ.)...” หรือ “ส.ค.ส. พ.ศ. (ปี)...” โดยจะวางไว้เป็นบรรทัดแรก ส่วนข้อความที่สองจะเป็นข้อความว่า “สวัสดีปีใหม่” โดยจะวางไว้เป็นบรรทัดที่สอง ซึ่งข้อความทั้งสองส่วนนี้ส่วนใหญ่จะวางคู่กันที่ส่วนบนสุดของ ส.ค.ส.พระราชทาน แต่จะมี ส.ค.ส. บางฉบับที่ข้อความในส่วนนี้มาปรากฏในส่วนที่ 3 เช่น ส.ค.ส.พระราชทานปี พ.ศ.2531 และ ส.ค.ส.พระราชทานปี พ.ศ.2539 เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เป็นส่วนที่อยู่ตรงกลางของ ส.ค.ส.พระราชทาน ในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน เพราะเป็นส่วนของเนื้อความที่เป็นพระราชนิพนธ์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานเพื่อเป็นข้อคิดและคติเตือนใจให้แก่พสกนิกรชาวไทยในวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งในส่วนนี้จะป็นเนื้อหาและข้อคิดที่พระองค์ทรงรวบรวมมาจากเรื่องราวและเหตุการณ์บ้านเมืองที่ปรากฏพบเห็นทั่วไปในสังคมในรอบปีที่ผ่านมา แต่จะมี ส.ค.ส. บางฉบับที่พระองค์ทรงพระราชทานเป็นภาพพระบรมฉายาลักษณ์แทนการพระราชนิพนธ์ ซึ่งได้แก่ ส.ค.ส.พระราชทานปี พ.ศ.2549 และ ส.ค.ส.พระราชทานปี พ.ศ. 2550

ส่วนที่ 3 เป็นส่วนที่อยู่ท้ายสุดของ ส.ค.ส.พระราชทาน จะเป็นคำอวยพรพระราชทานมีทั้งแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วยข้อความอวยพรภาษาไทยว่า “ขอจงมีความสุขความเจริญ” และคำอวยพรพระราชทานภาษาอังกฤษว่า “Happy New Year” ซึ่งจะอยู่ในบรรทัดต่อมา คำอวยพรพระราชทานทั้งสองบรรทัดนี้ส่วนใหญ่จะอยู่คู่กันที่ส่วนท้ายของ ส.ค.ส.พระราชทาน มีบ้างที่ปรากฏแยกกันโดยคำอวยพรพระราชทานภาษาอังกฤษหรือคำอวยพรพระราชทานภาษาไทยไปปรากฏในส่วนที่ 1 ของบัตร ส.ค.ส.พระราชทาน

ส่วนประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทาน นอกจากจะปรากฏส่วนสำคัญทั้ง 3 ส่วนในกรอบอย่างชัดเจนแล้ว ยังมีส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ปรากฏอยู่นอกกรอบทุกฉบับ นั่นคือ ส่วนที่ระบุผู้ปรุง รักษและเวลาที่ปรุง ส.ค.ส. ซึ่งจะมีรหัสว่า “ก.ส.9” หรือ “กส.9” ที่เหมือนกันในทุกฉบับ โดยรหัสดังกล่าวจะหมายความถึง สัญญาณเรียกขานประจำพระองค์ที่กรมตำรวจถวายสำหรับทรงใช้ในการสื่อสารด้วยเครื่องวิทยุสื่อสารชนิดมือถือ (Walkie Talkie) เพื่อติดต่อในข่ายวิทยุตำรวจแห่งชาติ (การสื่อสารแห่งประเทศไทย, 2539: 137)นอกจากนี้หลังรหัส “ก.ส.9” หรือ “กส.9” จะปรากฏคำว่า “ปรุง” และเวลาที่ปรุง ส.ค.ส. ตามลำดับ เช่น ส.ค.ส. ปี พ.ศ.2539 จะปรากฏข้อความ

ส่วนนี้ว่า “ก.ส.9 ปรง 302019 ธ.ค. 2538” ไว้เป็นบรรทัดสุดท้ายของ ส.ค.ส. พระราชทาน เพื่อระบุว่า ส.ค.ส. ฉบับ พ.ศ.2539 นี้ ผู้ปรง คือ ก.ส.9 ได้ทรง “ปรง” เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้น

ดังที่ทราบกันเป็นอย่างดีว่า ส.ค.ส.พระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยนั้น เป็น ส.ค.ส. ที่ทรงปรงขึ้นด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการประดิษฐ์อักษรที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทาน ก็ประดิษฐ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยเช่นกัน การประดิษฐ์ตัวอักษรของพระองค์นั้นเป็นการสร้างรูปแบบลวดลายตัวอักษรที่มีใช้อยู่ แล้วด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ (จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ, 2549: 101) ซึ่งลักษณะของแบบอักษรหรือ อักษรคอมพิวเตอร์ที่ทรงประดิษฐ์มีหลายชนิด คือ อักษรไทย อักษรโรมัน อักษรเวนาครี และสัท อักษร แต่แบบอักษรคอมพิวเตอร์ที่ทรงประดิษฐ์และมีปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบอักษรคอมพิวเตอร์ภาษาไทยที่มีรูปแบบและขนาดต่าง ๆ เช่น แบบภูผิงค์ แบบ จิตรลดา แบบทักษิณ ฯลฯ และแบบอักษรโรมันที่ทรงใช้พิมพ์ภาษาอังกฤษ (กัญดา ธรรมมงคล, 2530: 11 - 14) ดังข้อความที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับ ความว่า “Happy New Year”

6. วรรณศิลป์ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน

จากการรวบรวมและวิเคราะห์วรรณศิลป์ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. พระราชทานทั้ง 19 ฉบับที่พสกนิกรชาวไทยได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นั้น มีประเด็นในการวิเคราะห์พระราชนิพนธ์อยู่ 2 ส่วน คือ

6.1 รูปแบบทางวรรณศิลป์

6.2 ลักษณะของภาษาวรรณศิลป์

ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาใน ส.ค.ส.พระราชทาน เป็นพระราชนิพนธ์ที่มีข้อความขนาด สั้น ทั้งที่เป็นแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง รวมทั้งมีลักษณะของการใช้ภาษาที่น่าสนใจและน่าศึกษา ดังนี้

6.1 รูปแบบทางวรรณศิลป์

ส.ค.ส.พระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยทั้ง 19 ฉบับ ผู้วิจัยพบว่า มีรูปแบบทางวรรณศิลป์ที่สามารถแยกออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

6.1.1 รูปแบบทางวรรณศิลป์ที่เป็นความเรียงร้อยแก้ว ที่มีข้อความต่อเนื่องกันไปเป็นประโยคหลาย ๆ ประโยค ที่คล้ายกับการเล่าเรื่อง ซึ่งมีปรากฏในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2531 ปี 2534 ปี 2537 ปี 2539 ปี 2543 ปี 2544 และ ปี 2545 ตัวอย่างแสดงรูปแบบทางวรรณศิลป์ที่เป็นความเรียงร้อยแก้วที่มีลักษณะคล้ายกับการเล่าเรื่อง เช่น ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2534 ความว่า

ส.ค.ส. ปี 2534

โหลการแต่เก่าก่อนนำแรมมาถูกลอมเป็นแห่ง
ศัตรการผู้ฉลาดเผาและตีแห่งเหล็กให้เป็นดาบ
แล้วขัดเกลามาฝนลับให้คมกล้าเป็นอาวุธนำเกรงขาม
สร้างฝักอันประณีตส่งาประดิษฐ์ประดอยเพื่อรักษาไว้
เช่นเดียวกับบุคคลผู้แคล้วคล่องต้อง
ตั้งจิต

เพียร อดทน

ฝึกฝนให้มีปัญญาเฉียบแหลม
และมีสติระมัดระวัง มิให้เกิดภัยแก่ตนและผู้อื่น

6.1.2 รูปแบบทางวรรณศิลป์ที่เป็นความเรียงร้อยแก้ว แต่มีลักษณะการเขียนแบบเป็นวรรค ๆ ซึ่งในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำที่เท่า ๆ กัน ประมาณ 2 – 5 คำ และข้อความในพระราชนิพนธ์ไม่คล้องจองกัน โดยมีปรากฏในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2532 ปี 2533 ปี 2535 ปี 2538 และ ปี 2541 ตัวอย่างแสดงรูปแบบทางวรรณศิลป์ที่เป็นความเรียงร้อยแก้วที่มีลักษณะการเขียนแบบเป็นวรรคๆ เช่น ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2538 ความว่า

ส.ค.ส. ปี 2538

พูดมาก คนฟังยาก

พูดเร็ว ฟังไม่ทัน

พูดดี ฟังสบาย

6.1.3 รูปแบบทางวรรณศิลป์ที่เป็นคำประพันธ์แบบร้อยกรอง มีลักษณะของการเขียนที่เป็นวรรค ๆ และในแต่ละวรรคมีจำนวนคำที่เท่า ๆ กัน รวมทั้งมีสัมผัสที่สอดคล้องกันไปเรื่อย ๆ จนจบบทพระราชนิพนธ์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคำประพันธ์ประเภทร้อยและกลบท โดยปรากฏในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2536 และ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2540 ตัวอย่างแสดงรูปแบบทางวรรณศิลป์ที่เป็นคำประพันธ์แบบร้อยกรอง เช่น ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2540 ความว่า

ส.ค.ส. ปี 2540

คิด ก่อน พูด

พูด แล้ว ทำ

ทำ หลัง คิด

คิด ก่อน ทำ

ทำ แล้ว พูด

พูด หลัง คิด

6.1.4 รูปแบบทางวรรณศิลป์ที่เป็นบทประพันธ์ที่ตัดตอนมาจากบทพระราชนิพนธ์ โดยมี ส.ค.ส.พระราชทานที่นำมาจากบทพระราชนิพนธ์เพียงฉบับเดียว คือ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2542 ที่มีเนื้อหามาจากบทพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระมหาชนก” ซึ่งพระองค์ได้ทรงนำบทโต้ตอบระหว่างพระมหาชนกที่กำลังว่ายน้ำอยู่กลางมหาสมุทรและนางมณีเมขลาได้ผ่านมาพบ มาเป็นข้อความอวยพรปีใหม่ให้แก่ปวงชนชาวไทย ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2542

ภาพที่ 4.20

6.1.5 รูปแบบทางวรรณศิลป์ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ที่มีภาพประกอบ หรือภาพพระบรมฉายาลักษณ์ควบคู่ไปกับบทพระราชนิพนธ์ที่ประกอบกันอยู่ใน ส.ค.ส. พระราชทาน ซึ่งปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2546 ปี 2547 ปี 2549 และปี 2550 ตัวอย่างแสดงรูปแบบทางวรรณศิลป์ในข้างต้น เช่น ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2547 และปี 2550 ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2547

ภาพที่ 4.21

ส.ค.ส. ปี 2550

ภาพที่ 4.22

6.2 ลักษณะของภาษาวรรณศิลป์

เมื่อพิจารณาลักษณะของภาษาวรรณศิลป์ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. พระราชทาน พบว่า ลักษณะของภาษาวรรณศิลป์ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. พระราชทาน มีลักษณะของการใช้ภาษาที่เหมือนกันอยู่หลายฉบับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดประเภทของภาษาและวรรณศิลป์ที่ปรากฏใน ส.ค.ส. พระราชทานที่เด่นชัดออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

6.2.1 การซ้ำคำ เป็นลักษณะของการใช้คำที่โดดเด่นมากที่สุดในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. พระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้ ซึ่งการซ้ำคำใน ส.ค.ส. พระราชทาน นั้นปรากฏในหลายลักษณะ ดังนี้

6.2.1.1 การซ้ำคำคำเดียว ซึ่งมีปรากฏในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. พระราชทานปี 2532 ปี 2533 และปี 2541 ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2532

ปรารภนาดี ต่อกัน **คือความสุข**
 อนุเคราะห์ กันและกัน **คือความสุข**
 ความยินดี **คือความสุข**
 ความสงบ **คือความสุข**

ลักษณะเด่นของภาษาวรรณศิลป์ใน ส.ค.ส. ฉบับนี้ คือ การใช้คำซ้ำ “คือความสุข” ถึง 4 ครั้ง และลักษณะของการผูกประโยคมีลักษณะเป็นประโยคขนานความ โดยเนื้อความในบทพระราชนิพนธ์มีความเกี่ยวพันต่อเนื่องกันและเสริมความแก่กัน ด้วยกลวิธีดังกล่าวทำให้เนื้อความมีน้ำหนักและมีความเด่นชัดมากขึ้น

ส.ค.ส. ปี 2533

ไม่เวียนเวียน **นำความสุขสวัสดิ**
 จิตใจมั่นคง **นำความสุข**
 ฉลาดรอบรู้ **นำความเจริญ**

สำหรับกลวิธีการใช้ภาษาของ ส.ค.ส. ปี 2533 นั้นจะเป็นการซ้ำคำคำเดียว คือ คำว่า “นำ” ที่ใช้ซ้ำถึง 3 ครั้ง ทำให้เนื้อความมีน้ำหนักและน่าเชื่อถือมากขึ้น

ส.ค.ส. ปี 2541

ใจเอ๋ยใจ
ใจหายใจคว่ำ
หายใจยาว
ใจดีสู้เสือ

การซ้ำคำใน ส.ค.ส. ปี พ.ศ.2541 มีการซ้ำคำว่า “ใจ” คำเดียว แต่มีปรากฏอยู่ในทุกวรรค ทั้งในรูปของคำเดียว คำประสมและสำนวนไทย ลักษณะของการพระราชนิพนธ์เป็นการขึ้นต้นด้วยกลอนดอกสร้อย พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ พระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัวทรงต้องการให้กำลังใจพลกนิกรชาวไทย จึงทรงเล่นคำว่า “ใจ” อย่างมีความหมายลึกซึ้ง ในทุกวรรค โดยคำว่า “ใจ” ในวรรคแรกมีความหมายว่าจิตใจปกติ ต่อมาเมื่อเจอกับปัญหา “ใจ” ก็เริ่มไม่ปกติจึงเป็น “ใจหาย” “ใจคว่ำ” ในวรรคที่สอง ส่วนในวรรคที่สาม พระองค์ทรงแนะนำวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีการ “หายใจยาว” ที่มีความหมายถึงการค่อย ๆ ตั้งสติ เพื่อพิจารณาและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้มีจิตใจเข้มแข็งในการต่อสู้กับปัญหา ในวรรคสุดท้ายพระองค์จึงทรงใช้สำนวนไทยที่ว่า “ใจดีสู้เสือ” จากการซ้ำคำว่า “ใจ” ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การซ้ำคำว่า “ใจ” ที่เป็นคำเดี่ยว และในคำว่า “ใจหาย” “ใจคว่ำ” “หายใจ” และ “ใจดี” ทำให้พระราชนิพนธ์ฉบับนี้แม้จะมีขนาดสั้น แต่ก็มี ความหมายที่สมบูรณ์ในการอธิบายความและการนำเสนอถึงแนวทางแก้ไข

6.2.1.2 การซ้ำคำสองคำ มีปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2538 ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2538

พูดมาก	คนฟังยาก
พูดเร็ว	ฟังไม่ทัน
พูดดี	ฟังสบาย

ส.ค.ส. ปี 2538 มีลักษณะเด่น คือ มีการใช้คำซ้ำสองคำ คือ พูดและฟัง โดยนำมาซ้ำกัน 3 ครั้ง ซึ่งวิธีการซ้ำคำดังกล่าวทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกได้ว่า การพูดกับการฟังมีความสัมพันธ์กันและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพูดว่าพูดแบบใดจึงจะมีคนฟัง

6.2.1.3 การซ้ำคำแบบเล่นคำสลับกันไปมา การซ้ำคำแบบนี้พบในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานหลายฉบับ การซ้ำคำด้วยวิธีการนี้จะแตกต่างกับที่กล่าวมาข้างต้นที่เป็นการซ้ำคำเพื่อซ้ำความหมายให้มีน้ำหนักและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น แต่การซ้ำคำแบบเล่นคำสลับกันไปมา นอกจากจะเป็นการเน้นย้ำความหมายแล้ว ก็ยังเป็นการสร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้อ่านด้วย เพราะผู้อ่านเมื่ออ่านแล้วต้องใช้สติคิดตามและถอดความหมายของคำเหล่านั้น เพื่อที่จะได้ตีความได้อย่างถูกต้อง กลวิธีการซ้ำคำดังกล่าวปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2531 และส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2535 ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2531

วันหนึ่งไป วันหนึ่งมา ถ้าเป็นวันที่หนึ่ง เดือนก็มา
ถ้าเป็นเดือนธันวาคม วันเดือนไป ปีใหม่ก็มา
วันเดือนปี จะไปจะมา เขาก็สวัสดี เขาก็ดี
เราชอบสุขสวัสดี ทุกวันทุกวัน ทุกเดือนทั้งขึ้นทั้งแรม
เราคิดดีทำชอบตลอดปี ก็จะเหมือนวันเดือนปี
จะไปจะมา เราก็คงดี เราก็คงดี

ส.ค.ส. ปี 2531 ฉบับนี้มีลักษณะเด่นของการเล่นคำ โดยการซ้ำคำไปมาของคำว่า “วัน เดือน ปี ไป มา และสวัสดี” ด้วยวิธีการซ้ำคำดังกล่าวจะเป็นการเล่นความหมายของคำและเนื้อความ

ส.ค.ส. ปี 2535

พุ่มของวาน

เรามุ่งดี

ไม่หมกมุ่น

วานของพุ่ม

เราเพียรดี

ไม่เกียจคร้าน

พุ่มทั้งวาน

ก็ยอมดี

มีสุขสันต์

ส.ค.ส. ปี 2535 มีการเล่นคำ โดยการซ้ำคำไปมาของคำว่า “พุ่ม” และ “วาน” เพื่อเล่นความหมาย ทำให้ผู้อ่านได้คิดและจำได้ ซึ่งความหมายของคำว่า “พุ่มของวาน” และ “วานของพุ่ม” จะมีความหมายว่า “วันนี้”

6.2.1.4 การซ้ำคำแบบกลบท กลวิธีนี้ปรากฏในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. พระราชทานเพียงฉบับเดียว คือ ส.ค.ส. ปี 2540 ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2540**คิด ก่อน พูด****พูด แล้ว ทำ****ทำ หลัง คิด****คิด ก่อน ทำ****ทำ แล้ว พูด****พูด หลัง คิด**

จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานข้างต้น มีลักษณะของการซ้ำแบบกลบท ซึ่งเป็นการซ้ำคำที่คำทำยวรรคกับคำต้นวรรคที่อยู่ถัดไปจะเป็นคำเดียวกัน ลักษณะการซ้ำคำแบบกลบทใน ส.ค.ส. ฉบับนี้คล้ายกับกลบทโบราณที่ชื่อว่า “กลบทเก็บบาท” ซึ่งการซ้ำคำแบบกลบทนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้เด่นชัดว่าทุกอย่างสัมพันธ์และยังเป็นการเน้นย้ำทบทวนไปมาว่าสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การคิด เพราะจะเห็นได้ว่าคำว่า “คิด” เป็นคำที่ใช้ทั้งขึ้นต้นและลงท้ายในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2540

6.2.2 การใช้ภาพพจน์ความเปรียบและสำนวนไทยใน ส.ค.ส.พระราชทาน จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานที่มีข้อความขนาดสั้นด้วยข้อจำกัดของเนื้อที่หน้ากระดาษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงใช้ภาษาในการสร้างภาพพจน์และการเปรียบเทียบ เพื่อให้พลสกนิกรชาวไทยเห็นภาพและเข้าใจในสิ่งที่พระองค์ทรงนำเสนอ โดยนำมาใช้ใน ส.ค.ส.พระราชทานด้วยวิธีการเปรียบเทียบกับคำคมและสำนวนไทยต่าง ๆ เข้ามาประกอบในพระราชนิพนธ์ ซึ่งพบได้จากในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2531 ปี 2534 ปี 2539 ปี 2543 และปี 2545 ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2531

วันหนึ่งไป วันหนึ่งมา ถ้าเป็นวันที่หนึ่ง เดือนก็มา

ถ้าเป็นเดือนธันวา วันเดือนไป ปีใหม่ก็มา

วันเดือนปี จะไปจะมา เขาก็สวัสดี เขาก็ดี

เราขอความสุขสวัสดี ทุกวันทุกวัน ทุกเดือนทั้งขึ้นทั้งแรม

เราคิดดีทำชอบตลอดปี ก็จะเหมือนวันเดือนปี
จะไปจะมา เราก็สวัสดิ์ เราก็คดี

พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานในปี 2531 มีการใช้ภาษาเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย ทำให้ผู้อ่านเข้าใจในตัวสารได้ง่ายยิ่งขึ้น คือ ถ้าเราคิดและทำแต่สิ่งที่ดีเราก็จะดีตลอดทั้งปี ซึ่งพระองค์ทรงนำการคิดดีและทำดีมาเปรียบเทียบกับวันเดือนปี ดังตัวอย่างที่ว่า “เราคิดดีทำชอบตลอดปี ก็จะเหมือนวันเดือนปี จะไปจะมา เราก็คสวัสดิ์ เราก็คดี”

ส.ค.ส. ปี 2534

โลหการแต่เก่าก่อนนำแร่มาถลุงหลอมเป็นแท่ง
ศัตรการผู้ฉลาดเผาและตีแท่งเหล็กให้เป็นดาบ
แล้วขัดเกลาฝนลับให้คมกล้าเป็นอาวุธนำเกรงขาม
สร้างฝักอันประณีตส่งาประดิษฐ์ประคอยเพื่อรักษาไว้

เช่นเดียวกับบุคคลผู้แคล้วคล่องต้อง

ตั้งจิต

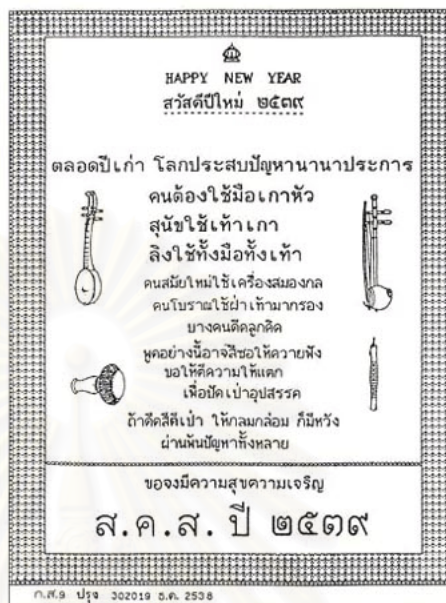
เพียร อดทน

ฝึกฝนให้มีปัญญาเฉียบแหลม

และมีสติระมัดระวัง มิให้เกิดภัยแก่ตนและผู้อื่น

การใช้ภาพพจน์ความเปรียบในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2534 ใช้วิธีการเปรียบเทียบแบบอุปมา (Simile) ซึ่งใช้คำว่า “เช่นเดียวกับ” พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานในปีนี้พระองค์ทรงใช้การเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรม อันได้แก่ ความเพียรและความอดทนให้เป็นรูปธรรม โดยนำมาเปรียบเทียบกับการทำแร่ธาตุและการทำอาวุธ

ส.ค.ส. ปี 2539

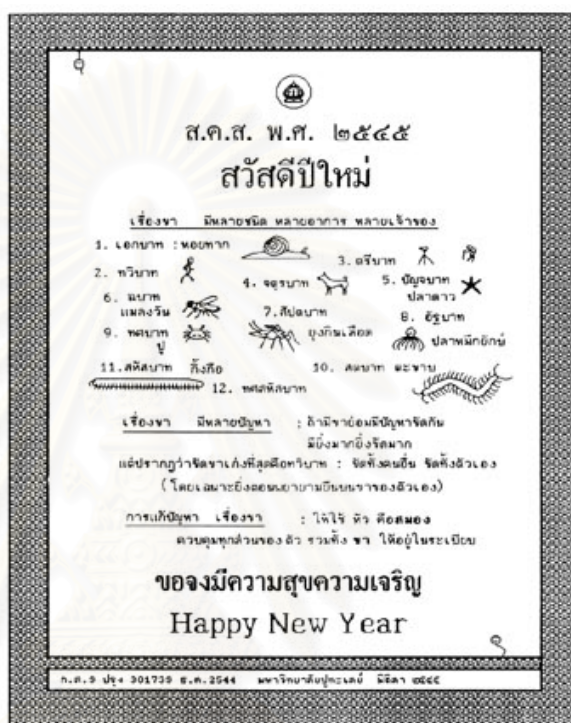

ภาพที่ 4.23

ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2539 ซึ่งเป็นช่วงเวลาในโลกประสบกับปัญหานานัปการ
 ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงชี้แนะให้เห็นว่า การแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้น ก็เปรียบ
 เหมือนกับการเล่นวงดนตรีวงหนึ่ง ถ้าเครื่องดนตรีไทยในวงบรรเลงเข้ากันได้ เพลงก็จะไพเราะ
 เหมือนกับถ้าเราใช้สติปัญญาในการไตร่ตรองและพิจารณาถึงปัญหาอย่างรอบคอบก็จะแก้ปัญหา
 ทั้งหมดได้ นอกจากนี้จากบทพระราชนิพนธ์ข้างต้นจะเห็นว่าพระองค์ทรงมีวิธีการเสนอแนะและ
 ตักเตือน โดยใช้ภาพพจน์ความเปรียบและสำนวนไทยในการเปรียบเทียบ คือ เมื่อโลกประสบ
 ปัญหาทั้งคนและสัตว์โลกต่างก็เดือดร้อนวุ่นวาย พระองค์ทรงนำเอาอากัปกิริยาที่แสดงอาการเกา
 มาใช้ในการเปรียบ เช่น คนต้องใช้มือเกา สุนัขก็ใช้เท้าเกา ลิงใช้ทั้งมือทั้งเท้า ทำให้เห็นภาพว่า เกิด
 ปัญหาวุ่นวายจริง ๆ จากนั้นพระองค์ทรงนำเสนอถึงวิธีการในการแก้ไขปัญหาคงคนแต่ละยุคแต่
 ละกลุ่มที่มีวิธีการในการแก้ปัญหาแตกต่างกันไป คือ ถ้าเป็นคนสมัยใหม่จะใช้เครื่องสำอาง ถ้า
 เป็นคนโบราณก็จะใช้ลูกคิดในการคำนวณ แต่ถ้าคิดไม่ออกคนโบราณก็จะใช้ฝ่าเท้ามารอง โดย
 สำนวนที่ว่า “ฝ่าเท้ามารอง” เป็นสำนวนไทยดั้งเดิมที่จะใช้พูดเมื่อต้องการให้รู้จักคิด แต่ใน
 ปัจจุบันไม่นิยมใช้แล้ว และถึงอย่างไรก็ตาม เมื่อมีผู้เสนอแนะถึงวิธีการแก้ปัญหาแล้ว แต่ถ้ามันไม่
 เกิดผล ก็จะเปรียบได้กับการ “สืขอให้ความพียง” เพราะถ้าพียงไม่เข้าใจก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคง
 ดังนั้นทางออกที่ดีที่สุดก็คือการร่วมกันคิดและไตร่ตรองด้วยสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาคง

คล้ายคลึงไป ที่เปรียบเหมือนกับการเล่นดนตรีไทยทั้งวงต้องให้กลมกลืนกัน เพลงถึงจะมีความไพเราะ

ส.ค.ส. ปี 2545

ภาพที่ 4.24

ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2545 ก็ทรงใช้ภาพพจน์ความเปรียบเช่นกัน โดยพระองค์ทรงนำเสนอทั้งในรูปบทพระราชนิพนธ์และภาพประกอบจากผีพระหัตถ์ที่ทรงออกแบบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ทรงใช้วิธีการเปรียบเทียบโดยทรงแจกแจ่งพร้อมทั้งมีภาพประกอบให้เห็นว่าสัตว์โลกมีขาหลายชนิดมีตั้งแต่เป็นสัตว์เลื้อยคลาน ไม่มีขา ที่เรียกว่าเอกบาท เป็นรูปหอยทากจนถึงหมื่นขา แต่ขาที่มีปัญหาที่สุดคือคนซึ่งมีเพียงสองขาเท่านั้น จากข้อความที่ว่า “ขัดขาเก่งที่สุดคือทวิบาท: ขัดทั้งคนอื่น ขัดทั้งตัวเอง” จากนั้นจึงทรงให้ข้อคิดโดยการเปรียบเทียบว่า การแก้ไขปัญหาระเบิดนี้ไม่ยาก ถ้าเรารู้จักคิด จากข้อความที่ว่า “การแก้ปัญหาเรื่องขา: ให้ใช้หัวคือสมองควบคุมทุกส่วนของตัว รวมทั้งขาให้อยู่ในระเบียบ” เพราะถ้าเราคิดเป็นบ้านเมืองก็จะเกิดความสงบสุข จากบทพระราชนิพนธ์ข้างต้นพระองค์ทรงเลือกใช้คำภาษาบาลีและสันสกฤตในการบอกจำนวนขาได้อย่างเหมาะสม เพราะเป็นคำที่สั้นและกระชับ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำและภาพประกอบได้เป็นอย่างดี

6.2.3 การใช้คำคล้องจอง พระราชนิพนธ์ใน ส.ค.ส.พระราชทานมีลักษณะของการใช้ภาษาที่เป็นคำง่าย สั้นและกระชับ แต่ด้วยกลวิธีของการใช้คำคล้องจองจึงทำให้พระราชนิพนธ์ใน ส.ค.ส.พระราชทาน มีความไพเราะและน่าฟัง โดยกลวิธีดังกล่าวปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2531 และ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2536 ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2531

“วันหนึ่งไป วันหนึ่งมา ถ้าเป็นวันที่หนึ่ง เดือนก็มา

ถ้าเป็นเดือนธันวาคม วันเดือนไป ปีใหม่ก็มา...”

ส.ค.ส. ปี 2536

แก้ปัญหา

หายากไม่

ให้ตามสูตร

พูดอะไร

ให้พูดง่าย

ไม่พูดผิด

คิดก่อนทำ

ทำตรงจุด

หยุดก่อนชน

6.2.4 การสร้างคำศัพท์และการเลือกสรรคำ ลักษณะของภาษาวรรณศิลป์ดังกล่าวปรากฏในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี พ.ศ.2534 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเลือกสรรคำในการนำมาใช้ในพระราชนิพนธ์ ซึ่งคำต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นคำคม กระชับ และมีความงดงาม ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2534

โลहारแต่เก่าก่อนนำแร่มาถลุงหลอมเป็นแท่ง
 ศัตรการผู้ฉลาดเผาและตีแท่งเหล็กให้เป็นดาบ
 แล้วขัดเกลาฝนลับให้คมกล้าเป็นอาวุธนำเกรงขาม
 สร้างฝักอันประณีตส่งาประดิษฐ์ประดอยเพื่อรักษาไว้
 เช่นเดียวกับบุคคลผู้แคล่วคล่องต้อง
 ตั้งจิต
 เพียร อดทน
 ฝึกฝนให้มีปัญญาเฉียบแหลม
 และมีสติระมัดระวัง มิให้เกิดภัยแก่ตนและผู้อื่น

พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2534 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้วิธีการในการพระราชนิพนธ์โดยการสร้างคำศัพท์ และได้เลือกสรรคำในการนำมาใช้ จากบทพระราชนิพนธ์ข้างต้น จะเห็นว่ามีคำว่า “โลहार” ที่หมายถึง การทำธาตุที่ถลุงจากแร่แล้ว เช่น เหล็ก และคำว่า “ศัตรการ” ที่มีความหมายว่า คนทำอาวุธ โดยตำแหน่งของคำทั้งสองคำดังกล่าวพระองค์ได้ทรงเขียนไว้ในตำแหน่งประธานของประโยค ทำให้เนื้อความมีน้ำหนักมากขึ้น ก่อให้เกิดความรู้สึกจริงจังกับผู้อ่าน

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งก็คือ พระองค์ทรงใช้คำง่าย ๆ แต่มีน้ำหนัก ในประโยคที่ว่า “แล้วขัดเกลาฝนลับให้คมกล้าเป็นอาวุธนำเกรงขาม” นั้น เป็นประโยคที่ใช้คำไทยแท้ๆ ไว้ในประโยคเดียวกัน อันได้แก่ ขัดเกลา ฝนลับ คมกล้าและนำเกรงขาม และเมื่อนำคำทั้งสี่คำมาไว้ในประโยคเดียวกัน ทำให้ประโยคนี้ที่ความหนักแน่นและได้ความหมายตามที่ต้องการ ส่วนประโยคถัดมาที่ว่า “สร้างฝักอันประณีตส่งาประดิประดอยเพื่อรักษาไว้” นั้นมิใช่เป็นคำขยายตรงที่ว่า ประณีต ส่งา ประดิประดอย ซึ่งในพจนานุกรม มีคำว่า “ประดิประดอย” ที่เป็นคำกริยา ที่

แปลว่า บรรจงทำให้ละเอียด แต่ถ้า “ประดิษฐ์” จะเป็นได้ทั้งคำกริยาและคำวิเศษณ์ ที่หมายความถึง ที่คิดทำขึ้นไม่เหมือนธรรมชาติ จากประโยคดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ชัดว่าพระองค์ทรงต้องการใช้คำว่า “ประดิษฐ์ประดิษฐ์” แทนคำว่า “ประดิษฐ์ประดิษฐ์” เพื่อให้ได้รูปคำที่มีความงดงามมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าคำทั้งสองคำนั้นจะออกเสียงเหมือนกัน แต่จากการที่พระองค์ท่านได้เลือกสรรคำในการนำมาใช้ แสดงให้เห็นว่า พระองค์ทรงประณีตกับการใช้รูปคำของคำศัพท์ในการพระราชนิพนธ์ ส.ค.ส.พระราชทาน

6.2.5 การใช้ภาษาอย่างมีอารมณ์ขัน พระราชนิพนธ์ใน ส.ค.ส.พระราชทาน แม้จะมีข้อความขนาดสั้น แต่พระองค์ยังทรงใช้ภาษาที่แฝงไปด้วยพระอารมณ์ขัน ซึ่งพระอารมณ์ขันที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ พระอารมณ์ขันด้านภาษา และพระอารมณ์ขันด้านภาพประกอบ ลักษณะทางวรรณศิลป์ที่ทรงใช้พระอารมณ์ขันด้านภาษานั้น พระองค์ทรงนำเอาคำทั่วไปมาเล่นให้สอดคล้องกับความเป็นไปของเหตุการณ์ในชีวิตของประชาชนชาวไทยในยุคสมัยนั้นๆ ซึ่งการใช้ภาษาที่สะท้อนพระอารมณ์ขันนั้นปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2537 ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2537

ภาพที่ 4.25

สิ่งที่โดดเด่นทางภาษาวรรณศิลป์ของ ส.ค.ส.พระราชทานในปี 2537 คือ การนำเอาคำทั่ว ๆ ไปมาเล่นอย่างมีวาทศิลป์ที่แฝงด้วยอารมณ์ขัน ถึงแม้ว่าพระราชนิพนธ์ดังกล่าวจะใช้คำทั่วไป แต่มีความหมายที่ลึกซึ้งที่สอดคล้องกับความเป็นไปของสถานการณ์ในปี 2537 เพราะช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยประสบกับปัญหาจลาจลเป็นอย่างมาก แม้จะมีการแก้ปัญหาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวไปได้ ดังนั้น ส.ค.ส. ฉบับนี้พระองค์จึงทรงกล่าวเกี่ยวกับปัญหาจลาจล จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้พระองค์ทรงต้องการปลอบใจและให้กำลังใจผู้อ่าน จึงทรงแปลความหมายของคำว่า “จลาจล” ออกเป็นสองคำ คือ “จร” ที่หมายถึง แล่น และ “อจร” ที่หมายถึง ไม่แล่น และเมื่อนำทั้งสองคำมารวมกันก็จะแปลว่าแล่นบ้างไม่แล่นบ้าง จากบทพระราชนิพนธ์ดังกล่าวทรงมีพระราชประสงค์เพื่อปลอบใจให้ทุกคนใจเย็นเกี่ยวกับปัญหาจลาจล เพราะไม่ว่าอย่างไรเราก็ยังคงติดอยู่ดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ส.ค.ส.พระราชทานปี 2537 ทรงใช้พระอารมณ์ขันทางด้านภาพประกอบด้วยเช่นกัน คือ จากภาพประกอบที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2537 นั้น จะพบวงกลมวงใหญ่ที่อยู่ทางมุมบนด้านขวา ภายในวงกลมจะประกอบไปด้วยหน้าคนเล็ก ๆ จำนวนหลายหน้า ซึ่งยืมเกือบจะทุกหน้า มีเพียงหนึ่งหน้าที่เป็นหน้าบึ้ง ซึ่งภายในของ ส.ค.ส. นั้นจะมีวงกลมทั้งที่มีวงเล็กและวงใหญ่ที่มีขนาดแตกต่างกัน จากภาพประกอบนั้นจะพบว่า ทรงมีพระอารมณ์ขันในการพระราชนิพนธ์ คือ ทรงพระราชนิพนธ์ความว่า “ปีที่แล้ว ยิ้มบ้าง ไม่ยิ้มบ้าง” รวมทั้งพระองค์ยังทรงพระราชนิพนธ์อีกว่า “ดูดี ๆ เหมือนกับเป็นการเตือนว่าให้ดูหรืออ่าน ส.ค.ส. ฉบับนี้ให้รอบคอบถ้วนถี่ ซึ่งในพระราชนิพนธ์กับภาพประกอบดังกล่าว เป็นสิ่งที่ทำให้เห็นถึงพระอารมณ์ขันที่ทรงใช้

สำหรับลักษณะทางวรรณศิลป์ที่ทรงใช้พระอารมณ์ขันด้านภาพประกอบที่นอกเหนือไปจาก ส.ค.ส.พระราชทานปี 2537 แล้ว ยังปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2542 และปี 2545 ดังนี้

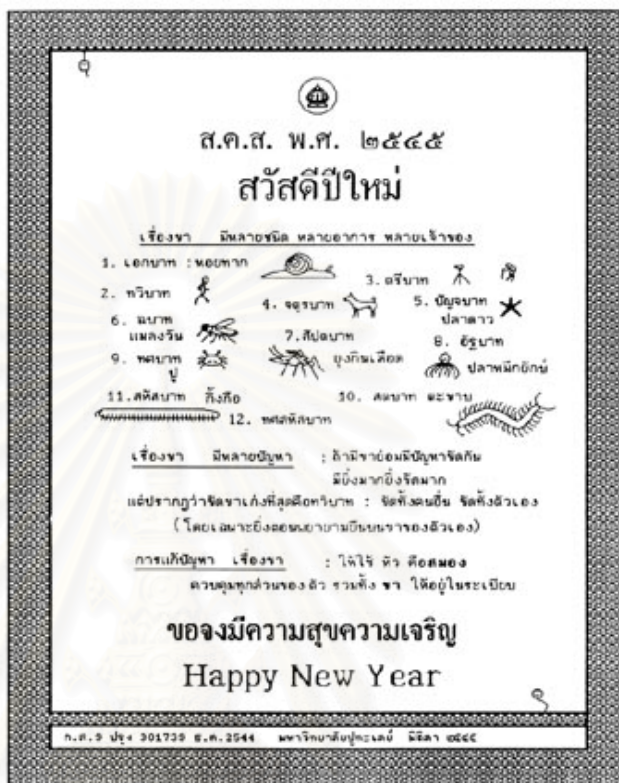
ส.ค.ส. ปี 2542

ภาพที่ 4.26

ภาพประกอบที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2542 นั้น ทรงใช้พระอารมณ์ขันซึ่งซ่อนอยู่ภายใน ส.ค.ส.ฉบับนี้ คือ รูปปูที่อยู่ทางด้านล่างสุดมุมขวาของ ส.ค.ส. ที่มีรูปปูทั้งที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ขึ้น ทรงหมายความว่าถึง ความเพียร ที่ไม่ว่าเราจะมีความเพียรแม้จะเล็กน้อย หรือมีความเพียร และความตั้งใจที่มากมายมหาศาล ก็จะสามารถประสบความสำเร็จได้ เพียงขอให้เรามีความเพียรเท่านั้นก็จะสำเร็จได้เหมือนกับพระมหาชนก

ส.ค.ส. ปี 2545

ภาพที่ 4.27

ส.ค.ส.พระราชทานปี 2545 ทรงใช้พระอารมณ์ชั้น คือ พระองค์ทรงนำเรื่องของขามาเปรียบเทียบและมีภาพประกอบที่นำมาเทียบกับชาในแต่ภาพได้ตรงกับความหมายของคำ เช่น “ตรีบาท” ที่มีความหมายว่า “สามขา” พระองค์ทรงวาดภาพกิ้งก่าที่มีขา 3 ขา และภาพคนถือไม้เท้าเดินอยู่ เป็นภาพประกอบที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทาน

พระอารมณ์ชั้นที่ปรากฏอยู่ในภาพประกอบนั้น จะสังเกตได้ว่า สิ่งที่พระองค์ทรงวาดขึ้นนั้น พระองค์ทรงต้องการสั่งสอนและชี้แนะให้ประชาชนที่เป็นผู้รับสาร รู้จักสังเกต มีความละเอียดและรอบคอบในการรับสารและตีความสาร เพราะในการตีความสารและความหมายที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานนี้จะต้องสังเกตให้ดีทั้งในส่วนของข้อความและภาพประกอบต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทาน จึงจะพบความหมายที่ซ่อนอยู่

7. การสื่อความหมายของภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทานตามทฤษฎีสัญญวิทยา

จากการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลของ ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับนั้น ผู้วิจัยพบว่า การสื่อความหมายจากภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นภาพประกอบที่ทรงพลังจากผีพระหัตถ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ กล่าวได้ว่าโดยรวมแล้วเป็นการสื่อความหมายที่สอดคล้องไปกับพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานอย่างตรงไปตรงมา โดยเป็นลักษณะของการใช้ภาพประกอบในการสื่อความหมายที่เป็นการสื่อความหมายในรูปแบบของสัญลักษณ์ (Symbol) เช่น รูปปูทะเลยักษ์ใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2542 ที่เป็นสัญลักษณ์ของความเพียร เป็นต้น แต่ก็มีบ้างในบางส่วนของภาพประกอบที่ทรงวาดตามความรู้สึกของการจินตนาการ เพื่อตกแต่ง ส.ค.ส.พระราชทานให้มีความน่าสนใจมากขึ้น จากภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับนั้น ผู้วิจัยได้ประมวลลักษณะประเภทของภาพประกอบที่ใช้ ในการสื่อความหมายตามประเภทของสัญลักษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

6.1 ภาพลักษณ์ (Icon) เป็นสัญลักษณ์ซึ่งเป็นตัวแทนที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็นภาพหรือวัตถุที่มองเห็นได้ชัดเจน ในส่วนของสัญลักษณ์ประเภทนี้ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2547 ที่เป็นภาพแผนที่บริเวณคาบสมุทรอินโดจีน และบนคาบสมุทรอินโดจีนเป็นภาพแผนที่ประเทศไทยสีขาว ดังนี้

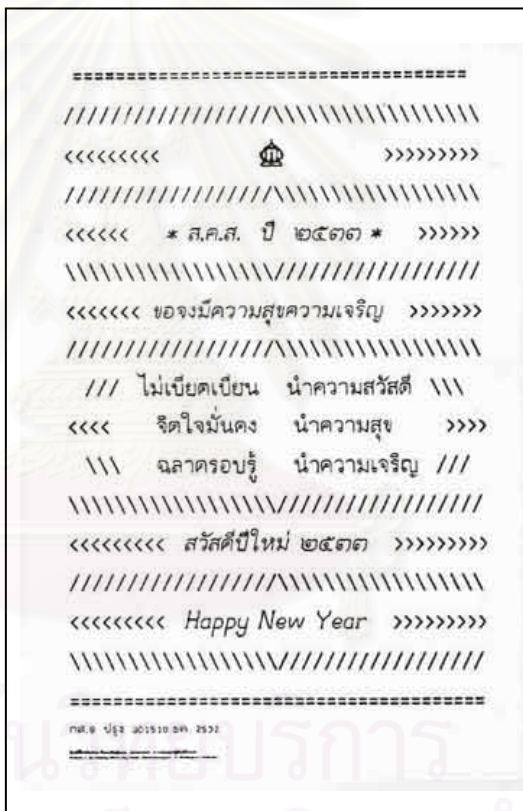
ส.ค.ส. ปี 2547

ภาพที่ 4.28

6.2 ดัชนี (Index) เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันโดยตรงกับสิ่งที่อ้างอิงถึง มีลักษณะเป็นตัวชี้ให้เห็นอีกสิ่งหนึ่ง ในส่วนของสัญลักษณ์ประเภทนี้ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานแทบจะทุกฉบับ ยกเว้นในปี 2531 ปี 2532 ปี 2535 และปี 2540 โดยสัญลักษณ์ดังกล่าว คือ ตราสัญลักษณ์ที่มีปรากฏอยู่ในมุมบนของ ส.ค.ส.พระราชทาน ซึ่งใน ส.ค.ส. บางฉบับมีเพียงตราสัญลักษณ์เดียว และในบางฉบับก็มีปรากฏตราสัญลักษณ์ 2 ตรา เช่น ส.ค.ส. ปี 2533 ที่ปรากฏตราสัญลักษณ์เดียว และ ส.ค.ส. ปี 2550 ที่ปรากฏตราสัญลักษณ์ทั้ง 2 ตรา ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2533

ภาพที่ 4.29

จากภาพประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2533 พบว่ามีตราสัญลักษณ์เพียงตราเดียวที่ปรากฏอยู่ตรงกลางด้านบนสุดของ ส.ค.ส. ฉบับนี้ ซึ่งเป็นตราที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ทรงประดิษฐ์ขึ้นด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยตราสัญลักษณ์นี้เป็นรูปขอบทองกรอบลูกโลก ตรงกลางของตราสัญลักษณ์จะเป็นรูปตัวอักษร “ภ” ตราสัญลักษณ์นี้เป็นตราสัญลักษณ์ที่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้ประดิษฐ์และเป็นผู้ออกแบบด้วยพระองค์เอง (ศุภชัย อิง
คุณานนท์, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2550)

ตราสัญลักษณ์รูปพอบทอง

ภาพที่ 4.30

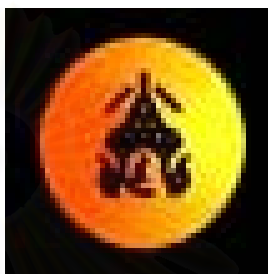
ส.ค.ส. ปี 2550

ภาพที่ 4.31

ใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2550 มีตราสัญลักษณ์อยู่ 3 ตรา คือ มุมบนด้านซ้ายของ ส.ค.ส. เป็นตราสัญลักษณ์ชื่อ “ตราพระมหาพิชัยมงกุฏ” (ศุภชัย อิงคุณานนท์, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2550) ซึ่งเป็นตราสัญลักษณ์ดังภาพประกอบดังนี้

ตราพระมหาพิชัยมงกุฏ

ภาพที่ 4.32

ส่วนมุมบนด้านขวาเป็นตราสัญลักษณ์รูปผอบทอง ซึ่งเป็นตราสัญลักษณ์ที่ทรงออกแบบและทรงประดิษฐ์ด้วยพระองค์เองโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ดังภาพประกอบดังนี้

ตราสัญลักษณ์รูปผอบทอง

ภาพที่ 4.33

นอกจากตราสัญลักษณ์ทั้ง 2 ตราที่อยู่มุมบนด้านซ้ายและด้านขวาแล้วยังปรากฏตราสัญลักษณ์ของงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีในด้านขวาของฉลองพระองค์พระภรรยาดีเหลือที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสวมอีกตราสัญลักษณ์หนึ่ง จากตราสัญลักษณ์ทั้ง 3 ตราที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้เป็นตราที่มีความเกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องจากเป็นตราสัญลักษณ์ประจำพระองค์ ซึ่งแต่ละตราสัญลักษณ์มีความหมายดังนี้

ตราพระมหาพิชัยมงกุฏ

ภาพที่ 4.34

ตราพระมหาพิชัยมงกุฏนี้ เป็นตราสำนักพระราชวัง ซึ่งเป็นตราประจำรัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี โดยตรามีลักษณะที่เป็นรูปมงกุฏหรือชฎา ข้างในมงกุฏเป็นรูปเลข “๙” ที่เป็นตัวเลขเก้าของไทย (ศุภชัย อิงคุณานนท์, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2550) มีรูปแบบการวางที่กลับด้านของตัวเลข ซึ่งมีรูปแบบการวางที่วางในลักษณะที่เป็นแนวตั้ง ตราพระมหาพิชัยมงกุฏนี้เป็นตราที่มาจากพระมหาพิชัยมงกุฏ ซึ่งเป็นสิริภรณ์ที่เป็นหนึ่งในห้าของเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ อันเป็นเครื่องประดับพระเศียรของพระมหากษัตริย์สยามมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือว่าพระมหาพิชัยมงกุฏเป็นสิ่งสำคัญในบรรดาเครื่องราชกกุธภัณฑ์ และพระมหากษัตริย์จะทรงสวมพระมหาพิชัยมงกุฏในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

ตราสัญลักษณ์ของงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี

ภาพที่ 4.35

ตราสัญลักษณ์นี้ เป็นตราสัญลักษณ์ของงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และเป็นการฉลองเฉลิมพระเกียรติ ที่ทรงครองราชย์ได้ยาวนานที่สุดยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์องค์ใดในพระราชพงศาวดารในสยาม ประเทศ ซึ่งตราสัญลักษณ์ของงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ภายในรูปร่างกลมของตราจะมี อักษรพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. สีเหลืองนวลทอง อันเป็นสีประจำวันพระบรมราชสมภพ ขลิบรอบตัว อักษรด้วยสีทองบนพื้นสีน้ำเงินเจือทอง อันเป็นสีประจำสถาบันพระมหากษัตริย์ ล้อมด้วยเพชรอัน เป็นเอกแห่งรัตนะหมายว่าเหล่านักปราชญ์ ราชกวีสำคัญ อภิปรายต่างอันมีชื่อ พระยาช่างสำคัญ นางงาม เหล่าท้าวเหล่าทหารข้าราชการบริวาร อันยอดฝีมือในการปฏิบัติราชการอย่างสุจริตยิ่ง เหล่านี้ เปรียบด้วยเพชรอันชื่อว่ารัตนะ แวดล้อมประดับพระเกียรติยศแห่งพระมหากษัตริย์ราชาธิราชพระองค์ นั้นอันเหนือยิ่งกว่าเพชรอันได้ชื่อว่ารัตนะทั้งปวง คือพระมหากษัตริย์ผู้ทรงสถิตเป็นเพชรอันยอดค่า ยิ่งในดวงใจราษฎร ทรงบำบัดทุกข์ผดุงสุขเป็นที่พึ่งอันเกษมสุขร่มเย็นแก่ปวงพสกนิกร ซึ่งต่างเชื้อ ชาติศาสนาในพระราชอาณาจักรของพระองค์

อักษรพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. นี้ ประดิษฐานบนพระที่นั่งภัทรบิฐภายใต้พระมหา พิชัยมงกุฎประกอบพระอุณาโลม อันเป็นหนึ่งในเครื่องเบญจสิริราชกกุธภัณฑ์ แวดล้อมด้วยพระ แสงขรรค์ชัยศรีและพระแสงหวางข้างเผือกทอดสอดอยู่ในกงพระที่นั่งภัทรบิฐ เบื้องซ้ายแห่งพระมหา พิชัยมงกุฎ มีธรรพระกรและพัชนีฝักมะขามทอดสอดอยู่เบื้องขวาแห่งกงพระที่นั่งภัทรบิฐอัน ประดิษฐานบนฐานเขียง ซึ่งทอดฉลองพระบาทประดิษฐานอยู่ เหล่านี้รวมเรียกว่าเครื่องเบญจราช กกุฎภัณฑ์ ประกอบด้วยสิ่งอันแสดงความเป็นกษัตริย์ทั้ง 5 คือ พระมหาพิชัยมงกุฎ 1 พระแสง ขรรค์ชัยศรี 1 ธรรพระกร 1 พัดวาลวิชนีและพระแสง 1 ฉลองพระบาท 1 หมายถึงปีแห่งการเฉลิม ฉลองสิริราชสมบัติ ล่างลงมาเป็นแพรแถบสีชมพูขลิบทองเขียนอักษรสีทอง ความว่า ฉลองสิริราช สมบัติครบ 60 ปี พุทธศักราช 2549 ปลายแห่งแพรแถบผูกเป็นภาพกระเปาะปี่ชู้ เป็นวานรกายขาวมือ ถือก้านลายซุ้มอันเป็นกรอบลายของตราสัญลักษณ์ ฯ อยู่ด้านขวา ส่วนด้านซ้ายปลายแพรแถบผูก เป็นภาพครุฑ เป็นครุฑหน้าขาวกายสีเสนปนทอง มือถือก้านลายกรอบแห่งแห่งตราสัญลักษณ์ ฯ พื้นภาพตราสัญลักษณ์ ฯ เฉลิมพระเกียรติทั้งหมดสีเขียวปนทอง อันหมายถึงสีอันเป็นเดชแห่งวัน พระบรมราชสมภพ และยังหมายถึงสีของความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์แห่งผืนภูมิประเทศที่ทรง ปกครองทำนุบำรุงอย่างหนักยิ่งมาตลอดระยะเวลาที่ทรงครองสิริราชสมบัติมา (www.prdnorth.in.th)

6.3 สัญลักษณ์ (Symbol) เป็นสัญลักษณ์ที่ให้ความหมายโดยมีลักษณะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกัน เข้าใจเหมือน ๆ กัน โดยสัญลักษณ์ประเภทนี้มีปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส. พระราชทานเกือบทุกฉบับ ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ประเภทแรกเป็นลักษณะของการใช้ภาพประกอบในการสื่อความหมายที่สอดคล้องไปกับพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. พระราชทาน และประเภทที่สองเป็นลักษณะของการใช้ภาพประกอบในการสื่อความหมายที่พระองค์ท่านทรงวาดตามความรู้สึกของการจินตนาการ เพื่อตกแต่ง ส.ค.ส.พระราชทานให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งในแต่ละประเภทของภาพประกอบมีลักษณะของการสื่อความหมายดังนี้

6.3.1 ลักษณะของการใช้ภาพประกอบในการสื่อความหมายที่สอดคล้องไปกับพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ลักษณะของการใช้สัญลักษณ์ประเภทนี้ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2536 ปี 2537 ปี 2538 ปี 2539 ปี 2542 ปี 2544 ปี 2545 ปี 2546 และปี 2547 ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2536

ภาพที่ 4.36

จากภาพประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2536 จะเป็นการตกแต่งลวดลายของ ส.ค.ส. ที่เป็นรูปวงกลม มีทั้งที่เป็นวงกลมทึบและวงกลมขาว ซึ่งมีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ คละกันไป และรูปวงกลมที่อยู่ใน ส.ค.ส. ฉบับนี้ เป็นสัญลักษณ์ที่หมายถึง ปัญหาหลากหลายที่จะต้องพบเจอในชีวิต ซึ่งความหมายของสัญลักษณ์ดังกล่าวตรงกับเนื้อความใน ส.ค.ส. คือ “แก้ปัญหา หาทางไม่ ให้ตามสูตร” จากเนื้อความและภาพประกอบนั้น รูปวงกลมที่เป็นวงกลมทึบที่มีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เปรียบได้กับปัญหา ที่มีทั้งที่เป็นปัญหาเล็ก ๆ และที่เป็นปัญหาใหญ่ ๆ ดังนั้นจึงทรงมีพระราชประสงค์เพื่อชี้แนะว่า การแก้ปัญหานั้นจะต้องดูให้แน่ใจก่อนว่าอะไรที่เป็นปัญหาของเรื่องทั้งหมดที่เกิดขึ้น แล้วจึงไปแก้ให้ตรงจุดที่เป็นปัญหา อย่าไปแก้ไขในสิ่งที่ไม่ใช่ปัญหา แล้วจะพบเจอกับทางแก้ไขปัญหาอย่างแน่นอน

ส.ค.ส. ปี 2537

ภาพที่ 4.37

ภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2537 นี้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาของพระราชนิพนธ์เป็นอย่างมาก ดังที่ปรากฏใน ส.ค.ส. พระราชทานฉบับนี้ที่มีภาพจระจกัรตุนซึ่งมีลักษณะคล้ายกับเกาะกลางถนน เนื่องจากว่าความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทานในปีนี้ ทรงหมายความว่า ปัญหาจระจกัรของคนกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังทรงใช้ภาพประกอบที่เป็นรูปหน้าคนเล็ก ๆ ใส่รวมกันอยู่ในวงกลม ที่มีทั้งหน้าตาที่บึ้งตึงบ้างและหน้าตาที่ยิ้มบ้าง ซึ่งรูปใบหน้าคนจำนวนหลาย ๆ หน้าที่อยู่ในวงกลมสามารถหมายความว่าได้ถึง 3 นัยยะ ดังนี้

ในความหมายแรก คือ พระองค์ทรงต้องการให้คนไทยมีรอยยิ้มมากกว่าการทำหน้าบึ้ง จึงมีรูปหน้าที่ยิ้มมากกว่ารูปหน้าที่บึ้งที่มีอยู่หน้าเดียวในวงกลม

ในความหมายที่สอง คือ คนที่หน้าบึ้งนั้นเป็นคนที่แปลกประหลาดในสังคม เพราะจากในภาพประกอบ รูปวงกลมเปรียบเสมือนกับเป็นสังคมหนึ่ง และในสังคมนั้นก็มีคนที่หน้าบึ้งอยู่เพียงคนเดียว จึงทำให้กลายเป็นจุดเด่นที่แปลกประหลาดที่อยู่ในวงสังคมนั้น เพราะคนโดยส่วนใหญ่มักจะเลือกจดจำเรื่องราวของมุมมองที่แย่มากกว่ามุมมองที่ดี เหมือนกับการที่เรามองกระดาษสีขาวที่มีจุดดำอยู่เพียงจุดเดียว แต่เราก็เลือกที่จะมองแต่จุดดำซึ่งเป็นจุดที่เล็กกว่าส่วนกระดาษที่เป็นส่วนกระดาษสีขาวที่เหลือ จากความหมายที่สองนี้เหมือนกับทรงต้องการเตือนสติคนไทยว่า ทุกคนที่อยู่ในสังคมนั้นเจอปัญหาเดียวกันดังนั้นอย่าทำตัวแปลกแยก และจงยิ้มรับกับปัญหาเหมือนกับคนอื่น ๆ

สำหรับในความหมายที่สามนั้น จากรูปหน้าคนที่มีทั้งหน้าบึ้งและหน้ายิ้มที่อยู่ในวงกลมเดียวกันก็เป็นสัญลักษณ์ของการที่เราต้องเผชิญกับสถานการณ์รถติดที่เหมือนกันที่ต่อให้เราจะหงุดหงิดแค่ไหน รถก็ไม่สามารถแล่นไปได้ตลอด เพราะคำว่า จระจกัร หมายความว่า ถึง แล่นบ้างไม่แล่นบ้าง พร้อมทั้งทรงกำชับอีกว่า ดูดี ๆ

นอกจากนี้ตำแหน่งของการวางภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ กล่าวได้ว่าเป็นตำแหน่งที่ดีที่สุดของหลักนิเทศศาสตร์ เพราะภาพประกอบที่เป็นวงกลมวงใหญ่ที่สุดในภาพถูกวางในตำแหน่งมุมขวาบนที่เป็นมุมดีและเด่นที่สุด ถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นว่าภาพประกอบใน ส.ค.ส. ฉบับนี้จะเด่นกว่าข้อความที่ว่า “ส.ค.ส. พ.ศ. ๒๕๓๗” และ “สวัสดีปีใหม่” เสียอีก

ส.ค.ส. ปี 2538

ภาพที่ 4.38

ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2538 เป็น ส.ค.ส.ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์เกี่ยวกับการพูดและการฟัง จากภาพประกอบที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ มีรูปปากกับรูปหูเป็นองค์ประกอบหลักของ ส.ค.ส. โดยมีรูปปากที่เป็นลักษณะของปากที่กำลังพูดอยู่ ซึ่งกำลังพูดคำว่า “พูด” ออกมา สำหรับคำว่า “พูด” นี้เปรียบได้กับเป็นข้อความหรือสารที่ส่งไปยังผู้ฟัง ส่วนรูปหูก็เปรียบเหมือนกับเป็นประตูด่านแรกในการรับสาร จากเนื้อความที่ทรงพระราชนิพนธ์ใน ส.ค.ส. ฉบับนี้ความว่า “พูดมาก คนฟังยาก” ก็จะมีคำว่า “พูด” อยู่เป็นจำนวนมากและด้วยสารที่ถูกส่งไปมีจำนวนมากและไม่มีความเป็นระเบียบ จึงทำให้ฟังยากและดูงุ่นงาย เพราะเนื่องจากจำนวนสารที่มีมากเกินไป คำว่า “พูด” ที่เป็นเนื้อความของสารจึงไม่เข้าไปในหูของคนฟัง และจากรูปของหูก็จะมีรูปที่คล้ายๆ กับฉากกั้นอยู่หลังรูปหูที่เป็นสัญลักษณ์หมายถึงการปิดกั้นหรือปิดรับข้อความนั่นเอง จึงเท่ากับว่าคนฟังไม่รับข้อความเหล่านั้น เพราะมีสารที่มากเกินไป

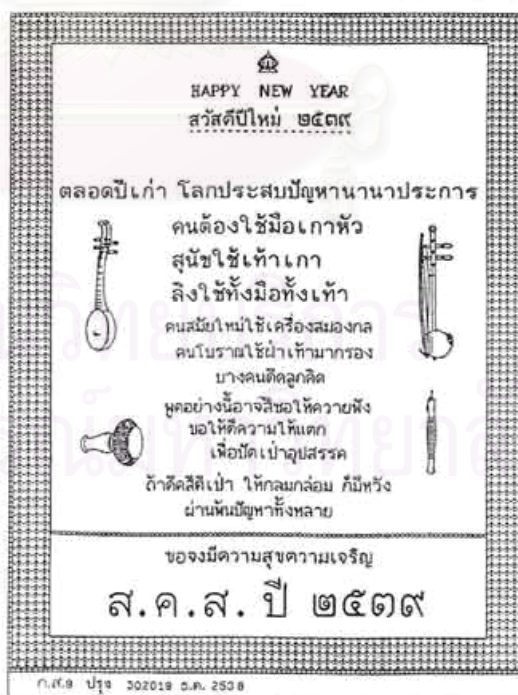
ส่วน “พูดเร็ว ฟังไม่ทัน” พระองค์ก็ทรงเรียงคำว่า “พูด” ติด ๆ กันให้เป็นแถวยาวไม่มีความเป็นระเบียบและไม่มีการแบ่งช่องไฟ เพื่อแสดงให้เห็นว่าพูดเร็วจริง ๆ เปรียบได้กับข้อความที่พุ่งเข้าไปที่ประตูที่รับสารอย่างรวดเร็ว แต่ขาดการแบ่งช่วงจังหวะในการพูด จึงทำให้ข้อความที่เป็น

สารตกหล่น โดยพระองค์ทรงวาดภาพให้มีคำว่า “พูด” เพียงบางส่วนเท่านั้นที่เข้าไปในหู แต่มีสารอีกเป็นจำนวนมากที่ตกหล่นอยู่นอกหู เพราะคนฟังฟังไม่ทัน

สำหรับการพูดในตอนสุดท้ายที่ว่า “พูดดี ฟังสบาย” ทรงใช้วิธีการเรียงของคำว่า “พูด” ให้เป็นจังหวะที่พอดี มีการแบ่งวรรคของคำที่มีความเป็นระเบียบ และคำว่า “พูด” ที่เป็นสารก็เข้าไปในหูของคนฟังทั้งหมด รวมทั้งภาพประกอบที่เป็นรูปใบหน้าของคนฟังก็แสดงถึงอาการยิ้มแล้วพูดว่า “พูดดีจัง” อยู่บนใบหน้าของคนฟัง

นอกจากนี้ประโยคที่ว่า “พูดดีจัง” นั้นก็มีความหมายในเชิงสัญญาด้วยเช่นกัน เพราะถูกวางในตำแหน่งของระดับสายตา และถ้าสังเกตให้ดีแล้วจะเห็นว่า ประโยคที่ว่า “พูดดีจัง” ถูกวางให้เป็นเส้นโค้งที่ดูเหมือนกับตาของคนที่กำลังยิ้มอยู่ ซึ่งทำให้รู้ว่าการพูดดีนอกจากคนฟังจะฟังสบายแล้วยังทำให้คนฟังอยากที่จะฟังอีกด้วย จากสัญญาของภาพประกอบใน ส.ค.ส. พระราชทานฉบับนี้ ทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจความหมายของการพูดแต่ละแบบได้ดียิ่งขึ้น

ส.ค.ส. ปี 2539

ภาพที่ 4.39

จากพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2539 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้คนไทยมีความสามัคคีและร่วมมือร่วมใจกันในการแก้ไขปัญหา พระองค์ท่านจึงทรงชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการเปรียบเทียบ ดังข้อความที่ว่า “ถ้า คัดสีตีเป่าให้กลมกล่อม ก็มีหวังผ่านพ้นปัญหาทั้งหลาย” และทรงปรุงภาพประกอบของ ส.ค.ส. พระราชทานในฉบับนี้เป็นรูปของเครื่องดนตรีไทยอยู่ 4 ชนิด คือ ซึง ซอ โทนและปี่ โดยเครื่องดนตรี ในแต่ละชนิดนั้นจะมีวิธีการเล่นที่แตกต่างกัน แต่ก็ครบทั้งการดีด การสี การตี และการเป่า ซึ่งเป็นการเล่นดนตรีไทยในวง ๆ หนึ่งได้อย่างครบถ้วน รวมทั้งถ้าผู้เล่นในวงสามารถเล่นเครื่องดนตรีไทย ทุกชิ้นที่อยู่ในวงได้อย่างเข้ากัน เพลงก็จะมีความไพเราะ ซึ่งเปรียบได้ว่า เมื่อสามัคคีกันแล้วก็จะ แก้ไขปัญหาได้

ส.ค.ส. ปี 2542

ภาพที่ 4.40

พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2542 เป็นเนื้อความที่มาจากบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำบทได้ตอบระหว่างพระมหาชนก

ขณะว่ายน้ำอยู่กลางมหาสมุทรกับนางมณีเมขลาที่ผ่านมาพบมาเป็นเนื้อความของ ส.ค.ส. พระราชทานและภาพประกอบจากพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกว่ายน้ำของ ส.ค.ส. พระราชทานฉบับนี้ ก็ทรงวาดเองโดยใช้คอมพิวเตอร์ จากภาพประกอบสามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วน คือ ส่วนที่เป็น ท้องฟ้าและส่วนที่เป็นมหาสมุทร ซึ่งส่วนที่เป็นท้องฟ้า นั้นพระองค์ทรงใช้สัญลักษณ์กุญแจขอล ในการวาดเป็นภาพของเมฆ เพื่อแสดงให้เห็นว่านางมณีเมขลากำลังลอยอยู่บนท้องฟ้า ส่วนที่เป็นมหาสมุทรทรงวาดเป็นพื้นน้ำที่มีพระมหาชนกว่ายน้ำอยู่ รวมทั้งภาพประกอบที่เป็นรูปปูใน ส.ค.ส. พระราชทานฉบับนี้ เป็นสัญลักษณ์หรือสัญลักษณ์ที่หมายถึงความพากเพียร เพราะจากพระราชนิพนธ์พระมหาชนกว่ายน้ำจะมีตอนหนึ่งที่พระมหาชนกว่ายน้ำอยู่กลางมหาสมุทร และมีปูทะเลยักษ์ มาช่วยหนุนเท้าเป็นครั้งคราว ทำให้พระมหาชนกว่ายน้ำรู้สึกเหมือนเหยียบพื้นทะเลได้ คล้าย ๆ ใกล้เคียง ถึงฝั่ง และตอนก่อนที่เรือจะถูกพายุพัดจมลง ก็ยังมีเสียงพ่อค้าชาวสุวรรณภูมิพูดว่า “โน้นปูทะเลยักษ์สู้กับปลาและเต่า...ผู้ใดเหยียบปูนั้นได้ก็จะเป็นผู้ยิ่งใหญ่หากมีความพียรแท้” (พระพงศ์ สุขแก้ว, 2549: 170)

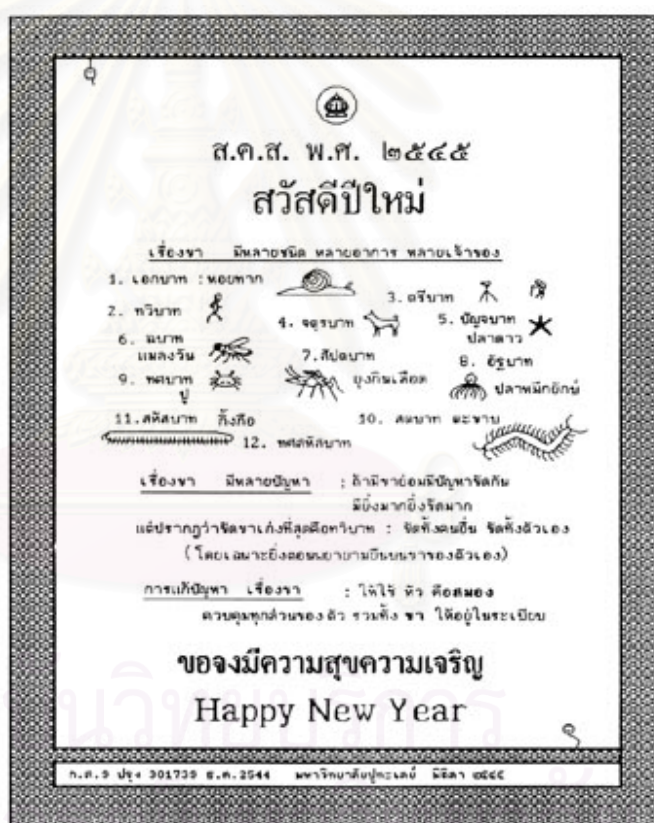
ส.ค.ส. ปี 2544

ภาพที่ 4.41

ภาพประกอบที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2544 ทรงปรุ่รูปภาพประกอบเป็นรูปนก มีจำนวนอยู่ 2 ตัว และนกทั้งสองตัวนี้กำลังบินหันหาไปในทิศทางเดียวกัน โดยตัวที่อยู่ด้านซ้ายของ ส.ค.ส. กำลังจะบินออกนอกกรอบ ส่วนอีกตัวที่อยู่ทางด้านขวาก็เพิ่งจะบินเข้ามาในกรอบ รวมทั้งการวางตำแหน่งของตัวนกก็ถูกวางไว้ใกล้กับประโยค “ปีใหม่เป็นอนาคต ปีเก่าเป็นอดีต” ดังนั้นนกทั้งสองตัวนี้จึงเป็นสัญลักษณ์ของปีที่กำลังผ่านมาและปีกำลังจะผ่านไป โดยนกตัวด้านซ้ายเป็นสัญลักษณ์ของที่เป็นปีเก่า คือ ปี พ.ศ. 2543 ส่วนนกอีกตัวที่อยู่ทางด้านขวาเป็นสัญลักษณ์ของปีใหม่ที่กำลังจะมาถึง คือ ปี พ.ศ. 2544

ส.ค.ส. ปี 2545

ภาพที่ 4.42

พระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2545 มีใจความที่เป็นเรื่องของชา ทรงพระราชนิพนธ์ว่า ขามีหลายชนิด หลายอาการและหลายเจ้าของ โดยทรงวาดภาพประกอบของสัตว์หลายชนิดและหลายอาการ ทรงใช้วิธีการในการเปรียบเทียบแจ่มแจ้งเพื่อให้ผู้อ่านทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น จากภาพประกอบที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ทรงแบ่งประเภทของสัตว์

โดยใช้จำนวนขาเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง คือ ตั้งแต่เป็นสัตว์เลื้อยคลาน ไม่มีขา เรียกว่า เอกบาท ที่เป็นรูปหอยทาก, ทวิบาท คือ สัตว์สองเท้า เป็นรูปคนเดิน, ตริบาท ทรงวาดเป็นรูปขาตั้งกลิ้งและคนแก่ถือไม้เท้า, จตุรบาท เป็นรูปสุนัข, ปัญจบาท เป็นรูปปลาตาว, อบาท เป็นรูปแมลงวัน, สัปตบาท เป็นรูปยุงกินเลือด, อัธูรบาท เป็นรูปปลาหมึกยักษ์, ทศบาท เป็นรูปปู, สดบาท รูปตะขาบ และสหัสบาท ที่เป็นรูปกิ้งกือ จากภาพประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้มีความสอดคล้องกับเนื้อความของ ส.ค.ส. เป็นอย่างมาก เพราะมีการแจกแจงพร้อมทั้งมีภาพประกอบให้เห็นว่าสัตว์โลกมีจำนวนขาที่แตกต่างกันไป

ส.ค.ส. ปี 2546

ภาพที่ 4.43

จากภาพประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2546 ที่เป็นรูปสุนัขมีความสอดคล้องกับพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้เป็นอย่างมาก เพราะทรงพระราชนิพนธ์ว่า “ดีที่สุดคือ จตุรบาท” คำว่า “จตุรบาท” ในที่นี้ก็คือ สุนัข จากภาพประกอบของ ส.ค.ส. ปี 2546 นี้ ประกอบไปด้วยสุนัขจำนวน 64 ตัว แบ่งเป็นแถวละ 8 ตัว โดยในแต่ละแถวจะมีรูปสุนัขที่มีอาการตั้งแต่อนอนหอบจนกระทั่งไปจนถึงอาการยืนที่มีอยู่ครบในทุก ๆ แถว บางแถวก็จะเริ่มด้วยภาพยืนของสุนัขก่อนที่จะนอนหอบในภาพสุดท้ายของแถว ซึ่งอาการหอบของสุนัขนั้น

เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอาการอ่อนน้อมและความจงรักภักดีกับเจ้าของ ส่วนอาการยืนของสุนัขในภาพเป็นสัญลักษณ์ของการเฝ้าระวังภัยให้กับเจ้าของ เมื่อมีภัยมามันก็จะช่วยป้องกัน รวมทั้งภาพประกอบที่เป็นรูปสุนัขดังกล่าวก็เป็นสัญลักษณ์ที่หมายถึงความซื่อสัตย์ เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วเชื่อกันว่าสัตว์ที่มีความซื่อสัตย์และจงรักภักดีมากที่สุด ก็คือ สุนัข

นอกจากนี้รูปในตารางที่เป็นรูปสุนัขนั้นเป็นรูปเชิงมิตี คือ ไม่ว่าจะมองไปในมุมใดของตารางทั้งมุมที่เป็นแนวตั้งและมุมที่เป็นแนวนอนก็จะเป็นรูปสุนัข 2 แถวที่นั่งหมอบอยู่และค่อยๆ ยืนขึ้นตามลำดับ จากสัญลักษณ์ของรูปสุนัขที่อยู่ในตารางถ้ามองตามมิติดังกล่าวจะเห็นถึงข้อคิดที่ทรงต้องการชี้แนะ คือ พระองค์ท่านทรงต้องการให้เราเรียนรู้การใช้ชีวิตในเรื่องของมุมมองว่าจะต้องมองให้รอบด้าน เพราะจริงๆ แล้วทุกเรื่องราวในสังคมนั้นมองได้หลายมุม แต่ขึ้นอยู่กับที่เราจะมองในมุมไหน เหมือนกับการมองรูปสุนัขที่อยู่ในตารางก็จะเห็นถึงสิ่งที่ทรงต้องการชี้แนะ

ส.ค.ส. ปี 2547

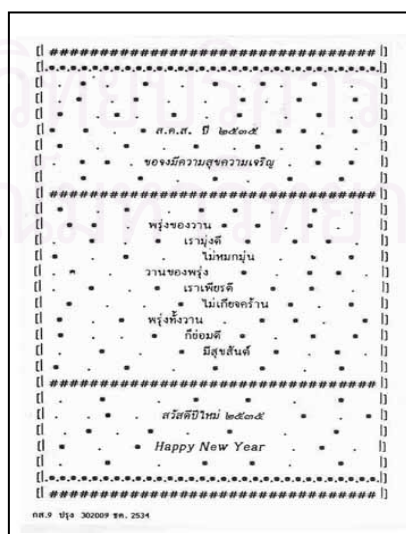
ภาพที่ 4.44

ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2547 เป็น ส.ค.ส. ที่พระองค์ทรงปรุงขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2546 ซึ่งในช่วงปี 2546 เป็นช่วงที่มีเหตุการณ์รุนแรงมากมายเกิดขึ้นทั่วโลก ทั้งการก่อการร้ายและการวางระเบิด จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงทำให้ ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้มีภาพประกอบที่

เป็นภาพแผนที่ทางภูมิศาสตร์ของบริเวณคาบสมุทรอินโดจีน บนพื้นที่เป็นภาพตารางเล็ก ๆ ด้านบนทั้งสองด้านมีธงปักอยู่เหมือนกับเป็นธงชัย มีภาพพระเปิดและคว้นล้อมรอบคาบสมุทรอินโดจีนอยู่ทั้ง 4 ด้าน ในส่วนด้านบนซ้ายมีข้อความว่า มีระเบิดเกือบทั่วโลก ที่เป็นการอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และได้ภาพพระเปิดลงมาเป็นภาพเรือสำเภารูปขนาดใหญ่ที่แล่นมาจากทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ที่ใบเรือด้านหลังมีอักษร ม.ช.ปรากฏอยู่ บนคาบสมุทรอินโดจีนเป็นภาพแผนที่ประเทศไทยสีขาวที่ขนานกับส่วนที่เป็นด้ามขวานจะเป็นเส้นตรงสามเส้นอยู่บนแผนที่ประเทศไทย ซึ่งมีข้อความว่า “สามัคคีเป็นพลังค้ำจุนแผ่นดินไทย” โดยเส้นตรงทั้งสามเส้นนี้เป็นสัญลักษณ์ที่เปรียบเหมือนกับเสาหลักของประเทศ ในขณะที่ความสามัคคีของคนไทยจะเป็นพลังที่ร่วมกันค้ำจุนให้ประเทศไทยมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น

5.3.2 ลักษณะของการใช้ภาพประกอบในการสื่อความหมายตามความรู้สึกของการจินตนาการ ลักษณะของการใช้ภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทานประเภทนี้ก็เพื่อตกแต่ง ส.ค.ส.พระราชทานให้มีความน่าสนใจมากขึ้น เช่น รูปทรงเรขาคณิต เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นปะ จุดไข่ปลา หรือรูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น นก เป็นต้น และภาพประกอบเหล่านี้ก็เป็นภาพที่ไม่มีความสอดคล้องไปกับพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน ดังที่มีปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2531 ปี 2532 ปี 2533 ปี 2534 ปี 2535 ปี 2536 ปี 2540 ปี 2541 และ ปี 2543 ตัวอย่างแสดงลักษณะของภาพประกอบในการสื่อความหมายตามความรู้สึกของการจินตนาการในช่วงต้น เช่น ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2535 ดังนี้

ส.ค.ส. ปี 2535

ภาพที่ 4.45

จากภาพประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2535 จะเป็นภาพประกอบที่เป็นรูปวงกลมเล็กๆ และจุดไข่ปลาซึ่งถูกวางในตำแหน่งที่กระจายไปรอบ ๆ ข้อความ โดยวางคละกันไปจากภาพของ ส.ค.ส.พระราชทานในช่วงต้นแม้จะมีจำนวนรูปวงกลมและจุดไข่ปลาที่ค่อนข้างมาก แต่ก็ไม่ได้ทำให้องค์ประกอบโดยรวมของ ส.ค.ส. พระราชทานฉบับนี้ไม่น่าอ่าน เพราะพระองค์ได้ทรงออกแบบและจัดวางให้ลวดลายต่าง ๆ นั้นอยู่อย่างกระจายไปในส่วนรอบ ๆ ของข้อความ ด้วยวิธีการวางองค์ประกอบของลวดลายดังกล่าวจึงทำให้ภาพรวมทั้งหมดของ ส.ค.ส. พระราชทานฉบับนี้มีความน่าสนใจและน่าอ่านมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป คือ ลักษณะของภาพประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทาน ในปีแรกเรื่อยมาจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2535 จะยังไม่มีทรงตกแต่งลวดลายใด ๆ มากนัก จะเป็นเพียงการประดับประดาด้วยลวดลายของรูปทรงเรขาคณิต เส้นตรง เส้นปะ เส้นโค้ง ฯลฯ ซึ่งเป็นลวดลายที่ทรงวาดขึ้นจากจินตนาการ เพื่อให้ ส.ค.ส. มีความน่าสนใจมากขึ้น จนกระทั่งปี พ.ศ.2536 ได้เริ่มมีการประดับประดาลวดลายของ ส.ค.ส. มากขึ้น ซึ่งภาพประกอบที่ปรากฏใน ส.ค.ส.จะยากขึ้นและมีความสอดคล้องไปกับพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานตามลำดับ เช่น ส.ค.ส.พระราชทานปี 2539 ที่มีภาพประกอบเป็นเครื่องดนตรีหลากชนิด หรือ ภาพประกอบในพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2542 เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเกิดขึ้นจากฝีพระหัตถ์แห่ง องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสิ้น

เป็นที่ทราบกันดีว่า ส.ค.ส.พระราชทานทุกฉบับนั้น ล้วนมีความหมายลึกซึ้งซ่อนอยู่ภายใน ไม่ว่าจะมีความหมายโดยตรงจากข้อความ จากภาพประกอบหรือแม้กระทั่งสีสันทันที่ปรากฏ จะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ส.ค.ส. ที่พระองค์พระราชทานในแต่ละปี ล้วนเป็นสีขาวและสีดำ ซึ่งเป็นสิ่งที่พระองค์ทรงต้องการสะท้อนให้คนไทยได้เห็นถึงตัวอย่างของความประหยัด มัธยัสถ์ คือ สิ่งของหลาย ๆ สิ่งแม้จะไม่มีสีสันติงดูตาแต่ก็สามารถตกแต่งให้มีความน่าสนใจได้ ถ้าเรารู้จักการนำมาใช้ โดยปรากฏมี ส.ค.ส.พระราชทาน 2 ฉบับ คือ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2549 และ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2550 ที่พระองค์ท่านทรงนำพระบรมฉายาลักษณ์มาเป็นบัตรรอยพรให้แก่ปวงชนชาวไทย ด้วยวิธีการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าทรงพยายามทำทุกสิ่งให้เกิดประโยชน์ตลอดเวลา จากการตกแต่งลวดลายและภาพประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับนี้ทรงต้องการชี้แนะให้พสกนิกรชาวไทยได้เห็นถึงความเรียบง่าย ยึดมั่นในความหมาย และคุณค่าของสรรพสิ่งเป็นที่ตั้งมากกว่าจะมองกันที่ความสวยงาม และความฟุ้งเฟ้อ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงสารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน ทั้งในส่วนความหมายของเนื้อหา และภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทาน

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบสหวิธีการ (Multiple Methodology) ประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเฉพาะเจาะจง โดยวิธีการ snowballing เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

จากการวิจัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน” ผู้วิจัยจะขอเสนอสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย ตามปัญหาคำถามวิจัยดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ปัญหาคำถามข้อที่ 1. ส.ค.ส.พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีสาระสำคัญและความหมายอย่างไร

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ในการศึกษาเกี่ยวกับวาทวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน แบ่งการศึกษาเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

เนื้อหาสาระและความหมายที่ได้จาก ส.ค.ส.พระราชทาน

ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์เนื้อหาและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน พบว่า เนื้อหาใน ส.ค.ส.พระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทยนั้นมีเนื้อหาที่มาจากบทพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระมหาชนก” และเนื้อหาที่มาจาก

เหตุการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมของช่วงเวลาที่ทรงปรุง ส.ค.ส. และทรงนำเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นมารวบรวมเป็นเนื้อความของ ส.ค.ส. ซึ่ง ส.ค.ส.พระราชทานนี้ เปรียบเสมือนกับบันทึกทางประวัติศาสตร์ของไทยฉบับหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจถึงสภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 – พ.ศ. 2550

ดังที่ทราบกันแล้วว่า เนื้อหาที่ทรงนำมาปรุงเป็นเนื้อความของ ส.ค.ส.พระราชทานนั้น เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์บ้านเมือง ซึ่งเนื้อหาที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานแต่ละฉบับนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของบ้านเมือง โดยผลการวิจัยนี้จะสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “วาทวิเคราะห์พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411 - 2453)” ที่ศึกษาพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ชนะเลิศ ศิริพฤตมา, 2546) โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงแนวคิดสำคัญในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องไปตามบริบทของบ้านเมืองและจุดมุ่งหมายของพระราชดำรัสแต่ละองค์

สำหรับเนื้อหาและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทานนั้น ผู้วิจัยพบว่า สามารถแบ่งประเด็นของเนื้อหาและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับ ได้เป็นประเด็นใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. เนื้อหาที่เกี่ยวกับคุณธรรม เช่น การคิดดีทำดี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเพียรและอดทน ความสามัคคี ความกตัญญูและความซื่อสัตย์ ซึ่งปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2531 ปี 2532 ปี 2533 ปี 2534 ปี 2535 ปี 2542 ปี 2544 ปี 2545 ปี 2546 ปี 2547 ปี 2549 และปี 2550
2. เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ได้แก่ ปัญหาการจราจร และแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2537 และปี 2541
3. เนื้อหาที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ ส.ค.ส.พระราชทานที่เน้นในเรื่องดังกล่าว คือ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2541 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศกำลังประสบกับปัญหาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ

4. เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบ้านเมือง ส.ค.ส.พระราชทานที่เน้นในเรื่องดังกล่าวคือ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2534 ปี 2536 ปี 2545 ปี 2546 ปี 2549 และปี 2550 ดังนี้

4.1 ส.ค.ส.พระราชทานปี 2534 ในปีที่ทรงปรุ้ง ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ ได้เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองขึ้น คือ ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2533 กระแสข่าวการคอร์รัปชันในยุครัฐบาลชาติชายที่ขยายวงกว้างขึ้น ภายหลังจากการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไม่ถึงปีก็เริ่มมีการกล่าวหากันอย่างกว้างขวาง ทั้งจากบทความในหน้าหนังสือพิมพ์ นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน และนิสิตนักศึกษาว่ารัฐบาลคอร์รัปชัน ถึงกับมีการขนานนามคณะรัฐมนตรีชุดนี้ว่า “บุฟเฟต์คาบินेट” พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณได้บริหารประเทศมาจนถึงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ก็ถูกรัฐประหารหมดอำนาจไป สาเหตุของการรัฐประหารในครั้งนี้ เกิดจากความขัดแย้งระหว่างพรรครัฐบาลกับกองทัพ ซึ่งการรัฐประหารครั้งนั้น กระทำโดยคณะทหารที่เรียกตนเองว่า “คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ” (รสช.) จากเหตุการณ์ดังกล่าวนับเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤตทางการเมือง (วินิ เชียงเถียร, 2542: 101)

4.2 ส.ค.ส.พระราชทานปี 2536 ในปีที่ทรงปรุ้ง ส.ค.ส.พระราชทานฉบับนี้ คือ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2535 เป็นช่วงที่ประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤตทางการเมืองอย่างหนักจนนำไปสู่เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนเคลื่อนไหวประท้วงอำนาจอเผด็จการ โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ระหว่างวันที่ 17 – 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 และจากเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่นำไปสู่เหตุการณ์นองเลือดบนท้องถนน และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (เดลินิวส์, 28 ธันวาคม 2535)

4.3 ส.ค.ส.พระราชทานปี 2545 ในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยอยู่ภายใต้การบริหารงานของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มาประมาณ 1 ปี และหลังจากการเลือกตั้งเมื่อต้นปี 2544 ท่ามกลางนโยบายใหม่ของรัฐบาลที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่

เติบโตและตลอดเกือบ 1 ปีที่มีการปรับคณะรัฐมนตรี และกระแสคลื่นใต้น้ำของความขัดแย้งในพรรครัฐบาล (มติชน, 30 ธันวาคม 2544) ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวปัญหาที่สำคัญของชาติก็คือ การแตกความสามัคคีและการขัดแย้งกันของคนในประเทศ เพราะด้วยควมมีทิฐิของแต่ละคนที่เป็นสาเหตุของการแตกความสามัคคี พระองค์จึงทรงเตือนสติคนไทยไม่ให้ขัดแย้งหรือขัดแย้งขัดขากันเอง โดยทรงเตือนว่าสัตว์โลกที่ก่อปัญหามากที่สุดก็คือ คน เพราะคนแต่ละคนมีความคิดที่ต่างกัน มีแนวทางในการดำเนินชีวิตคนละอย่างและมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดปัญหา จากนั้นจึงทรงให้ข้อคิดถึงวิธีการแก้ปัญหาที่ว่า การแก้ปัญหาเรื่องนี้ไม่ยาก ดังข้อความที่ว่า “การแก้ปัญหาเรื่องชา : ให้ใช้ หัว คือสมอง ควบคุมทุกส่วนของตัวรวมทั้งขาให้อยู่ในระเบียบ” นั่นเอง

- 4.4 ส.ค.ส.พระราชทานปี 2546 ปี 2549 และปี 2550 มีความเกี่ยวเนื่องกันคือ ทรงใช้ภาพประกอบรูปสุนัขเหมือนกัน ซึ่งสุนัขเป็นสัญลักษณ์ของความซื่อสัตย์ นอกจากนี้พระองค์ทรงกล่าวถึงคุณทองแดง ที่เป็นสุนัขทรงเลี้ยง ซึ่งได้ทรงสร้างวาทกรรมมาก่อนหน้านี้แล้ว คือ ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือ “ทองแดง” ขึ้นในปี 2545 โดยทรงสร้างบุคลิกของคุณทองแดงว่าเป็นสัตว์ที่มีความกตัญญูรู้คุณคน มีความซื่อสัตย์ จากวาทกรรมดังกล่าวที่ได้จากหนังสือเรื่อง “ทองแดง” และ ส.ค.ส. พระราชทานปี 2546 ที่ทรงกล่าวว่า “ดีที่สุด คือ จตุรบาท” และมีรูปสุนัขประกอบ รวมทั้ง ส.ค.ส.พระราชทานปี 2549 และปี 2550 ที่ทรงพระราชทาน ส.ค.ส. ให้แก่พสกนิกรชาวไทยเป็นรูปพระบรมฉายาลักษณ์ที่ทรงถ่ายคู่กับสุนัขทรงเลี้ยง จึงทำให้ผู้รับสารตีความจากสารที่พระองค์ทรงพระราชทานว่า ทรงหมายถึงความกตัญญูและความซื่อสัตย์ จากการทำทรงพระราชทาน ส.ค.ส. เป็นรูปสุนัขนั้น อาจจะเนื่องมาจากการบริหารประเทศในช่วงเวลาดังกล่าวมีข่าวเกี่ยวกับการคอร์รัปชันกันมาก จึงทรงสร้างวาทกรรมเรื่องสุนัข และทรงพระราชทาน ส.ค.ส. เป็นรูป

สุนัข เพื่อเป็นการตักเตือนและอบรมสั่งสอนให้ทุกคนมีความ
กตัญญูและความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อนำมาซึ่งความเจริญของ
ประเทศ

5. เนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ ทั่วไป ที่ไม่สามารถนำมาจัดหมวดหมู่ได้ เช่น
เรื่องการพูด การใช้สติและความรอบคอบ ความตื่นตระหนกกับปี ค.ศ. 2000 และปัญหา
คอมพิวเตอร์ (Y2K) ซึ่งปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานปี 2538 ปี 2539 ปี 2540 และปี 2543

จากเนื้อหาในข้างต้น สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการเน้นเนื้อหาใน ส.ค.ส.พระราชทานปี พ.ศ. 2531 – 2550

แก่นเรื่อง	เน้นคุณธรรม	เน้นการพัฒนา	เน้น เศรษฐกิจ	เน้น บ้านเมือง	อื่น ๆ	รวม
จำนวน ส.ค.ส. พระราชทาน (ฉบับ)	12	2	1	6	4	25
คิดเป็นร้อยละ	48	8	4	24	16	100

จากตารางดังกล่าวในข้างต้น สรุปได้ว่า ส.ค.ส.พระราชทานที่ทรงปรารถนามีการเน้น
เนื้อหาทางด้านคุณธรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48 จะเห็นได้ว่า การที่ทรงเน้นเรื่องคุณธรรมมาก
ที่สุดนั้น อาจจะเป็นเพราะเรื่องคุณธรรมที่ทรงกล่าวถึงนั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ใน
สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ในทุก ๆ สถานการณ์ เช่น คุณธรรมของการคิดดีทำดี และหากประชาชน
ชาวไทยนำคุณธรรมที่ทรงแนะนำมาปฏิบัติก็จะสามารถนำความเจริญมาสู่ประเทศไทย สำหรับ
เนื้อหาในเรื่องอื่น ๆ ที่ทรงกล่าวถึงนั้น จะเป็นเรื่องที่ทรงต้องการให้ประชาชนได้รับทราบในประเด็น
ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น ปัญหาคอมพิวเตอร์ (Y2K)

พระราชนิพนธ์ใน ส.ค.ส.พระราชทาน แม้จะมีเนื้อความที่เป็นข้อความขนาดสั้น ๆ
แต่ความหมายที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์ก็มีความหมายที่ลึกซึ้งแฝงไปด้วยข้อคิดและคติเตือนใจ
รวมทั้งคำแนะนำที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่ง

ผลการศึกษาจากเนื้อหาและความหมายที่ได้จาก ส.ค.ส.พระราชทาน แสดงให้เห็นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงไม่ได้แสดงถึงเจตนาในการส่งสารอย่างตรงไปตรงมาใน เนื้อความของพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. แต่ข้อความที่ทรงพระราชนิพนธ์ใน ส.ค.ส.พระราชทาน นั้น เป็นสิ่งที่ผู้รับสารจะต้องถอดรหัสสารหรือตีความหมายของสารด้วยตนเอง เพราะความหมาย ของเนื้อความและภาพประกอบในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานมีความหมายที่ลึกซึ้ง มากกว่าข้อความที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส. พระราชทานทุกฉบับ

จากผลการวิจัยดังกล่าวจะสอดคล้องกับแนวคิดในทฤษฎีความหมายของไกร์ซ์ ซึ่ง เอช พอล ไกร์ซ์ ได้กล่าวว่า การสื่อสารที่มีความตั้งใจเป็นการส่งผ่านความหมายที่ไม่ได้เกิดขึ้น ตามธรรมชาติ และเป็นกระบวนการที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสารเจตนาของตนเอง เมื่อเจตนาของตน เป็นที่เข้าใจและรับรู้ของผู้ฟัง ก็จะกลายเป็นการรับรู้ร่วมกัน โดยผู้พูดไม่จำเป็นต้องถอดรหัสเจตนา ในการสื่อสารของตนอย่างชัดเจนทุกครั้งไป จากผลการวิจัยในส่วนของเนื้อหาและความหมายที่ ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานจึงมีความสอดคล้องกับค่านิยมของทฤษฎีนี้

จากผลการวิจัยในข้างต้นนอกจากจะสอดคล้องกับแนวคิดในทฤษฎีความหมาย ของไกร์ซ์แล้ว ยังสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์กลุ่มข้าราชการบริพารและกลุ่มเจ้าหน้าที่ราชการ คือ

“ส.ค.ส.พระราชทาน เป็นบัตรอวยพรที่ทรงพระราชทานคำสอน คำเตือนสติ กำลังใจ และข้อแนะนำให้กับคนไทยทั้งหมดในทุก ๆ ปีของวันขึ้นปีใหม่”

(ศุภชัย อิงคุณานนท์, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2550)

“ส.ค.ส. ที่พระองค์ท่านทรงประดิษฐ์ขึ้นมามีความเกี่ยวข้องกับบ้านเมือง มีความหมายลึกซึ้งที่ทรงให้กับประชาชนของท่าน”

(อธิคม สุขสมสถาน, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2550)

“นอกจากจะทรงอวยพรปีใหม่แล้ว พระองค์ท่านได้สอดแทรกแง่คิดและข้อ เตือนใจเอาไว้ใน ส.ค.ส. ด้วย”

(ธีรยุทธ บุญศรี, สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550)

“ความหมายของ ส.ค.ส. เป็นการสะท้อนเหตุการณ์ต่าง ๆ ในบ้านเมือง ส่วนข้อความใน ส.ค.ส. ก็อาจจะเป็นพระประสงค์ของพระองค์ท่านที่ทรงต้องการให้ตีความกันหน่อย โดยไม่ได้เขียนรายละเอียดทั้งหมด และสะท้อนให้เห็นถึงพระประสงค์ว่า คำว่า ส.ค.ส. คือ การส่งความสุข คือ จะต้องส่งไปแล้วให้มันมีสื่อและความหมาย และให้เกิดความสุขทั้งผู้ให้และผู้รับ”

(เบญจพร บวรสุวรรณ, สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2550)

“ความหมายที่ได้ก็จะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น ๆ ในปีนั้น ๆ จะมีเหตุการณ์บ้านเมืองเกิดขึ้น และ ส.ค.ส. แต่ฉบับนั้นก็จะเป็นการเตือนผู้ปกครองประเทศว่าให้หันมาสนใจเหตุการณ์นั้น และก็แก้ไขปัญหาได้ปัญหาหนึ่งที่มันเกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน ในส่วนของเนื้อหา ก็จะเป็นข้อเตือนใจที่ทรงต้องการเตือนสติให้พวกเรานำไปปฏิบัติ”

(สมหมาย วงจันทร์, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2550)

“ทุกคนจะคอยเฝ้าดูว่า ปีนี้ท่านจะทำ ส.ค.ส. และจะมีข้อความถึงเราว่าอย่างไร เป็นสิ่งที่ทุกคนรอคอย เพราะความหมายใน ส.ค.ส. จะสื่อความถึงบ้านเมือง สื่อถึงความ เป็นไปของสังคมและคนในชาติ พระองค์ท่านก็จะสื่อออกมาสู่ประชาชน และสิ่งสำคัญที่ทุกคนได้รับก็คือพร แต่สิ่งซึ่งได้อีกอันหนึ่งก็คือ ถ้อยคำและภาพ ที่จะบ่งบอกไปสู่แนวทางที่ให้ข้อคิด นโยบายไปสู่ชีวิตและจิตใจของคนไทยในแง่ของการดำเนินชีวิต โดยสรุปแล้ว ส.ค.ส. ที่ทรงพระราชทานเป็นข้อคิดเตือนใจที่ดีให้แก่ประชาชนชาวไทยในการดำเนินชีวิต”

(ประกิต กันยาบาล, สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550)

จากผลการวิจัยที่ผู้วิจัยพบ จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์และแนวคิดในทฤษฎีความหมายของไกร์ซ์ ซึ่งสรุปได้ว่า ส.ค.ส. ที่ทรงพระราชทาน นอกจากจะเป็นการอวยพรปีใหม่แล้ว ยังทรงสอดแทรกแง่คิด และคติเตือนใจใน ส.ค.ส. โดยเนื้อความที่ปรากฏใน ส.ค.ส. นั้น ผู้รับสาร ซึ่งก็คือ ประชาชนชาวไทยทั่วประเทศ จะต้องตีความหมายของสารอย่างถี่ถ้วน เพื่อที่จะได้ทราบถึงความหมายที่แฝงอยู่ภายในเนื้อความที่ทรงพระราชทาน

นอกจากนี้สิ่งที่ผู้วิจัยสังเกตได้อีกประการหนึ่งที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทาน คือ เนื้อความของ ส.ค.ส. ที่ทรงพระราชทานปีพ.ศ. 19 ฉบับนั้นเมื่อนำมาเทียบเคียงกับพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาแล้วจะพบว่า ส.ค.ส.พระราชทานที่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้แก่พลกนิกรชาวไทยนั้นเป็นการตกลึกความคิดของพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา โดยแต่เดิมนั้นจะพบว่า ส.ค.ส. ที่ทรงพระราชทานตั้งแต่ปี 2531 – 2535 เป็น ส.ค.ส. ที่ทรงพระราชทานเพื่อเป็นการอวยพร แต่หลังจากปี 2536 เป็นต้นมา นอกจากจะทรงพระราชทาน ส.ค.ส. เพื่อเป็นการอวยพรแล้ว ยังเป็นปีของการเริ่มต้นเป็น ส.ค.ส. ที่มาจากการตกลึกความคิดของพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของ ส.ค.ส.พระราชทาน

วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของ ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฐมนิเทศ เมื่อนำมาพิจารณาตามหลักทฤษฎีวาทวิทยาทวิภาคีแนวค่านิยม – มายาคติแล้ว พบว่า พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะปลูกฝังแนวคิดและค่านิยมให้กับประชาชนชาวไทย ดังที่ปรากฏในเนื้อหาของ ส.ค.ส.พระราชทาน ซึ่งค่านิยมที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทานสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมที่พึงรักษาไว้ในสังคมไทยและค่านิยมที่พึงละทิ้งไป แม้ค่านิยมเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นค่านิยมที่ยังคงทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งค่านิยมทั้ง 11 ประการที่ผู้วิจัยพบใน ส.ค.ส.พระราชทาน ได้แก่ ความกตัญญูต่อบุพการี ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจเมตตาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ การแสวงหาความรู้ ความพากเพียรอดทน ความสามัคคี การรักพวกพ้อง การพูดที่ดี การทำความดี ทั้งในด้านความคิดและการกระทำ รวมไปถึงค่านิยมที่ทรงปลูกฝังให้คนไทยใช้สติและความรอบคอบในการคิดแก้ไขปัญหา ค่านิยมทั้ง 11 ประการนี้เป็นค่านิยมที่ทรงต้องการให้คนไทยนำไปประพฤติปฏิบัติและนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

จากค่านิยมทั้ง 11 ประการนี้ ผู้วิจัยพบว่า ทรงเน้นค่านิยมในเรื่องการใช้สติ ไตร่ตรองแก้ไขปัญหามากที่สุด เพราะมีปรากฏอยู่ในเนื้อหาของ ส.ค.ส.พระราชทานถึง 4 ฉบับ คือ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2536 ปี 2540 ปี 2541 และปี 2543

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ค่านิยมที่ปรากฏใน ส.ค.ส. จะเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้นี้จะสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ราชการ คือ

“ทุก ๆ ปีที่ทรงพระราชทาน ส.ค.ส. จะแฝงไว้ด้วยคำสอน กำลังใจ ช้อแนะนำ คำอวยพร อารมณ์ขัน ตามแต่สถานการณ์ในปีนั้น ๆ จะมีความเข้มข้น หรือเบาบางเพียงใด เช่น ส.ค.ส.พระราชทานปี 2541 – 2542 เป็นช่วง IMF ทรงสอนให้คนไทยตั้งสติและใช้ความอดทนที่จะเอาชนะอุปสรรค”

(ศุภชัย อิงคุลานนท์, สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2550)

“ความหมายใน ส.ค.ส. จะสื่อความถึงเหตุการณ์ของบ้านเมืองที่ผ่านมาในแต่ละปี สื่อถึงความเป็นไปของสังคมและคนในชาติ พระองค์ท่านก็จะสื่อออกมาสู่ประชาชน “

(ประกิต กัญยาบาล, สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550)

“ความหมายของเนื้อหาใน ส.ค.ส. ก็จะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น ๆ ในปีนั้น ๆ ที่มีเหตุการณ์บ้านเมืองเกิดขึ้น”

(สมหมาย วงจันทร์, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2550)

จากบทสัมภาษณ์และผลการวิจัยที่ผู้วิจัยพบ สรุปได้ว่า ส.ค.ส. ที่ทรงปรุงขึ้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาที่ทรงปรุง ส.ค.ส. ดังนั้นค่านิยมที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานก็จะแปรผันตามเนื้อหาที่ทรงปรุง ส.ค.ส.พระราชทานด้วยเช่นกัน แต่มีบางค่านิยมหรือเนื้อหาของ ส.ค.ส.พระราชทานในบางฉบับที่ผู้วิจัยพบว่า ทรงปรุงเนื้อหาความใน ส.ค.ส. ตามแต่พระราชอัธยาศัยที่ทรงต้องการเน้นย้ำให้พลกนิกรของพระองค์นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยเนื้อหาใน ส.ค.ส. มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ในบ้านเมือง เช่น ส.ค.ส.พระราชทานปี 2531 ที่ทรงปลูกฝังค่านิยมเรื่องการทำความดี

นอกจากนี้ในเนื้อหาของ ส.ค.ส.พระราชทานยังพบสิ่งที่น่าสนใจที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส. คือ มายาคติที่แฝงอยู่ในสังคมไทยอันได้แก่ เรื่องเล่าและนิทานสอนใจ สำนวน สุภาษิตและคำพังเพย รวมทั้งความเชื่อ ซึ่งมายาคติที่พบใน ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 3 ประเภทนี้เป็นมายาคติที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Societal) เพราะเป็นมายาคติที่สอนให้คนไทยรู้จักการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม และสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของคนไทย จึงกล่าวได้ว่ามายาคติเป็นสิ่งที่สะท้อนค่านิยมในสังคมและเป็นตัวให้สาระแก่วัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้มายาคติจึงมีความเกี่ยวพันกับค่านิยมดังที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน

จากวัตถุประสงค์ในการสื่อสารของ ส.ค.ส.พระราชทาน นอกจากจะทรงมีพระราชประสงค์เพื่อปลูกฝังและสร้างค่านิยมให้กับคนไทยแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เฉพาะในการพระราชทาน ส.ค.ส. ด้วยเช่นกัน คือ เมื่อนำเนื้อความของ ส.ค.ส.พระราชทานมาวิเคราะห์กับหลักทฤษฎี วจนกรรมแล้วจะพบว่า ทรงใช้การบรรยายข้อมูล (Representatives) และการพรรณาสถานการณ์ ด้วยวิธีการสรุปและการยกตัวอย่างในเนื้อความของ ส.ค.ส. รวมทั้งยังพบประเภทวจนกรรมการแสดงความรู้สึกด้วยเช่นกัน ซึ่งวจนกรรมประเภทนี้เป็นวจนกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความคิดของผู้ส่งสาร จากเนื้อความในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน พบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์เพื่อแสดงความยินดีและเพื่ออวยพรประชาชนชาวไทย จากเนื้อความที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานทุกฉบับ ความว่า “ขอจงมีความสุข ความเจริญ” และ “Happy New Year” นอกจากนี้ยังมีเนื้อความในบางส่วนของ ส.ค.ส.พระราชทานบางฉบับที่ทรงแสดงความรู้สึกที่ทรงห่วงใยและทรงต้องการปลดบขวัณและให้กำลังใจคนไทยในการต่อสู้กับปัญหา เช่น ส.ค.ส.พระราชทานปี 2541 ความว่า “ใจเอ๋ยใจ ใจหายใจคว่ำ หายใจยาว ใจดีสู้เสือ” จากเนื้อความทรงมีพระราชประสงค์เพื่อให้กำลังใจประชาชนชาวไทยในการเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ

แก่นความคิดที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน

จากวัตถุประสงค์ที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน คือ ทรงต้องการปลูกฝังและสร้างค่านิยมให้กับคนไทยนี้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีค่านิยมที่ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 11 ประการนี้ เมื่อนำค่านิยมดังกล่าวมาจัดกลุ่มจะพบว่า ค่านิยมทั้ง 11 ประการดังกล่าวเป็นเรื่องของการคิดดี การพูดดี และการทำดี โดยทั้ง 3 เรื่องนี้จะตรงกับหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในเรื่องของกายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต

เรื่องของการคิดดี ทำดี และพูดดีนั้น ผู้วิจัยพบว่า ทรงเน้นในเรื่องของการคิด ที่ตรงกับมโนสุจริตมากที่สุด เพราะจะพบว่าเนื้อความใน ส.ค.ส.จะมีคำว่า “คิด” ปรากฏอยู่ใน ส.ค.ส.พระราชทานเกือบทุกปี ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าเรื่องของใจหรือการคิดเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะเป็นพื้นฐานทั้งในเรื่องของการพูดและการกระทำ คือ เมื่อเรามีจิตใจที่ดี สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนออกมาทางการกระทำ ซึ่งจะตรงกับหลักทางพระพุทธศาสนาที่ถือว่าใจเป็นใหญ่ที่สุด เพราะใจเป็นสิ่งที่จะบังคับกายและวาจาให้กระทำหรือไม่กระทำการใดๆ ได้ ใจจึงเป็นตัวควบคุมให้คนปฏิบัติ และกระทำแต่สิ่งที่ดี

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงความหมายของคำว่า “ส.ค.ส.” แล้วจะพบว่า ส.ค.ส. หมายถึง ส่งความสุข ซึ่ง ส.ค.ส.พระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้แก่คนไทยนั้น ถ้าพสกนิกรของพระองค์น้อมนำคำอวยพรดังกล่าวไปปฏิบัติก็จะมีความสุขสมดังกับความหมายของคำว่า “ส.ค.ส.”

การเปลี่ยนแปลงของ ส.ค.ส.พระราชทาน

ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับนี้ ผู้วิจัยพบว่า ส.ค.ส.ที่ทรงปรุงมีการเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหาของ ส.ค.ส. และการสื่อความหมาย คือ ในช่วงแรกที่ทรงพระราชทาน ส.ค.ส. จะพบว่า เนื้อหาโดยส่วนใหญ่จะประกอบด้วยข้อความที่มีคำเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากเทคนิคของการพิมพ์ การถ่ายภาพ รวมทั้งกราฟิกต่าง ๆ ที่มีการพัฒนามากขึ้น จึงทำให้รูปแบบของ ส.ค.ส. ที่แต่เดิมนั้นในส่วนของข้อความมากกว่าภาพประกอบ จึงมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป คือ ตั้งแต่ในช่วงปี 2545 เป็นต้นมา ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบของ ส.ค.ส. มีการเปลี่ยนแปลงจากวจนภาษามาเป็นอวจนภาษา คือ ทรงใช้ภาพในการเล่าเรื่องมากขึ้น แทนการใช้ตัวอักษรหรือข้อความต่าง ๆ

จากรูปแบบของ ส.ค.ส.พระราชทานที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว ก็อาจจะเป็นเพราะว่าสภาพสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมที่มีแนวโน้มของการแข่งขันกันสูง จึงทำให้ช่วงระยะหลัง จึงทรงปรุง ส.ค.ส. โดยทรงใช้ภาพในการเล่าเรื่องและสื่อความหมายมากกว่าการใช้ข้อความ รวมทั้งกลุ่มผู้รับสารที่เป็นคนไทยทั่วประเทศ จึงทรงใช้ภาพวาดหรือภาพพระบรมฉายาลักษณ์ในการอวยพรปีใหม่ เพื่อที่จะได้เข้าถึงผู้รับสารได้อย่างรวดเร็วและผู้รับสารสามารถเข้าใจเนื้อหาและความหมายของสารได้ง่าย

นอกจากนี้ เนื่องจากระยะเวลาและประสบการณ์ที่พระองค์ท่านทรงปรุง ส.ค.ส.พระราชทานตลอดระยะเวลา 19 ปี จึงทำให้ทรงมีพระอัจฉริยภาพในการสื่อความหมายของ ส.ค.ส.ไปยังผู้รับสารได้เป็นอย่างดี คือ เนื้อหาของ ส.ค.ส.พระราชทานจะเป็นข้อความที่มีขนาดสั้นและกระชับ แต่แฝงไปด้วยความหมายลึกซึ้ง

วรรณศิลป์ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน

ส.ค.ส. ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้แก่คนไทยในทุกปีของวันขึ้นปีใหม่ใหม่นั้น พบว่า มีรูปแบบทางวรรณศิลป์ทั้งที่เป็นความเรียงร้อยแก้วและความเรียงร้อยกรอง รวมทั้งรูปแบบทางวรรณศิลป์ที่มีภาพประกอบหรือภาพพระบรมฉายาลักษณ์ควบคู่ไปกับบทพระราชนิพนธ์

นอกจากนี้ในงานวิจัยเรื่อง “ศึกษาความงามในพระบรมราชาบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พ.ศ. 2530 – 2540” ที่ศึกษาความงามในพระบรมราชาบาท (สุภรัตน์ ชันธพัฒน์, 2544) แสดงให้เห็นถึงกลวิธีในการใช้ภาษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ ทรงใช้ภาษาที่เรียบง่าย และมีศิลปะในการใช้ถ้อยคำ มีการใช้คำซ้ำ ประโยคซ้ำ มีศัพท์เทคนิค เฉพาะ มีการปรุงแต่งถ้อยคำให้สละสลวย มีการใช้ถ้อยคำโวหารต่าง ๆ ที่ทรงใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหา ทำให้เนื้อหาได้อรรถรส มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ซึ่งผลการศึกษาจากงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาลักษณะทางวรรณศิลป์ใน ส.ค.ส.พระราชทาน คือ ทรงมีกลวิธีในการสอดแทรกแง่คิดและคติเตือนใจ ทำให้เนื้อความมีความน่าสนใจและน่าติดตาม เนื่องจากทรงใช้กลวิธีหรือลักษณะทางวรรณศิลป์ในหลายรูปแบบ ทั้งทรงใช้การซ้ำคำ เพื่อเป็นการย้ำความ การใช้ภาพพจน์ความเปรียบและสำนวนไทย การใช้คำคล้องจอง การสร้างคำศัพท์และการเลือกสรรคำ และยังทรงแฝงไว้ซึ่งอารมณ์ขันในการใช้ภาษาและภาพประกอบ ดังที่ปรากฏใน ส.ค.ส.พระราชทาน

จะเห็นได้ว่า ส.ค.ส.พระราชทานที่ทรงพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทยนั้น นอกจากจะเป็นพรปีใหม่ซึ่งเป็นพรอันศักดิ์สิทธิ์ที่ทรงพระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยแล้ว เมื่อนำพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานดังกล่าวมาตีความก็จะพบความหมายต่าง ๆ ที่แฝงในเนื้อความ ทั้งแง่คิด คติเตือนใจและคำแนะนำต่าง ๆ ที่นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อีกด้วย จากเหตุผลดังกล่าวและจากผลการศึกษาวรรณศิลป์ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทาน แสดงให้เห็นว่า พระองค์ทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี เพราะทรงถ่ายทอดเรื่องราวและความรู้สึกนึกคิดออกมาได้อย่างกระจ่างและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน

การสื่อความหมายของภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทานตามทฤษฎีสัญญาวิทยา

การสื่อความหมายของภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทาน สรุปลงได้ว่า ภาพประกอบใน ส.ค.ส.พระราชทาน ปี 2531 ที่ทรงเริ่มพระราชทานเป็นปีแรกเรื่อยมาจนกระทั่งถึง ปี พ.ศ. 2535 จะยังไม่มีมีการตกแต่งลวดลายใด ๆ มากนัก จะเป็นเพียงการประดับประดาด้วย ลวดลายของรูปทรงเรขาคณิต เส้นตรง เส้นปะ เส้นโค้ง ฯลฯ ซึ่งเป็นลวดลายที่ทรงวาดขึ้นจาก จินตนาการ เพื่อให้ ส.ค.ส. มีความน่าสนใจมากขึ้น จนกระทั่งปี พ.ศ.2536 เป็นต้นมาได้เริ่มมีการ ประดับประดาลวดลายของ ส.ค.ส. มากขึ้น ซึ่งภาพประกอบที่ปรากฏใน ส.ค.ส.จะยากขึ้นและมีความ สอดคล้องไปกับพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส.พระราชทานตามลำดับ เช่น ส.ค.ส.พระราชทานปี 2539 ที่มีภาพประกอบเป็นเครื่องดนตรีหลากหลายชนิด ที่สอดคล้องไปกับเนื้อความในพระราชนิพนธ์ ของ ส.ค.ส. ปี 2539 ความว่า “...พูดอย่างนี้อาจสื่อให้ควายฟัง ขอให้ตีความให้แตก เพื่อปิดเป้า อุปสรรค ถ้าดีดดีตีเป่าให้กลมกล่อมก็มีหวังผ่านพ้นปัญหาทั้งหลาย”

ดังนั้นภาพประกอบโดยส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาจากการสื่อความหมายของ องค์ประกอบที่มีขึ้นเพื่อการตกแต่งลวดลาย เป็นการสื่อความหมายด้วยสัญลักษณ์ตั้งแต่ ส.ค.ส. พระราชทานปี 2536 เป็นต้นมา

ภาพประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทานเป็นเหมือนการช่วยเหลือเรื่องของเนื้อความ ใน ส.ค.ส. และเนื่องจากข้อจำกัดของขนาดกระดาษที่ทำ ส.ค.ส. จึงทำให้เนื้อความที่ปรากฏจึงมี ข้อความขนาดสั้น ๆ ดังนั้นภาพประกอบใน ส.ค.ส. นอกจากจะเป็นลวดลายในการตกแต่ง ส.ค.ส. ให้มีความน่าสนใจแล้ว ยังเป็นเหมือนกับการช่วยเหลือเรื่องที่แฝงอยู่ในพระราชนิพนธ์ของ ส.ค.ส. ที่ ทรงพระราชทาน

เป็นที่ทราบกันดีว่า ส.ค.ส.พระราชทานทุกฉบับนั้น ล้วนมีความหมายลึกซึ้งซ่อน อยู่ภายใน ไม่ว่าจะมีความหมายโดยตรงจากข้อความ จากภาพประกอบหรือแม้กระทั่งสีสันทันที่ ปรากฏ ซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ส.ค.ส. ที่พระองค์ทรงพระราชทานในแต่ละปี ล้วน เป็นสีขาวและสีดำ ซึ่งเป็นสิ่งที่พระองค์ทรงต้องการสะท้อนให้คนไทยได้เห็นถึงตัวอย่างของความ ประหยัด มัธยัสถ์ คือ สิ่งของหลาย ๆ สิ่งแม้จะไม่มีสีสันทันดูดีแต่ก็สามารถตกแต่งให้มีความ น่าสนใจได้ถ้าเรารู้จักการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจาก ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับนี้ ปรากฏมี ส.ค.ส.พระราชทาน 2 ฉบับ คือ ส.ค.ส.พระราชทานปี 2549 และ ส.ค.ส.พระราชทานปี

2550 ที่พระองค์ท่านทรงนำพระบรมฉายาลักษณ์มาเป็น ส.ค.ส.พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย เพื่ออวยพรปีใหม่ ด้วยวิธีการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าทรงพยายามทำทุกสิ่งให้เกิดประโยชน์ ตลอดเวลา จากการตกแต่งลวดลายและภาพประกอบของ ส.ค.ส.พระราชทานทั้ง 19 ฉบับนี้ทรง ต้องการชี้แนะให้พสกนิกรชาวไทยได้เห็นถึงความเรียบง่าย ยึดมั่นในความหมายและคุณค่าของ สรรพสิ่งเป็นที่ตั้งมากกว่าจะมองกันที่ความสวยงาม และความฟุ้งเฟ้อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ส.ค.ส.พระราชทาน

จากการที่ได้ศึกษาเรื่อง “วาทะวิเคราะห์สารและความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทาน” ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ส.ค.ส.พระราชทาน คือ งานวิจัยขึ้นไปควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของ การเก็บข้อมูลแบบเจาะลึกทางด้าน การรับรู้ความหมายของ ส.ค.ส.พระราชทานจากกลุ่มผู้รับสาร เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติและความเข้าใจที่มีต่อ ส.ค.ส.พระราชทาน

นอกจากนี้งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์สารและความหมายจากสารประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความ ของบุคคลสำคัญ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาและวิเคราะห์สารของบุคคลสำคัญท่านอื่นๆ ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- การสื่อสารแห่งประเทศไทย. ในหลวงกับการพระราชทานพรปีใหม่. ในเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2539.
- กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- กรกมล สีขาว. การศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการสื่อสารในพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545.
- กัญดา ธรรมมงคล. พระอัจฉริยภาพด้านภาษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. ภาษาปริทัศน์ 8 (2530) : 9 - 19.
- คณะกรรมการจัดงานวันสื่อสารแห่งชาติ. พระราชอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านการสื่อสาร. เนื่องในวันสื่อสารแห่งชาติ 4 สิงหาคม 2530. กรุงเทพมหานคร : วิสคอมเซ็นเตอร์, 2530.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ. พระอัจฉริยภาพของพระมหากษัตริย์ไทยด้านการประดิษฐ์อักษร. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- ชนะศักดิ์ ศรีพุดผา. วาทวิเคราะห์พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411- 2453). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ชัมย์พร แสงกระจ่าง. ภาษาและวรรณศิลป์ในพรปีใหม่และพระราชดำรัส. ในครุภาษาไทยของแผ่นดิน. นครสวรรค์ : สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- ชัยรัตน์ หอวรรณภากร. การสื่อความหมายและอุดมการณ์ในเพลงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ณัฐพงศ์ แย้มเจริญ. วาทกรรมวิเคราะห์พระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน. เอกกษัตริย์อัจฉริยะ. เนื่องในมหามงคลสมัยฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2539.

ท่านผู้หญิงเก่งหลง สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. ทำเป็นธรรมชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. เนื่องในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2542.

ธีรยุทธ บุญศรี. สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550.

บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร. สำนวน สุภาษิต และคำพังเพยไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2541.

เบญจพร บวรสุวรรณ. สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2550.

ประกิต กันยาบาล. สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2550.

เปลื้อง ณ นคร. ภาษาวรรณา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2542.

พระบิดาแห่งเทคโนโลยีของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 2545.

พีระพงศ์ สุขแก้ว. เอกภพตรีขั้ว อัศจรรย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โหลทอง มาสเตอร์พริ้น, 2549.

พุทธชาติ สุขรอด. การสื่อความหมาย การสร้างอารมณ์ขัน และสัมพันธภาพในการ์ตูนระกากับราณี.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

พรเทพ ดังคเสถณี. เสื้อตัวที่ 5 หายไปไหน [Online]. แหล่งที่มา : <http://www.bex.or.th> [30 มีนาคม 2550]

พัชรี เขยจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูลและฉัตรนันทน์ อนวัชศิริวงศ์. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : เบลโล่การพิมพ์, 2538.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สรรพศิลป์ศาสตร์ราชา. เนื่องในโอกาสสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2542.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา. คณะนิเทศศาสตร์. การสร้างสารในงานนิเทศศาสตร์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, 2549.

มานิตา ลีโทชวลิต. การวิเคราะห์นิทานชาดกที่ส่งเสริมสันติธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

มิสเตอร์ไอที. คุุษาภาษาคอม: ย้อนอดีตปัญหา Y2K. นิตยสารหญิงไทย 26, 607 (มกราคม 2544) : 10.

รจิตลักษณ์ แสงอุไร. นิเทศศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์.

รัชณี ซอโสติกกุล. สำนวน สุภาษิต และคำพังเพยของไทยที่น่าสนใจมาเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

วาสนา บุญสม และสมบัติ ตั้งก่อเกียรติ. สำนวนสิบสองราศี. พิมพ์ครั้งที่ 1 : เพชร 69 การพิมพ์, 2540.

วินี เชียงเถียร. วาทะวิเคราะห์พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา (พ.ศ.2493 - 2542). วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

วรรณลดดา พิรุณถาวร. การสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ส.ค.ส.พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย [Online]. แหล่งที่มา : [http:// www.thaiarea.com](http://www.thaiarea.com) [1
พฤศจิกายน 2549]

สุภรัตน์ ชันธุ์พัฒน์. ศึกษาความงามในพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอด
ดุลยเดช พ.ศ.2530-2540. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.

สวณิต ยมาภัย. ภาษาเพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธ
ราช, 2528.

ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน. ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ศิริพร วีระโชติ . การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่เชิงการสื่อสารที่ปรากฏบนปฏิทินไทย พ.ศ. 2537.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ศุภชัย อิงคุณานนท์. สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2550.

ศูนย์สารสนเทศ สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่. ตราสัญลักษณ์ฉลองสิริราชสมบัติ
ครบ 60 ปี [Online]. แหล่งที่มา : <http://www.prdnorth.in.th> [5 มกราคม 2550]

อริคม สุขสมสถาน. สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2550.

อุบลวรรณ ปิติพัฒน์โชษิต และคณะ. การสื่อสารและสารสนเทศในสมัยรัชกาลที่ 9.
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท. กรอบวาทกรรมวิเคราะห์กับกรณีศึกษาไทย. ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน,
2544.

อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท. วาทวิพากษ์ตะวันตก (ค.ศ. 1925 - ปัจจุบัน) กับบริบทไทย.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

15 ปีที่ผ่านไป ส.ค.ส.พระราชทาน. 1 มกราคม 2545. มติชน: 5.

ภาษาอังกฤษ

Cobley, Paul. The Communication Theory Reader. London: Routledge, 1996.

Fiske, John. Introduction to communication studies. London: Routledge, 1990.

Infante, D., Rancer, A. & Womack, D. Building Communication Theory. USA:
Waveland Press, 1997.

Rudolph, F., and Kathleen, S. Inter-act: using interpersonal communication skills.
Wadsworth Publishing, c1995.

Savignon, Sandra J. Communicative competence: theory and classroom practice.
Addison-Wesley, 1983.

Searle, John. Mind, language and society: philosophy in the Real World. London:
Phoenix, 2000.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

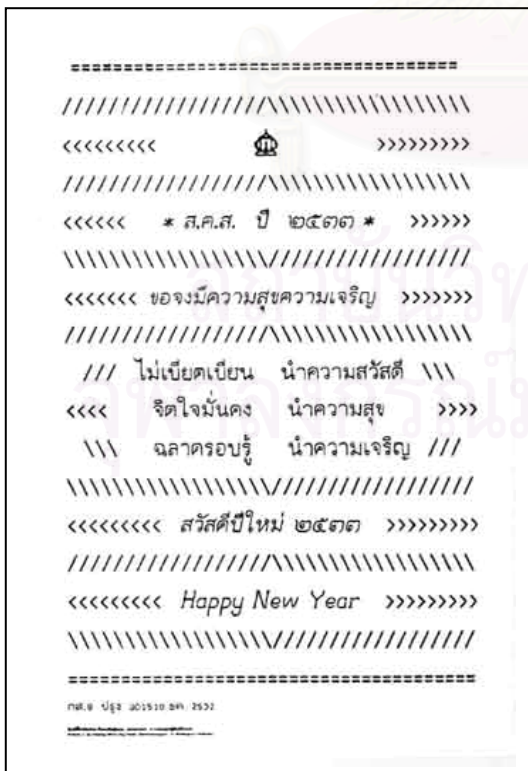
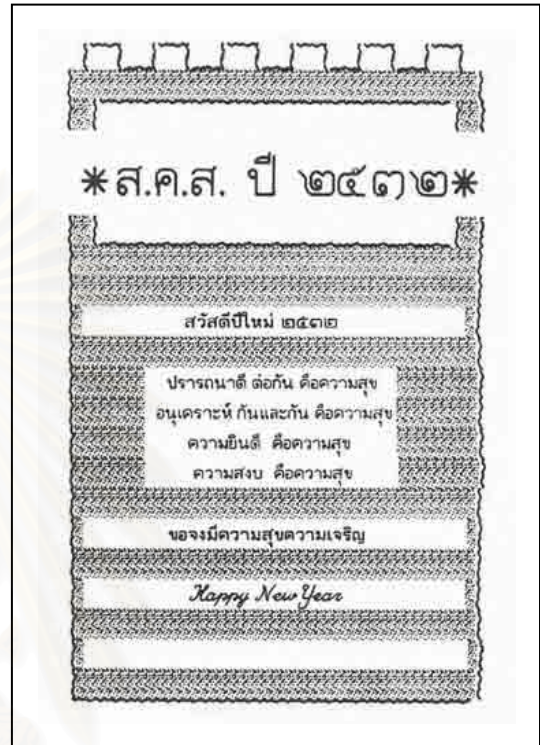
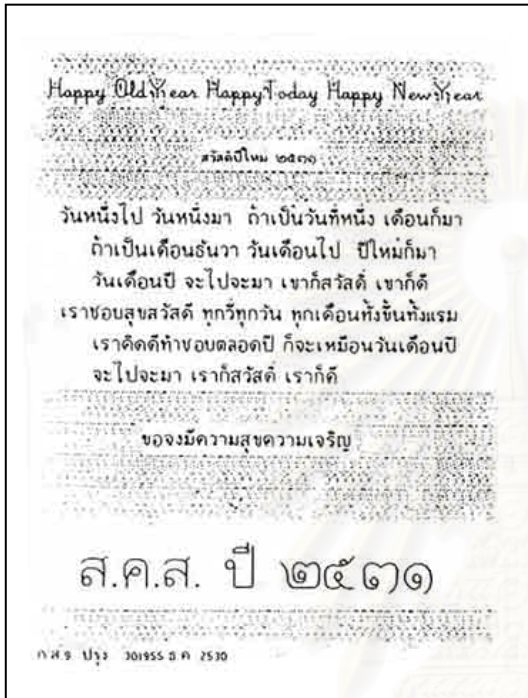

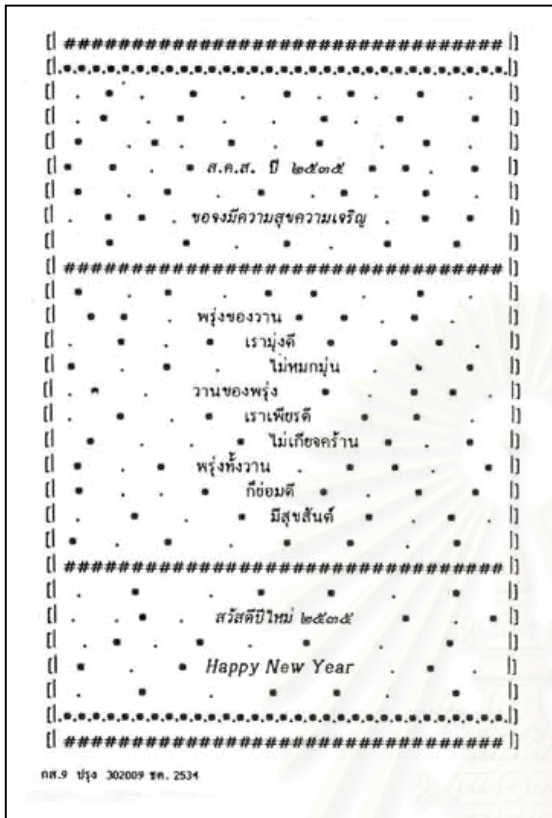
ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ส.ค.ส. พระราชทาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย

ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2531

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระขึ้นปีใหม่ เป็นเวลาที่เราคควรระลึกถึงกัน และอวยพรแก่กันด้วยความหวังดี ให้สำเร็จประสงค์ในสิ่งพึงปรารถนา เป็นต้นว่าให้มีความสุขกายสบายใจ ให้มีความสมบูรณ์ด้วยพลานามัย ด้วยทรัพย์ด้วยเกียรติยศ ผู้ที่มีข้อขัดข้องไม่เข้าใจกันก็ควรปรับความเข้าใจให้อภัยกัน ด้วยความเมตตาปราณี ผู้ที่ทำประโยชน์เกื้อกูลแก่กัน ก็ควรแสดงไมตรีตอบขอบใจกันตามอัธยาศัย

ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่มีมิตรจิตจัดงานฉลองวันเกิดครบห้ารอบ ให้อย่างใหญ่โตเป็นหลายวัน งานที่จัดให้นั้นก็มากมายหลายสิ่งหลายส่วนล้วนเจตนาจะให้บังเกิดผล เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและแต่ละคนแต่ละฝ่ายก็พร้อมกันตระเตรียมจัดทำอย่างจริงจังมาตลอดทั้งปี เพื่อที่จะให้สำเร็จและสมบูรณ์ตามความตั้งใจ ทำให้ทุกคนที่ได้เห็น แม้แต่ชาวต่างประเทศก็ชื่นชมยกย่อง

ข้าพเจ้ายังรู้สึกประทับใจอยู่ ที่ได้เห็นท่านทั้งหลาย ไม่ว่าจะเพศใด วัยใด อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ใด พากันมาให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้า ด้วยใบหน้าท่าทางที่แจ่มใสและเบิกบานยินดี อาจพูดได้ว่าตลอดห้าวันที่มีพิธีฉลองนั้น ทุกคนในราชอาณาจักรไทยมีแต่ความผ่องใสและความเข้าใจที่ดีต่อกัน ชื่อนี้ น่าจะเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ความเมตตาปรองดองและความมุ่งมั่นเจริญต่อกันนั้นยังมีอยู่ในจิตใจคนไทย ถ้าเราทั้งหลายพยายามนึกถึงประโยชน์และความสุขความเจริญของส่วนให้มาก พยายามหันหน้าเข้าหากัน และมองกันในทางดีอยู่เสมอ ก็จะเข้าใจกันและร่วมมือร่วมงานกัน ได้เป็นอันดี เหมือนกับที่เราสามารถร่วมกันจัดงานใหม่ ๆ ให้สำเร็จได้เรื่อยเรื่อยมาแล้วหลายครั้ง

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ทุก ๆ คนตั้งใจทำความคิดความเห็นให้กระจ่างแจ่มใส ทำความเข้าใจอันดีในกันและกันให้เกิดขึ้นแน่ชัด แล้วนำความคิดความเข้าใจที่ดีนั้น มาประสมประสานกันให้พร้อมเพรียงเข้ารูปเข้ารอย เพื่อนำไปปฏิบัติและพัฒนากิจการงานของส่วนรวมให้ดำเนินก้าวหน้าไปโดยราบรื่นและมั่นคง ก็จะช่วยบรรลุถึงประโยชน์ และความสุขความเจริญที่แต่ละคนปรารถนาปรารถนาได้ไม่ยากนัก

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพยึดถือ จงดลบันดาลให้ข้าพเจ้าและปวงชนชาวไทยมีความสุขความเจริญตลอดไป

อุปสรรค และภัยอันตรายทุกขสถาน บันดาลให้ประเทศไทยแต่ละคนมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา และกำลังสามัคคีอันกล้าแข็งพร้อมมูลในอันที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่ทั้งน้อยใหญ่ ให้เกื้อกูลส่งเสริมกัน เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ตนประโยชน์ชาติ ทั้งให้สามารถดำรงอิสรภาพ อธิปไตย และความเจริญร่มเย็นของบ้านเมือง ให้สถิตเสถียรอยู่ตลอดไปชั่วกาลนาน

ขอทุกท่านจงประสบแต่ความสุข สิริสวัสดิ์ พิชิตนวมงคล และสรรพสิ่งอันพึงประสงค์ พร้อมทุกประการทั่วหน้ากัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2532

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระขึ้นปีใหม่ เป็นเวลาที่เราคอวระลึกถึงกัน และอวยพรแก่กันด้วยความหวังดี ให้มีความสุขความเจริญ และสำเร็จประสงค์ในสิ่งพึงปรารถนา ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านเป็นอันมาก ที่ได้แสดงมิตรจิตร่วมฉลองงานรัชมังคลาภิเษกเมื่อเดือนกรกฎาคม ทำให้งานมีความหมาย สมบูรณ์ และสำเร็จประโยชน์อันนำขึ้นชมหลายประการ

ระหว่างปีที่ล่วงแล้ว เหตุการณ์ต่าง ๆ ในบ้านเมืองนับว่าเป็นปรกติดี แต่พอเข้าปลายปีก็เกิดฝนตกชุกในเขตภาคใต้ติดต่อกันหลายวัน เป็นเหตุให้ประชาชนหลายจังหวัดต้องประสบอันตรายเพราะอุทกภัย ความเสียหายครั้งนี้ดูจะรุนแรงกว่าครั้งไหน ๆ ที่ผ่านมา เราคงจะต้องช่วยเหลือบรรเทาผู้ประสบภัย และฟื้นฟูสภาพกู้สถานะของบ้านเมืองเป็นการใหญ่ ต่อเนื่องกันไป เป็นแรมปี

อย่างไรก็ดี อุทกภัยใหญ่นี้ก็ทำให้เห็นแจ้งและเห็นซึ่งถึงน้ำใจคนไทยอีกวาระหนึ่งว่า คนไทยนั้นมีความปรองดองกันมั่นคง ไม่แบ่งพวกแบ่งเผ่าว่าเป็นชาวเหนือ ชาวใต้ หรือชาวภาคไหน ๆ หากแต่ถือตัวว่าเป็นไทยด้วยกัน เสมอเหมือนกัน อยู่ในผืนแผ่นดินเดียวกัน คือ แผ่นดินไทย อีกประการหนึ่งขึ้นชื่อว่าคนไทยแล้วไม่ว่าเป็นชาย หญิง เด็ก ผู้ใหญ่ ต่างมีความเมตตารักใคร่กัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือกันด้วยใจจริงเสมอคุณุญาติพี่น้องในสายสัมพันธ์เดียวกัน

ความสามัคคีปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับความรักใคร่เผื่อแผ่ช่วยเหลือกันอันที่พี่น้องสองประการนี้ คือ คุณลักษณะสำคัญของไทยที่ช่วยให้ชาติบ้านเมืองอยู่รอดเป็นอิสระ และเจริญมั่นคงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตราบใดที่เราทั้งหลายรักษาความเป็นไทยนี้ไว้ได้ ชาติบ้านเมืองก็จะดำรงมั่นคงอยู่ตราบนั้น ความเป็นไทยจึงเป็นสมบัติอันล้ำค่าที่ชาวเราต้องถนอมรักษาไว้เป็นนิรันดร์ตลอดไป

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ทุก ๆ คนตั้งใจทำความคิดความเห็นของตนให้กระจ่าง แจ่มใส ทำความเข้าใจอันดีในกันและกันให้เกิดขึ้นแน่ชัด จะปฏิบัติพัฒนากิจการงานใดๆ ก็ให้นึกถึงความเป็นไทยไว้เสมอ อย่าประมาท งานของตนของชาติจักได้ดำเนินก้าวหน้าไปโดยถูกต้อง มั่นคง บรรลุถึงประโยชน์สุขและความเจริญที่แต่ละคนปรารถนาปรารถนา

ขออานุภาพแห่งคุณแห่งศุภระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพยึดมั่น จงอภิบาลบำรุงประเทศชาติราชอาณาจักรให้มั่นคงสวัสดิ์ แคล้วคลาดจากความทุกข์เดือดร้อน จาก

ปัญหา อุปสรรค และภัยอันตรายทุก ๆ สถานะ บ้านดาลให้ประเทศไทยแต่ละคนมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา และกำลังสามัคคีอันกล้าแข็งพร้อมมูลในอันที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่ทั้งน้อยใหญ่ ให้ เกื้อกูลส่งเสริมกัน เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ตนประโยชน์ชาติทั้งให้สามารถดำรงอิสรภาพ อธิปไตย และความเจริญ ร่วมเย็นให้สถาพรอยู่ตลอดไปชั่วกาลนาน

ขอทุกท่านจงประสบแต่ความสุข สิริสวัสดิ์ พิชิตน้มนงคล และสรรพสิ่งอันพึงประสงค์ พร้อมทุกประการจงทั่วกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2533

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุก ๆ คน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่มีมิตรจิตร่วมมือสนับสนุนข้าพเจ้าในภาระทั้งปวงด้วยดี

ในปีที่แล้วสถานการณ์หลายอย่าง ไม่ว่าจะทางเศรษฐกิจ การเมือง หรือสังคม เปลี่ยนแปลงแปรผันอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ความเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้หลายฝ่ายหลายคนมีความสับสนไม่เข้าใจกัน ซึ่งเป็นปัญหากระทบกระเทือน ถึงการปฏิบัติงานส่วนรวมของชาติไม่น้อย สมควรที่เราทั้งหลายจะต้องร่วมกันแก้ไขให้คลี่คลายไปโดยเร็ว

การแก้ปัญหาถ้าไม่ทำให้ถูกเหตุถูกทางด้วยความรอบคอบระมัดระวัง มักจะกลายเป็นการเพิ่มปัญหาให้มากและยุ่งยากขึ้น แต่ละฝ่ายจึงควรจะต้องตั้งใจพยายามทำความเข้าใจกันและกันอย่างถูกต้อง ความกระจ่างและเที่ยงตรง เพื่อจักได้สามารถเข้าใจปัญหา และเข้าใจกันและกันอย่างถูกต้อง ความเข้าใจที่ถูกต้องแนบชัดนี้จะช่วยให้มองเห็นแนวทางปฏิบัติแก้ไขอันเหมาะสมซึ่งจะนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกประการหนึ่งอันเป็นข้อสำคัญ ทุกฝ่ายจะต้องตระหนักในใจเสมอว่าประโยชน์ส่วนรวมนั้นเป็นประโยชน์ที่แต่ละคนพึงยึดถือ เป็นเป้าหมายหลักในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน เพราะเป็นประโยชน์ที่ยั่งยืนแท้จริงซึ่งทุกคนมีส่วนได้รับทั่วถึงกัน

ในปีใหม่นี้ขอให้ท่านทั้งหลายพยายามรักษาสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง เพื่อให้สามารถประกอบกิจการงานอันเป็นสัมมาชีพได้เต็มกำลัง ทั้งพยายามระมัดระวังรักษาจิตใจของตนไว้ให้หนักแน่น เพื่อให้มีสติสมบูรณ์ มีปัญญาผ่องใสเฉลียวฉลาด สามารถขบคิดวินิจฉัยเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ได้ไม่ผิดพลาด ผู้ใดมีภาระหน้าที่อันใดอยู่ก็เร่งกระทำให้สำเร็จลุล่วง ด้วยความรู้ ความสามารถ ด้วยความจริงใจพร้อมใจและความเมตตาปรารถนาดีต่อกัน ผลการปฏิบัติของแต่ละคนแต่ละฝ่าย จักได้ประกอบและส่งเสริมกันขึ้นเป็นประโยชน์เป็นความก้าวหน้า เป็นความมั่นคงวัฒนาของประเทศชาติไทยของเรา

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์จงอภิบาลรักษาท่านทั้งหลาย ให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายและสิ่งชั่วร้ายทุก ๆ ประการ บันดาลให้มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา และกำลังสามัคคีอันพร้อมมูลกล้าแข็ง ที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่อันเป็นประโยชน์ตนประโยชน์ชาติให้บรรลุผลเลิศทุก ๆ ด้าน ทั้งสามารถรักษาอิสรภาพ ความเป็นไทย พร้อมทั้งความผาสุกร่มเย็นในแผ่นดินไว้ ให้ดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปชั่ววันรันดร

ขอทุกทุกท่านจงมีความสุข ความเจริญก้าวหน้า ความปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย พร้อม
ทั้งความสมประสงค์ในสิ่งพึงปรารถนา จงทุกเมื่อทั่วกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2534

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ เป็นเวลาที่เราคควรระลึกถึงกันและอวยพรแก่กัน ให้มีความสุข ความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุกๆ คน ทั้งขอ ขอบใจท่านเป็นอย่างมากที่มีมิตรจิตร่วมมือสนับสนุนข้าพเจ้าในภาระทั้งปวง

ทุกคนย่อมปรารถนาให้บ้านเมืองเป็นปรกติมั่นคงและประชากรราษฎรส่วนใหญ่มีฐานะ ความเป็นอยู่ดีสมอันภาพ ความปรารถนานี้มิใช่จะเกิดขึ้นได้เอง แต่หากทุกคนทุกฝ่าย และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีหน้าที่ปฏิบัติบริหารงานแผ่นดิน จะต้องช่วยกันสร้างเสริมขึ้นด้วยการเร่งรัด ปฏิบัติหน้าที่ของตนๆ ให้สนับสนุนส่งเสริมกันโดยพร้อมเพรียง ให้สัมฤทธิ์ผลที่แท้จริงตรงตาม เป้าหมายและเมื่อเกิดปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง กระทบกระเทือนถึงสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ ของประชาชน ก็ควรจะร่วมกันคิดอ่าน แก้ไขให้คลี่คลายไปโดยไม่ชักช้า ด้วยความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบและความสามัคคีปรองดอง ยิ่งขณะนี้สถานการณ์ของโลกและรอบ ๆ บ้านเมือง ของเรา กำลังเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทุกคนจะต้องคุมสติมิให้หวั่นไหวกับเหตุการณ์ วิกฤติ ทำจิตใจและความคิดให้หนักแน่นแน่วแน่และเที่ยงตรงเสมอกัน ที่จะยึดมั่นในเหตุผล ความ สุจริตถูกต้องและประโยชน์สุขส่วนรวมให้มากเป็นพิเศษ

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอให้แต่ละคนพยายามทำความเห็นของตนให้กระจ่างแจ่มใส ทำ ความเข้าใจอันดีในกันและกันให้เกิดขึ้นแน่ชัด จะปฏิบัติพัฒนากิจการงานใดๆ ก็ให้นึกถึงส่วนรวม และความเป็นไทยไว้เสมออย่าประมาท งานของตนและของชาติจักได้ดำเนินก้าวหน้าไปโดย ถูกต้อง เที่ยงตรง ไม่ติดขัด จนบรรลุถึงประโยชน์สุขและความเจริญที่ปรารถนา

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์จงอภิบาลรักษาท่านทั้งหลาย ให้ แคล้วคลาดจากภัยตราย และความชั่วร้ายทุก ๆ ประการ บันดาลให้มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญาและกำลังสามัคคีที่เข้มแข็งพร้อมมูล เพื่อสามารถประกอบกรณียกิจใหญ่ๆ เป็น ประโยชน์ตนประโยชน์ชาติให้บรรลุผลสมบูรณ์ สามารถรักษาอิสรภาพ อธิปไตย พร้อมทั้งความ ผาสุกร่มเย็นในแผ่นดินไว้ ให้ดำรงมั่นคงอยู่ได้ตลอดนิรันดกาล

ขอทุกท่านจงมีความสุข ความเจริญก้าวหน้า ความปราศจากทุกข์ปราศจากภัย และ ความสัมฤทธิ์ผลที่พึงประสงค์จงทุกเมื่อทั่วกัน

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2535

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ท่านทุกคนด้วยความปรารถนาดี ทั้งขอ
 ขอบใจท่านเป็นอันมากที่มีไมตรีจิต ร่วมมือสนับสนุนข้าพเจ้าในภาระทั้งปวงเสมอมา

บ้านเมืองไทยของเรา ดำรงมั่นคงมาช้านานเพราะคนไทยมีความพร้อมเพรียงอันเข้มแข็ง
 ถึงจะมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นบ้างตามกาลตามสมัย ก็เป็นไปตามความปรารถนาของพวกเขา
 เอง ที่จะทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า การทำนุบำรุงบ้านเมืองนั้นเป็นงานส่วนรวมของคนทั้ง
 ชาติ จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้องมีความขัดแย้งเกิดขึ้นบ้าง จะให้ทุกคนทุกฝ่ายมีความคิดเห็น
 สอดคล้องต้องกันตลอดทุกเรื่องไปย่อมเป็นการผิดวิสัย เพราะฉะนั้นแต่ละฝ่ายแต่ละคนจึงควรจะ
 คำนึงถึงจุดประสงค์ร่วมกัน คือ ความเจริญไพบูลย์ของชาติเป็นข้อใหญ่ ความคิดเห็นในเรื่อง
 ระเบียบแบบแผนและวิธีการปฏิบัตินั้น ควรจะต้องถือเป็นเรื่องปลีกย่อยที่มีความสำคัญรองลงมา
 ทุกฝ่ายชอบที่จะทำใจให้เพียงตรงเป็นกลาง ทำความคิดความเห็นให้กระจ่างแจ่มในทำความเข้าใจ
 เข้าใจอันดีในกันและกันให้เกิดขึ้นแล้วนำความคิดเห็นของกัน และกันนั้นมาพิจารณาเทียบเคียง
 กันโดยหลักวิชา เหตุผล ความชอบธรรม และความเมตตาสามัคคีให้เห็นแจ้งจริง ทุกฝ่ายก็จะ
 สามารถปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องเข้ารูปเข้ารอยกันได้ทุกเรื่อง

ในปีใหม่นี้ขอให้ท่านทั้งหลายพยายามรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต ให้สมบูรณ์ แข็งแรง
 เพื่อให้สามารถประกอบกิจการงานในหน้าที่ได้เต็มกำลัง ผู้ใดมีภาระหน้าที่อันใดอยู่ก็เร่งกระทำให้
 สำเร็จลุล่วงโดยไม่ชักช้าจะปฏิบัติพัฒนากิจการงานใด ๆ ก็นึกถึงส่วนรวมและความเป็นไทยไว้
 เสมอ อย่าประมาท งานของตนและของชาติจักได้ดำเนินก้าวหน้าไปโดยถูกต้อง เพียงตรงไม่
 ติดขัด และบรรลุถึงประโยชน์ พร้อมทั้งความสุขความเจริญที่ปรารถนารอปรารถนาถ้วนทุกสิ่ง

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์จงอภิบาลรักษาท่านทั้งหลายให้
 แคล้วคลาดจากภยันตรายและสิ่งชั่วร้ายทุก ๆ ประการ บันดาลให้มีกำลังกาย กำลังใจ กำลัง
 ปัญญา และกำลังสามัคคีอันกล้าแข็งพร้อมมูล ที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ให้บรรลุผลเลิศ
 ทุก ๆ ด้าน ทั้งสามารถธำรงอิสรภาพและความเป็นไทย พร้อมทั้งความผาสุกร่มเย็นในแผ่นดินไว้
 ให้ดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปชั่ววันรัตนกาล

ขอทุกท่านจงมีความสุข ความเจริญก้าวหน้า ความปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย และ
 ความสมประสงค์ในสิ่งพึงปรารถนาจงทุกเมื่อทั่วกัน

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่
วันศุกร์ที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ เป็นเวลาที่เราคควรระลึกถึงกัน และอวยพรแก่กันให้มีความสุข ความสำเร็จในสิ่งที่พึงประสงค์ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ทุกๆ คน ทั้งขอขอบใจ ท่านเป็นอย่างมาก ที่มีมติตร่วมมือสนับสนุนข้าพเจ้าในภาระทั้งปวงด้วยดีตลอดมา

ในรอบปีที่ล่วงแล้ว มีเหตุไม่ปรกติเกิดขึ้นหลายครั้ง หลายอย่าง รวมทั้งภาวะน้ำแล้งและ น้ำท่วมที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กันนั้นด้วย เหตุไม่ปรกติดังกล่าว บางเรื่องก็ก่อให้เกิดความหวุ่นวิตกร้อน ใจ บางเรื่องก็กระทบกระเทือนความเป็นอยู่ อาชีพ และเศรษฐกิจ ทั้งของเอกชนและบ้านเมืองเป็น อย่างมาก. แต่เพราะเหตุที่ชาวเราเป็นส่วนใหญ่ยังมีสติรู้ตัว มีความเข้มแข็งอดทน และความคิด จิตใจที่มั่นคงในความเมตตากรุณาอยู่ จึงสามารถร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขให้ผ่อนคลายเป็นไปได้

เหตุไม่ปรกติทั้งนี้ควรจะช่วยให้ท่านทั้งหลายได้ขบคิดสำคัญประการหนึ่ง ว่าวิถีชีวิตของ บุคคลนั้นย่อมมีภัยอันตราย มีอุปสรรค และเคราะห์ดีที่เคราะห์ร้ายผ่านเข้ามาเรื่อยๆ ไม่มีผู้ใดจะอยู่ ปรกติสุขอย่างเดียวได้. ทุกคนจำเป็นต้องเตรียมกายเตรียมใจให้พร้อมทุกเวลา ที่จะเผชิญและต่อสู้ แก้ไขความไม่ปรกติเดือดร้อนต่างๆ ด้วยเหตุผล หลักวิชา ความถูกต้องรอบคอบ และสามัคคีธรรม

ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่ง ที่จะให้ทุกคนเล็งเห็นและเข้าใจสถานการณ์บ้านเมืองตาม ความเป็นจริง ว่าเวลานี้บ้านเมืองของเรา กำลังต้องการการปรับปรุงและพัฒนาอย่างมี ประสิทธิภาพโดยเร่งรีบ เพื่อให้ได้รับประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วย จากทรัพยากรในพื้นที่ภูมิประเทศ ของเรา และจากกำลังงานกำลังปัญญาของคนไทยทุกคน จะลั้งเลหน่วงเหนี่ยวให้ชักช้าด้วยเหตุ ใดๆ ไม่ได้ เพราะจะทำให้เสียประโยชน์ที่พึงจะได้ไปเปล่าๆ ซึ่งในยามนี้จะต้องถือเป็นความ เสียหาย

ทางที่เราจะช่วยกันได้ ก็คือการทำความคิดความเห็นให้ถูกและแน่วแน่ ในอันที่จะยึดถือ ประโยชน์ของชาติบ้านเมืองเป็นที่หมาย. ต้องเพลาการคิดถึงประโยชน์เฉพาะตัว และความขัดแย้ง กันในสิ่งที่มีสาระลงให้ได้. ผู้ใดมีภาระหน้าที่อันใดอยู่ ก็เร่งกระทำให้สำเร็จลุล่วงไปโดยเต็มกำลัง ความรู้ ความคิด และความสามรถ ด้วยความจริงใจ ด้วยความเมตตาปรองดอง และความมุ่งมั่นดี

ปรารถนาดีต่อกัน. ผลงานของทุกคนจักได้ประมวลกันขึ้นเป็นประโยชน์สุข ความมั่นคง และความ
วัฒนาถาวรของประเทศชาติ ซึ่งเป็นจุดหมายอันสูงสุดของเรา

ขออนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลจักรวาล จง
อภิบาลรักษาท่านทั้งปวงให้แคล้วคลาดจากภัยอันตราย และเหตุชั่วร้ายทุกอย่าง บันดาลให้แต่ละ
คนมีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญา อันพร้อมมูลกล้าแข็ง เพื่อสามารถประกอบกรณียกิจอัน
เป็นประโยชน์ตนประโยชน์ชาติ ให้บรรลุผลเลิศทุกๆ สิ่ง ทั้งสามารถรักษาอิสรภาพ ความเป็นไทย
และความผาสุกร่มเย็นในแผ่นดิน ให้ดำรงมั่นอยู่ตลอดชั่ววันจิวันรันดร ขอให้ทุกท่านประสบแต่
ความสุข สิริสวัสดิ์ พิพัฒนามงคล และสมปรารถนาในสิ่งอันพึงประสงค์จงทุกเมื่อทุกประการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2537

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ เป็นเวลาที่เราคควรระลึกถึงกัน และอวยพรแก่กันให้มีความสุข ความสำเร็จในสิ่งพึงประสงค์ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ทุก ๆ คน ทั้งขอขอบใจ ท่านเป็นอย่างมากที่มีมิตรจิตร่วมมือสนับสนุนข้าพเจ้า ในภาระที่ปวงด้วยดีตลอดมา

ในรอบปีที่ล่วงแล้วมีเหตุไม่ปรกติเกิดขึ้นหลายครั้งหลายอย่าง รวมทั้งภาวะน้ำแล้งและ น้ำท่วมที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันนี้ด้วย เหตุไม่ปรกติดังกล่าวบางเรื่องก็ก่อให้เกิดความหวุ่นวิตกร้อนใจ บางเรื่องก็กระทบกระเทือนความเป็นอยู่ อาชีพ และเศรษฐกิจทั้งของเอกชนและบ้านเมืองอย่างมาก แต่เพราะเหตุที่ชาวเราเป็นส่วนใหญ่มียังมีสติรู้ตัว มีความเข้มแข็งอดทนและความคิดจิตใจที่ มั่นคงในความเมตตาภรรณาอยู่ จึงสามารถร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขให้ผ่อนคลายเป็นไปได้

เหตุไม่ปรกติทั้งนี้ ควรจะช่วยให้ท่านทั้งหลายได้ข้อคิดสำคัญประการหนึ่งว่าวิถีชีวิตของ บุคคลนั้นย่อมมีภัยอันตราย มีอุปสรรค และเคราะห์ที่ตีเคราะห์ร้ายผ่านเข้ามาเนือง ๆ ไม่มีผู้ใดจะอยู่ เป็นปรกติสุขอย่างเดียวได้ ทุกคนจำเป็นต้องเตรียมกายเตรียมใจให้พร้อมทุกเวลา ที่จะเผชิญและ ต่อสู้แก้ไขความไม่ปรกติเดือดร้อนต่างๆ ด้วยเหตุผล หลักวิชา ความถูกต้องรอบคอบและสามัคคี ธรรม

ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ทุกคนเล็งเห็นและเข้าใจสถานการณ์บ้านเมืองตาม ความเป็นจริงเวลานี้บ้านเมืองของเรากำลังต้องการ การปรับปรุงและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเร่งรีบ เพื่อให้ได้ประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วยจากทรัพยากรในพื้นที่ภูมิประเทศของเรา และจาก กำลังงานกำลังปัญญาของคนทุกคน จะถึงเลหน่วงเหนี่ยวให้ชักช้าด้วยเหตุใด ๆ ได้ เพราะจะทำให้เสียประโยชน์ที่จะพึงได้ไปเปลี่ยนซึ่งในยามนี้จะต้องถือเป็นความเสียหาย

ทางที่เราจะช่วยกันได้ก็คือการทำความคิดเห็นให้ถูก และแน่วแน่ในอันที่จะยึดถือ ประโยชน์ชาติบ้านเมืองเป็นที่หมาย ต้องเพลาการคิดถึงประโยชน์เฉพาะตัวและความขัดแย้งกัน ในสิ่งที่มีสาระให้ได้ ผู้ใดมีภาระหน้าที่อันใดอยู่ก็เร่งกระทำให้สำเร็จลุล่วงไป โดยเต็มกำลัง ความรู้ ความคิด และความสามารถ ด้วยความจริงใจ ด้วยความเมตตาปรองดองและความมุ่งมั่น ปรารถนาดีต่อกัน ผลงานของทุกคนจักประมวลงกันขึ้นเป็นประโยชน์สุข ความมั่นคง และความ พัฒนาถาวรของประเทศชาติ ซึ่งเป็นจุดหมายอันสูงสุดของเรา

ขออนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลจักรวาลจงอภิบาลรักษาท่านทั้งปวงแคล้วคลาดจากภัยอันตรายและเหตุชั่วร้ายทุกอย่าง บันดาลให้แต่ละคนมีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาพร้อมมูลกล้าแข็ง เพื่อสามารถประกอบกรณียกิจ อันทำประโยชน์ตนประโยชน์ชาติให้บรรลุผลเลิศทุก ๆ สิ่ง สามารถรักษาอิสรภาพ ความเป็นไทย และความร่วมมือในแผ่นดินให้ดำรงมั่นอยู่ตลอดชั่ววันจิวันรันดร

ขอให้ทุกท่านประสบแต่ความสุข สิริสวัสดิ์ พิศุจน์มงคล และสมปรารถนาในสิ่งอันพึงประสงค์จงทุกสิ่งทุกประการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2538

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ เป็นเวลาที่เราคอรรระลึกถึงกัน และอวยพรแก่กันด้วยความหวังดี ให้มีความสุขความเจริญและความสำเร็จในสิ่งที่พึงประสงค์ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุก ๆ คน ทั้งขอขอบใจเป็นอย่างมากที่มีตรจิตร่วมมือสนับสนุนข้าพเจ้าในภาระทั้งปวง

ในรอบปีที่แล้ว สถานการณ์หลายอย่างทั้งภายนอกและภายในประเทศ ไม่ว่าจะทางเศรษฐกิจ การเมือง หรือสังคมได้เปลี่ยนแปลงแปรผันอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ความเปลี่ยนแปลงนี้บางอย่างก็ก่อให้เกิดความหวั่นวิตกร้อนใจ บางอย่างก็กระทบกระเทือนถึงวิถีความเป็นอยู่และการงาน ทั้งของเอกชนและบ้านเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น แต่อย่างไรก็ตามเราก็ไม่ควรวิตกกังวลให้เกินกว่าเหตุจนเกิดความสับสนในความคิด และการกระทำ ตรงข้ามเราควรพิจารณาศึกษาสภาวะและเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยความฉลาดรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผล ถ้าพบปัญหาก็ร่วมกันปฏิบัติแก้ไขด้วยการรวมความรู้ความสามารถจากทุก ๆ ฝ่ายมาใช้การให้ครบถ้วน ให้ถูกต้อง อย่างมีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2539

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุกๆ คน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่ได้แสดงมิตรจิตจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ให้อย่างงดงามยิ่งใหญ่ เป็นเวลาติดต่อกันถึงสองปี ทำให้งานมีความหมายสมบูรณ์ และบังเกิดผลเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากมายหลายประการ

ในรอบปีที่ผ่านมา มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในบ้านเมืองเราหลายอย่าง. สิ่งที่ต้องแก้การซึ่งชมเป็นพิเศษ นอกจากงานกาญจนาภิเษกแล้ว ก็คือการที่นักกีฬาของเราได้รับเหรียญทอง ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก รวมทั้งการมาเยือนประเทศไทยของ สมเด็จพระราชินีนาถแห่งสหราชอาณาจักร และประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา ทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นถึงความสามารถและความสมัครสมานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนไทย. ถ้ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่เป็นความดี เป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรีของประเทศแล้ว เราจะร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติจนเต็มความสามารถเสมอ. ด้วยเหตุนี้ ไม่ว่าจะเกิดเหตุไม่ปรกติหรือปัญหาใดๆ เกิดขึ้น เราควรจะได้ทำความเข้าใจกัน และร่วมกันคิดอ่านปฏิบัติแก้ไขด้วยเหตุผล ด้วยหลักวิชา และด้วยความบริสุทธิ์ใจ ให้ทุกสิ่งทุกอย่างคลี่คลายลุล่วงไป เพื่อให้ประเทศชาติของเราก้าวหน้าต่อไปได้โดยสวัสดิ

ในปีใหม่นี้ ขอให้ท่านทั้งหลายได้ตั้งใจให้แน่วแน่ ที่จะรักษาสามัคคีธรรม และความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของชาติให้หนักแน่นยิ่งขึ้น. จะปฏิบัติกิจการงานใดๆ ให้นึกถึงส่วนรวมไว้เสมอ อย่าประมาท. งานทุกส่วนของชาติจักได้ดำเนินก้าวหน้าไปได้โดยราบรื่นและมั่นคง บรรลุถึงจุดประสงค์ตามที่ปรารถนา

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชาจงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้มีความสุขปราศจากทุกข์ภัยทุกเมื่อทุกสถาน บันดาลให้มีกำลังกายใจและปัญญาอันกล้าแข็งพร้อมมูล ที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ให้บรรลุผลเลิศทุกๆ ด้าน ทั้งสามารถธำรงรักษาอธิปไตยและความเจริญรุ่มเย็นของบ้านเมืองให้สถิตเสถียรตลอดไปชั่วกาลนาน

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2540

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทั้งหลายทั่วกัน และขอขอบใจท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่มีไมตรีจิตสนับสนุนข้าพเจ้าในภารกิจทั้งปวงด้วยดี

ในปีที่ล่วงไปแล้ว ประเทศของเราต้องประสบกับภาวะผันผวนหลายอย่าง ซึ่งเกิดจากเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้กระทบกระเทือนอย่างมากถึงฐานะทางเศรษฐกิจ การคลัง การเมือง ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป. ในปีใหม่นี้สถานการณ์ต่างๆ ยังมีได้มีที่ท่าว่าจะคลี่คลายลงแต่ประการใด. ดังนั้น ทุกคนจึงควรจะได้รับรู้ความจริงข้อนี้ และเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญกับภาวะนี้อย่างผู้มีสติ มีปัญญา มีความเข้มแข็ง และกล้าหาญ เพื่อประคับประคองตัวให้อยู่รอด และพร้อมที่จะก้าวต่อไปอย่างมั่นคง. แต่อย่างไรก็ดี ประเทศของเราก็เคยประสบกับปัญหาดังนี้มาแล้วหลายครั้ง และทุกครั้งเราก็สามารถผ่านพ้นความยุ่งยากทั้งนั้นๆ มาได้ด้วยความสำเร็จ โดยอาศัยความอดทน ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคีปรองดอง และความมีสติรู้เท่าทันสถานการณ์ ของทุกคนในชาติ. ในครั้งนี้ก็เช่นกัน หากทุกคนจะได้ร่วมมือร่วมใจกันประพฤติตนปฏิบัติงานตามแนวทางแต่เก่าก่อน ก็หวังได้ว่าเราจะพาดพิวชาติให้อยู่รอดปลอดภัย และจรรโลงสร้างเสริมความเจริญทุกอย่าง ให้อย่างมั่นคงและก้าวหน้าได้เป็นแน่นอน

ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลายตั้งความหวัง ตั้งความเพียรอันมั่นคงไว้ ที่จะช่วยตัวช่วยชาติให้หนักแน่นยิ่งขึ้น ทั้งด้วยการขะมักเขม้นทำงานให้เต็มกำลังความสามารถ ทั้งด้วยการดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวังและเป็นอยู่อย่างพอเหมาะสมควร จะประพฤติปฏิบัติการใด ก็ยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นเป้าหมายสูงสุด

ขออนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่เคารพเลื่อมใสของชาวไทยจงปกปักรักษาท่านทั้งหลายให้ปราศจากภัยอันตราย และเหตุชั่วร้ายทุกสิ่ง บันดาลให้แต่ละคนมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา และกำลังสามัคคีอันแข็งแกร่ง พร้อมเพรียง สามารถที่จะประกอบกรณียกิจ นำพาประเทศชาติให้ดำเนินต่อไปโดยสวัสดิ์ และสามารถที่จะดำรงอิสรภาพอธิปไตย พร้อมทั้งความเจริญร่มเย็นเป็นผาสุกของบ้านเมือง ให้สถาวรอยู่ตลอดไป

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2541

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีอวยพรแก่ท่านทั้งหลายทั่วกัน และขอขอบใจท่านเป็นอย่างยิ่งที่มีไมตรีจิตสนับสนุนข้าพเจ้าในภารกิจทั้งปวงด้วยดี

ในปีที่ล่วงไปแล้ว ประเทศของเราต้องประสบกับภาวะผันผวนหลายอย่างซึ่งเกิดจากเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้กระทบกระเทือนอย่างมากถึงฐานะทางเศรษฐกิจ การคลัง การเมือง ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป ในปีใหม่นี้สถานการณ์ต่าง ๆ ยังมีได้มีที่ท่าว่าจะคลี่คลายลงแต่ประการใด ดังนั้น ทุกคนจึงควรจะได้รับรู้ความจริงข้อนี้ และเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญกับภาวะนี้อย่างผู้มีสติ มีปัญญา มีความเข้มแข็ง และกล้าหาญ เพื่อประคับประคองตัวให้อยู่รอดและพร้อมที่จะก้าวต่อไปอย่างมั่นคง แต่อย่างไรก็ดี ประเทศของเราก็เคยประสบกับปัญหาดังนี้มาแล้วหลายครั้ง และทุกครั้งเราก็สามารถผ่านพ้นความยุ่งยากทั้งนั้นมาได้ด้วยความสวัสดิ์ โดยอาศัยความอดทน ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคีปรองดอง และความมีสติรู้เท่าทันสถานการณ์ของทุกคนในชาติ ในครั้งนี้ก็เช่นกันหากทุกคนจะได้ร่วมมือร่วมใจกันประพடுத்தตน ในครั้งนี้ก็เช่นกันหากทุกคนจะได้ร่วมมือร่วมใจกันประพடுத்தตน ปฏิบัติงานตามแนวทางแต่เก่าก่อน ก็หวังได้ว่าเราจะสามารถพาตัวพาชาติให้อยู่รอดปลอดภัยและจรรโลงสร้างเสริมความเจริญทุกอย่างให้ยิ่งมั่นคงและก้าวหน้าได้เป็นแน่นอน

ข้าพเจ้าขอให้ท่านทั้งหลายตั้งความหวัง ตั้งความเพียรอันมั่นคงไว้ที่จะช่วยตัวช่วยชาติให้หนักแน่นยิ่งขึ้น ทั้งด้วยการขะมักเขม้นทำงานให้เต็มกำลังความสามารถ ทั้งด้วยการดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวังและเป็นอยู่อย่างพอเหมาะพอสม จะประพฤติปฏิบัติภารกิจใดก็ยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นเป้าหมายสูงสุด

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่เคารพเลื่อมใสของชาวไทยจงปกปักรักษาบุคคลทั้งหลายให้ปราศจากภัยอันตรายและเหตุชั่วร้ายทุกสิ่งบันดาลให้แต่ละคนมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา กำลังสามัคคีอันแข็งแกร่งพร้อมเพียง สามารถที่จะประกอบกรณียกิจนำพาประเทศชาติให้ดำเนินต่อไปโดยสมบูรณ์และสามารถที่จะดำรงอิสรภาพ อธิปไตย พร้อมทั้งความเจริญร่มเย็นเป็นผาสุกของบ้านเมืองให้สถาวรอยู่ตลอดไป

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2542

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพร แก่ท่านทั้งหลายทั่วกัน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ร่วมกันจัดงานฉลองวันเกิดครบ 6 รอบ ให้อย่างงดงามยิ่งใหญ่วิ่งรวมกันได้แสดงไมตรีจิต ความหวังดีโดยประการต่างๆ ทำให้เกิดกำลังใจเป็นอันมาก

เป็นเวลาต่อเนื่องกันหลายปีแล้ว ที่บ้านเมืองของเรามีความเปลี่ยนแปลงมาตลอด ทั้งในวิถีทางดำเนินของบ้านเมือง และของประชาชนทั่วไป เป็นเหตุให้เราต้องระมัดระวังควบคุมตัวมากขึ้น เพื่อให้อยู่รอด และก้าวต่อไปโดยสวัสดิ์ ข้าพเจ้าปรารถนาเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ทุกคนเข้าใจ และเล็งเห็นสถานการณ์ของบ้านเมืองตามเป็นจริง

เวลานี้บ้านเมืองของเรากำลังต้องการการปรับปรุง และการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ทางที่เราจะช่วยกันได้ ก็คือ การที่ทำความคิดให้ถูก และแน่วแน่ ในอันที่จะยึดถือประโยชน์ของบ้านเมืองเป็นที่หมาย ต้องเพลาการคิดถึงประโยชน์เฉพาะตัว และความขัดแย้งกันในสิ่งที่มิใช่สาระลง ต้องหันหน้าปรึกษากัน ด้วยความรู้คิด ด้วยความเป็นญาติ เป็นมิตร และเป็นไทยด้วยกัน

ผู้ใดมีภาระหน้าที่อันใดอยู่ ก็เร่งกระทำให้สำเร็จลุล่วงไป ให้ทันการณ์ทันเวลา ผลงานของแต่ละคนแต่ละฝ่าย จักได้ประกอบส่งเสริมกันขึ้น เป็นความสำเร็จ และความเจริญวัฒนาของประเทศชาติ

ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านตั้งความหวัง ตั้งความเพียรอันมั่นคงไว้ ที่จะช่วยตัวช่วยชาติให้หนักแน่นยิ่งขึ้น ทั้งด้วยความขะมักเขม้นทำงานให้เต็มกำลังความสามารถ ทั้งด้วยการดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวัง ให้รู้จักพอเหมาะพอประมาณ จะคิดอ่านปฏิบัติการใด ให้ยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวม และชาติบ้านเมืองเป็นเป้าหมายสูงสุด

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้มีความสุขปราศจากทุกข์ภัยทุกเมื่อทุกสถาน บันดาลให้มีกำลังกายใจ และปัญญาอันกล้าแข็งพร้อมมูล ที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ ให้บรรลุผลเลิศทุกๆ ด้าน ทั้งสามารถธำรงรักษาอธิปไตย และความเจริญร่มเย็นของบ้านเมือง ให้สถิตเสถียรตลอดไปชั่วกาลนาน

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่
วันอาทิตย์ ที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดี มาอวยพรแก่ท่านทุก ๆ คน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่มีไมตรีจิตร่วมมือ สนับสนุนข้าพเจ้า ในภาระที่ปวงด้วยดีตลอดมาในรอบปีที่ผ่านมา มีเหตุการณ์หลายอย่าง เกิดขึ้นในบ้านเมืองเรา ที่สำคัญควรแก่การชื่นชมเป็นพิเศษ ก็คือการทำหน้าที่ของเรานักกีฬาของเรา ได้เหรียญทอง และเหรียญทองแดง ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ตกถึงปลายปี ก็มีเหตุการณ์ที่น่าเศร้าสลดใจ คือเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ที่ภาคใต้ เป็นผลให้ชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนต้องสูญเสียไปมิใช่น้อย แต่ภัยพิบัติครั้งนี้ ก็ทำให้ได้เห็นน้ำใจ และความสามัคคีของคนไทย อย่างเด่นชัดอีกครั้งหนึ่ง เราต่างพร้อมใจ และเต็มใจช่วยเหลือกันและกันทันที โดยเต็มกำลังและเสียสละ ชื่อนี้ น่าจะเป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดี ถึงความสามัคคี และความเมตตาปรารถนาดีต่อกัน ที่ยังมีบริบูรณ์ อยู่ในจิตใจของคนไทย ทำให้มั่นใจได้ว่า ไม่ว่าประเทศของเรา จะประสบกับปัญหา หรือภาวะอันไม่ปรกติใด ๆ คนไทยเราจะหันหน้าเข้าหากัน และร่วมมือร่วมใจกัน ปฏิบัติแก้ไข ให้ผ่านพ้นปัญหา หรือภาวะการณั้ ๆ ไปได้อย่างแน่นอน ในปีใหม่นี้ ขอให้ท่านทั้งหลาย จงรักษาความสามัคคี และจิตใจอันดีนี้ไว้ให้มั่นคง แล้วพยายามเร่งรัดปฏิบัติสรรพกิจการงาน ให้ประสานสอดคล้อง และเกื้อกูลกัน ด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจ และด้วยความไม่ประมาท โดยยึดเอาประเทศชาติ และประโยชน์ของส่วนรวม เป็นจุดหมายสูงสุด

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ปราศจากภัย ทุกเมื่อทุกสถาน บันดาลให้มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา ที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ ให้บรรลุผลเลิศทุก ๆ ด้าน เพื่อยังความเจริญวัฒนา ให้เกิดแก่ประเทศไทย ขอให้มีความสุขกาย สุขใจ และประสบแต่สิ่งพึงปรารถนา ตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่
วันจันทร์ ที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดี มาอวยพรแก่ท่านทุกคน ทั้งขอ
 ขอบใจท่าน ที่มีไมตรีจิต สนับสนุนข้าพเจ้า ในภารกิจทั้งปวงด้วยดี ทำให้มีกำลังใจเป็นอย่างยิ่ง

ในขวบปีที่ล่วงมานี้ มีเหตุไม่ปกติเกิดขึ้นหลายอย่าง ทั้งภายใน และภายนอกประเทศ บาง
 เรื่องก็ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหายแก่ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน บางเรื่องก็ก่อให้เกิด
 ความวิตก ร้อนใจ บางเรื่อง ก็กระทบกระเทือนความเป็นอยู่ อาชีพ และเศรษฐกิจ ทั้งของเอกชน
 และบ้านเมืองโดยส่วนรวมอย่างมาก

ความจริงแล้ว ถ้าเราพิจารณาดูสถานการณ์รอบตัวให้ทั่ว จะเห็นได้ว่าประเทศของเรา ต้อง
 ประสบกับวิกฤติการณ์ด้านต่างๆ ติดต่อกันมา เป็นเวลาหลายปี แต่ด้วยความรู้เท่าทัน และความ
 ร่วมมือ ร่วมใจ ของคนไทยทุกคน ที่ช่วยกันประคับประคอง แก้ไข บ้านเมืองของเรา จึงยังมั่นคง
 เป็นปกติอยู่ ใครจะไปไหน มาไหน ก็ยังทำได้สะดวก การทำมาหากิน ก็ยังไม่ถึงกับฝืดเคืองนัก ทำ
 ให้มั่นใจได้ว่า หากจะมีอุปสรรคปัญหา หรือเหตุไม่ปกติใดๆ เกิดขึ้น คนไทยเรา จะร่วมกันคิดอ่าน
 และช่วยกันปฏิบัติ แก้ไข ให้ทุกสิ่งทุกอย่างคลี่คลาย ลุล่วงไปได้อย่างแน่นอน

ในปีใหม่นี้ จึงขอให้ท่านทั้งหลาย ตั้งความหวัง ตั้งความเพียร อันมั่นคงไว้ ที่จะช่วยตัว ช่วย
 ชาติ ให้หนักแน่น เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อธำรงรักษาความเป็นอยู่ อันเป็นปกติของเราไว้ พร้อมกับ
 สร้างสรรค์ จรรโลงบ้านเมืองไทย ให้เป็นที่อยู่ ที่อาศัย ที่พวกเราจะอยู่ร่วมกัน ด้วยความวัฒนา
 ผาสุกตลอดไป

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาล
 รักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขกาย สุขใจ และประสบแต่สิ่งที่พึง
 ประสงค์ ตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่
วันอังคารที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดี มาอวยพรแก่ท่านทุกๆ คน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่มีไมตรีจิตสนับสนุนข้าพเจ้า ในภารกิจทั้งปวง ด้วยดีเสมอมา

ในขวบปีที่แล้ว มีเหตุการณ์หลายอย่าง เกิดขึ้นในบ้านเมืองเรา แต่มีเรื่องหนึ่งที่ควรกล่าวถึงเป็นพิเศษ ก็คือการให้ความช่วยเหลือ แก่ผู้ประสบภัยเมื่อคราวน้ำท่วมใหญ่ ที่คนไทยทุกคน ทุกองค์กร ทั้งภาครัฐ และเอกชน ต่างร่วมมือร่วมใจกัน โดยพร้อมเพรียง ทำให้ผู้ที่ได้พบเห็น แม้เป็นชาวต่างชาติ ต่างภาษา ก็พากันชื่นชม ยกย่อง

ข้าพเจ้าเองก็มีความปีติเต็มตื่นใจ ที่ได้เห็นน้ำใจของทุกคนเช่นนี้ เพราะเป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงคุณธรรมข้อหนึ่ง ที่ยังมีอยู่อย่างบริบูรณ์ในจิตใจของคนไทย ก็คือ การให้ การให้นี้ ไม่ว่าจะให้สิ่งใดแก่ผู้ใด โดยสถานใดก็ตาม ส่วนที่เป็นสิ่งที่พึงประสงค์อย่างยิ่ง เพราะเป็นเครื่องประสานไมตรีอย่างสำคัญ ระหว่างบุคคลกับบุคคล และทำให้สังคม มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ด้วยสามัคคีธรรม

นอกจากนั้น การให้ ยังเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขอีกด้วย กล่าวคือ ผู้ให้ก็มีความสุข มีความอิ่มเอิบใจ ผู้รับก็มีความสุข มีกำลังใจ สังคมส่วนรวม ตลอดจนถึงประเทศชาติ ก็มีความสุข ผาสุก มีความร่มเย็น

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าจึงปรารถนาอย่างยิ่ง ที่จะเห็นชาวไทย มีความสุขถ้วนหน้ากัน ด้วยการให้ คือ ให้ความรัก ความเมตตาแก่กัน ให้น้ำใจไมตรีกัน ให้อภัยไม่ถือโทษ โกรธเคืองกัน ให้การสงเคราะห์ อนุเคราะห์กัน โดยมุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน ด้วยความบริสุทธิ์ และจริงใจ

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขกาย สุขใจ และประสบแต่ความสำเร็จสมหวัง ตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่
วันพุธที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุกๆ คน ทั้งขอ
ขอบใจในน้ำใจไมตรีของทุกท่านเป็นอย่างมาก ที่ได้ให้ความร่วมมือ สนับสนุนข้าพเจ้า ในภารกิจ
ทั้งปวงด้วยดีเสมอมา

ในรอบปีที่แล้ว บ้านเมืองเรามีสิ่งที่ดี ที่ควรแก่การชื่นชมเกิดขึ้นหลายอย่าง อย่างแรกก็คือ
การที่นานาประเทศเขาเชื่อถือ ไว้วางใจให้ประเทศของเรา จัดการประชุมผู้นำกลุ่มความร่วมมือ
ทางเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ ๑๑ ขึ้นนั้น ข้อนี้ต้องนับเป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรีของประเทศ

ทุกคนต่างก็ทราบ ตระหนักเป็นอย่างดี จึงยินดีร่วมมือร่วมงานกัน ด้วยความเต็มใจเสียสละ
ทำให้งานครั้งนั้น ผ่านพ้นไปด้วยความเรียบร้อย และงดงาม สิ่งที่ดีอีกอย่างหนึ่งที่ควรกล่าวถึงก็คือ
เป็นเวลาหลายปีติดต่อกันมา ที่เราต้องประสบกับเหตุไม่ปกติต่างๆ หลายเรื่อง จนทำให้หลายๆ คน
เกิดความวิตกกังวลในอนาคตของตนเอง และของบ้านเมืองเป็นอย่างมาก

แต่ด้วยเหตุที่ส่วนใหญ่มีสติรู้เท่าทัน มีความรู้ความสามารถ จึงต่างขวนขวายช่วยตัวเอง
และร่วมมือ ร่วมความคิดกัน ปฏิบัติแก้ไขอย่างจริงจัง จนบัดนี้อาจจะกล่าวได้ว่า สถานการณ์ต่างๆ
ได้ผ่อนคลายลง และมีความหวังว่าจะดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม เรายังจะต้องพยายามปฏิบัติตน ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังต่อไปอีก
มาก ในปีใหม่นี้ ทุกคนจึงชอบที่จะตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท ไม่ว่าจะคิดจะทำสิ่งใด ก็ขอให้คิด
ให้ดี ให้รอบคอบ ทำให้ดี ให้ถูกต้อง ผลของการคิดดี ทำดี ทำถูกต้องนั้น จะได้ส่งเสริมให้แต่ละคน
ตลอดจนประเทศชาติ ดำเนินก้าวหน้าต่อไปด้วยความมั่นคงสวัสดิ

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษา
ท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากโรค ปราศจากภัย ให้มีความสุขกาย สุขใจ และประสบแต่
ความสำเร็จสมหวัง ตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่
วันศุกร์ที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดี มาอวยพรแก่ท่านทั้งหลายทั่วกัน และขอขอบใจท่านเป็นอย่างยิ่งที่มีไมตรีจิต สนับสนุนข้าพเจ้า ในภารกิจทั้งปวงด้วยดีเสมอมา

ตลอดปีที่ผ่านมา มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นหลายอย่าง ที่ดีก็คือ การที่นักกีฬาของเราได้รับ เหรียญรางวัลหลายประเภท ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก แต่ที่ไม่ดีก็มีอยู่มาก เราต้องประสบกับ เหตุไม่ปกติต่างๆ จนทำให้เกิดความวิตก ห่วงใยกันอยู่ทั่วไป

ใกล้ถึงสิ้นปีก็เกิดภัยธรรมชาติครั้งใหญ่ทำให้สูญเสียชีวิต และทรัพย์สินอย่างร้ายแรง เรา คงจะต้องช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ และฟื้นฟูสถานะของบ้านเมืองเป็นการใหญ่ รวมทั้งหาทางป้องกัน เตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม เหตุต่างๆ ทั้งนั้น ได้ทำให้เห็นแจ้งถึงน้ำใจของพวกเรา อย่างเด่นชัด ว่าทุกคนในผืนแผ่นดินไทย ทั้งทหาร ตำรวจ และพลเรือน มีความสามัคคีกัน ต่าง ห่วงใยกันด้วยใจจริง ได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข และเมื่อเกิดภัยพิบัติ คนไทย ไม่ทิ้งกัน

ต่างพร้อมเพรียงกันเข้าปฏิบัติช่วยเหลือทันที ด้วยความเสียสละและเมตตาจริงใจ ไม่เลือก ว่าเป็นชาวไทย หรือชาวต่างประเทศ ข้าพเจ้าอยากจะทำอย่างนี้แก่ท่านทั้งหลาย เหมือนดังที่เคย กล่าวมาเมื่อหลายปีก่อนว่า วิธีชีวิตของคนเรานั้น จะให้มีแต่ความปกติสุขอย่างเดียวไม่ได้ จะต้อง มีทุกข์ มีภัย ผ่านเข้ามาด้วยเสมอ อยากจะหลีกเลี่ยงพ้น

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าจึงขอให้ทุกคนรักษาความสามัคคี และจิตใจอันดีนี้ไว้เป็นนิตย์ เพราะ สิ่งนี้คือ คุณลักษณะอันพิเศษ ที่ช่วยให้ชาติบ้านเมืองของเราอยู่รอดปลอดภัย และช่วยให้เราทุก คนอยู่ร่วมกันด้วยความร่มเย็นเป็นสุขมาช้านาน トラバไตที่เราทั้งหลายรักษาคุณลักษณะนี้ไว้ได้ ก็ มั่นใจได้ว่าชาติบ้านเมืองของเราจะดำรง มั่นคงอยู่ตราบนาน

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาล รักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขกาย สุขใจ และประสบแต่สิ่งที่พึง ประสงค์ตลอดศกหน้านี้ โดยทั่วกัน

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่
วันเสาร์ที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ทุกๆ คนให้มี
 ความสุข ความเจริญ และความสำเริงสมประสงค์ในสิ่งที่ปรารถนา ความปรารถนาของแต่ละคน
 คงไม่แตกต่างกันนัก คือ ปรารถนาสุขภาพกายสบายใจความสมบูรณ์ด้วยพลานามัย ด้วยทรัพย์ ด้วย
 เกียรติยศ พร้อมทั้งความสงบร่มเย็น

พูดถึงความสงบร่มเย็น อาจแยกได้เป็นสองส่วน คือ ความสงบภายนอก กับความสงบ
 ภายใน ภายนอก ได้แก่ ความเป็นอยู่ และสภาวะแวดล้อมที่เป็นปกติ ไม่มีภัยอันตราย หรือความ
 ยุ่งยากเดือดร้อน เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือการขัดแย้งมุ่งร้ายทำลายกัน

ภายใน ได้แก่ จิตใจที่สะอาดแจ่มใส ไม่มีกังวล ไม่มีความขุ่นเคืองขัดข้อง จิตใจที่สะอาด
 และสงบนี้สำคัญมาก เพราะทำให้บุคคลมีสติรู้ตัว มีวิจารณญาณเที่ยงตรงถูกต้อง สามารถคิดอ่าน
 สร้างสรรค์ สิ่งที่จะอำนวยประโยชน์สุข ความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนชื่อเสียงเกียรติคุณ อันเป็นสิ่ง
 ที่แต่ละคนต้องการ ให้สัมฤทธิ์ผลได้

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลาย พยายามทำความคิดจิตใจให้สงบแจ่มใส ทำ
 ความเข้าใจอันดีในกันและกันให้เกิดขึ้น ผู้ที่ทำประโยชน์เกื้อกูลกัน ก็ควรแสดงไมตรีตอบชอใจกัน
 ด้วยความรักความหวังดี ทุกคน ทุกฝ่าย จะได้สามารถร่วมมือ ร่วมความคิดกัน ปฏิบัติงานของตน
 ของชาติ ให้ดำเนินก้าวหน้าไปโดยราบรื่น และมั่นคงบรรลุถึงจุดประสงค์ตามที่มุ่งหมาย

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาล
 รักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขสมบูรณ์ และความสำเริงสมหวัง
 ตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย
ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่
วันเสาร์ที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ เป็นเวลาที่เราคควรจะระลึกถึงกัน และอวยพรแก่กัน เพื่อเป็นนิมิตหมายอันดีของปีใหม่

ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดี มาอวยพรแก่ท่านทุกๆ คน ในปีที่แล้ว บ้านเมืองของเรา มีเหตุการณ์เกิดขึ้นหลายอย่าง บางเรื่องก็กระทบกระเทือนถึงฐานะทางเศรษฐกิจ การคลัง การเมือง ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่และความมั่นคงปลอดภัย สมควรที่เราชาวไทยจะร่วมมือกันแก้ไข ให้คลี่คลายไปโดยเร็ว แต่เรื่องที่ต้องแก้การขึ้นชนก็มีอยู่น้อย ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่จัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ให้อย่างงดงามยิ่งใหญ่ และในคราวที่เจ็บป่วยก็พากันแสดงความวิตกห่วงใยอย่างจริงใจ

ข้าพเจ้า ยังรู้สึกประทับใจอยู่ ที่ได้เห็นท่านทั้งหลาย ไม่ว่าจะเพศใด วัยใด อยู่ในฐานะหน้าที่ใด พร้อมเพรียงกันมาให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้า กำลังใจนี้เป็นพลังอย่างสำคัญที่ทำให้คนเราก้าวเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค สามารถดำเนินชีวิตและประกอบกิจการงานให้ประสบผลสำเร็จที่ดีได้

ในปีใหม่นี้ ขอให้ท่านทั้งหลาย ตั้งจิตตั้งใจ ให้มั่นอยู่ในความเมตตาปรารถนาดี ให้กำลังใจแก่กันและกัน เพื่อแต่ละคนจะได้มีกำลังใจ กำลังกาย กำลังความคิด สร้างสรรค์ความเจริญมั่นคง ให้แก่ตน แก่ชาติบ้านเมืองได้ดังที่ตั้งใจปรารถนา

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขกายสุขใจ และประสบแต่สิ่งที่พึงประสงค์ตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพิมพ์ธิดา วัจนวงศ์ปัญญา เกิดวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2524 สำเร็จการศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาสื่อสารมวลชน จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง และคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว จากมหาวิทยาลัยสยาม จากนั้นเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวาริชทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2548 และสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2550

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย